

חשרי - ניסן תשע"ז

19

כתר מלוכה

בטאון פנימי היו"ל ע"י איגוד בוגרי ישיבת "כסא רחמים" ספרדית תכב"ץ ומוסדותיה

הייתי שם

גארייה מרהיבה ויומן התכצלות

מה כותרת?

דבר המערכת	3
הלכם בראשם	4
מלכות הרחמים	6
הזרת מלך	8
נאמנים דבריו	14
מקראי קודש	18
דתי המלך	20
מוסר מלכים	22
תשובה נאמנה	34
משפט וצדק	40
רשמים מההילולא	46
מראדין ועד בני ברק	66
משובצים זהב	69
כסא רחמים שלי	70
נתפס ברשת	74
משובצים זהב	78
חדשות אני מגיד	76
חדש באוצר	89

רגע לפני...

**איגוד בוגרי ישיבת
"כסא רחמים" ספרדית תכנ"ץ
ומוסדותיה**

עורך: הרב עובדיה חן

ניהול הפקה: הרב עובדיה מאזוז

כותבים ומשתתפים: הרב יונתן שלמה

מאזוז, הרב אביתר כהן, הרב אדיר

כהן, הרב יהושע כהן, הרב אלעד

עשוש, הבח': איתן חדאד

אלחנן חדאד, דורי פרחי

ביקורת: הרב רפאל מאזוז

מזכירת המערכת: נ. ורדי

גרפיקה ועימוד: שזהם

הדפסה: אביבית הפקות-054-6740977

המען למכתבים:

ת.ד. 2750 מיקוד: 51127

לציין עבור כתר מלוכה

טל': 0504158562

פקס: 03-6774060

דוא"ל: 7654216@GMAIL.COM

הבטאון יוצא לע"נ החכם השלם שייף עייל שייף

נפיק ועסיק באורייתא תדירא, הרה"ג שנזדכך

ביסורים רבים ר' יען חדאד זצוק"ל ת.נ.צ.ב.ה.א.

דברי הארכת

ענין של טעם

בפעם הראשונה שהגיעה רכבת לעיר סאסוב, יצאו כל אנשי העיירה נרגשים לשזוף עיניהם בפלא-תבל זה, אשר נוסע לבד ללא עזרת סוס. גם רבי משה לייב מסאסוב זי"ע היה בין הבאים. והנה, רואים החסידים את רבם קרב אל הרכבת, ממשש בקרונותיה אחד אחד, וכשמגיע אל הקטר מעלה הקיטור החם, הוא ממש רוכן מעליו. כששב אליהם, ביקשו חסידיו הסבר לסיבת ההתלהבות התמוהה שאחזה ברבם הצדיק.

"כשנגעתי בקרונות", השיב להם ר' משה לייב בחיך, "חשתי בצינה העולה מלוחות המתכת. אך כשהגעתי אל הקטר גיליתי כמה חום הוא מוציא וכמה הוא לוהט. אז גם הבנתי כי אם הקטר חם ולוהט, יכול הוא לגרור אחריו את הקרונות הקרים שמאחריו ואף לחמם אותם".

כאשר הקטר בוער, כשבושרת אש שלהבת אצל האבות והמבוגרים, הם יכולים לגרור אחריהם גם את הדור הצעיר, את הציניים והקרים. כולם מושפעים ונגררים אחריהם להתלהבות דקדושה.

למעשה, כל ההסתכלות והגישה של ילדינו לעבודת ה' - תלויה בנו ההורים. הטעם והתבלין שנצוק לשבתות ולחגים, יקבע את האווירה שלהם בלב הילדים. כשילד רואה את אמו מתאמצת בהכנות השבת, אך היא אומרת בשמחה ובסיפוק "זה לכבוד שבת המלכה", הטעם הטוב של ההכנות לשבת לא ימוש מפיו לנצח. מנגד, מאם שנאנחת "אוף! עוד פעם הגיע פסח... איך נעבור את זה עכשיו?!...", עלול לצאת חלילה בן רשע שיאמר בהתרסה "מה העבודה הזאת לכם". ולעתים זה ענין של עקימת אף או שפת גוף, שעלולים להטביע חותם בל ימחה בלב הילד.

את ההבדל בין ההסתכלות על מצוות כמקור לשמחה, לבין ההסתכלות על המצוות כמעמסה, מצאנו בויכוח העקר בין משה רבנו לפרעה ביציאת מצרים. פרעה מציע שילכו לזבוח רק הגברים, ואילו משה אינו מתפשר ומשיב בפסקנות: "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי לֵוִי, בְּבָנֵינוּ וּבְבָנוֹתֵנוּ" וגו', ואחר כך מוסיף טעם מעניין: "כי חג ה' לנו".

פרעה ראה את עבודת ה' כ"עבודה" טכנית שצריך לבצע, ואם כן אין זה שייך לנשים ולילדים. ואילו משה מנסה ללא הצלחה להסביר לאוזנו הערלה, שעבודת ה' בשבילנו היא חגיגה "כי חג ה' לנו". אמנם אין דרכם של הטף לזבוח, אך כיון ש"חג ה' לנו", לא נוכל לעצור אותם מלהצטרף אלינו. כשיש שמחה בבית, משתפים את כולם ואין שמחת האדם שלמה, רק בחוג המשפחה כאשר אשתו וילדינו נמצאים עמו.

אנו בוגרי הישיבה יכולים לומר כי ינקנו מהישיבה גם את הטעם והריח של החגים. לכל חג נתנו בישיבה גם את האווירה המיוחדת. כל חג והמתקנות שלו. אם זה בשינון מגלת אסתר לפני פורים, מגלת רות לפני שבועות, אזהרות בחג השבועות. ובקיצור, בוגרי הישיבה מבינים טוב את כוונת כותב השורות. נשתדל להטעים גם את ילדינו באותה אווירה.

כי "על טעם ועל ריח - אין ויכוח"...

בברכת את חג המצות, תחוגו בשמחה ובדיצות

העורך

נ.ב. נשמח לראות את כל בוגרי ישיבתנו בהקבלת פני רבו (פרסום על כך בהמשך הביטאון).

חלכם בראשם

פנינים חמשותו של מן מייסד הישיבה זצוק"ל

ביאורים ערבים ונפלאים על פרקי אבות, המתובלים בהגיגי מוסר, שנאמרו מפ"ק של מרן מייסד הישיבה זצוק"ל. רעיונות אלו נאמרו בשיעורים שמסר בין מנחה לערבית, ונכתבו על ידו בראשי פרקים, והורחבו עתה ע"י נכדו הי"ו.

הוא ה'יה אומר, חביב אדם שנברא בצלם, חבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם, שנאמר (בראשית ט', ו'): פי בצלם אלקים עשה את האדם. חביבין ישראל שנקראו בנים למקום, חבה יתרה נודעת להם שנקראו בנים למקום, שנאמר (דברים י"ד, א'): בנים אתם לה' אלקיכם. (אבות פ"ג משנה י"ח).

חביב אדם שנברא בצלם, חיבה יתרה נודעת לו וכו'. לכאורה יש כאן כפל לשון: "חביב אדם שנברא בצלם, חיבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם". ואפשר היה לומר בקיצור: חביב אדם שנברא בצלם, שנאמר כי בצלם וגו', או חיבה יתרה נודעת לאדם שנברא בצלם, שנאמר וכו'? אולם כבר אמרו חז"ל (בשבת דף יו"ד ע"ב, וביצה דף ט"ז ע"א) "הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו", והטעם כי המיטיב לחבירו ומודיעו מה שעשה בשבילו, ניכר הדבר שנותן לו המתנה מתוך כבוד וחיבה, אך כאשר הנותן אינו מודיע מיהו, יש בדבר זלזול-מה במקבל, כאילו נתן לו המתנה מתוך רחמנות וחסד. עפ"ז מבאר הרמב"ם

את כוונת המשנה כי אמנם מה שנברא האדם בצלם, הדבר מראה כי חביב הוא האדם לפניו יתברך, גם אילו לא הודיענו זאת, אך על אחת כמה וכמה חיבה יתרה יש לו לאדם, בכך שבריאיתו בצלם נודעת היא לו, שהדבר מראה עד כמה חשוב ונכבד הוא לפני השי"ת שהודיעו על כך. שנאמר: כי בצלם אלקים עשה את האדם, ופסוק זה אמר השי"ת לנח בצאתו מן התיבה והזהירו על שפיכות דמים.

ועתה צריכים אנחנו להתבונן, האם התנא מדבר על כללות בני האדם שכולם נבראו בצלם אלקים הוא תואר האדם אשר ישתנה בו מבעלי החיים, או על צלם של קדושה שישנו דוקא לעם ישראל? והנה מדנקט התנא בראש דבריו "חביב אדם" ואילו בשאר החלוקות אמר "חביבין ישראל", משמע שמתחילה דיבר בכל בני האדם, ואח"כ ויוצא ישראל מתוכם לאמר: חביבין ישראל שנקראו בנים וניתן להם כלי חמדה. גם מהפסוק כי בצלם אלקים וגו' שהביא התנא ראייה לדבריו, משמע כך, שהרי פסוק זה נאמר לנח ובניו בצאתם מהתבה, כשהזהירם השי"ת על איסור שפיכות דמים: "ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש וגו'", ומזה למדו חז"ל (סנהדרין דף נ"ז ע"ב) כמה פרטים בדין זה שנאמרו דוקא בבני נח, ולא לישראל. ע"ש.

שאלה זו שאל רבי שמואל די אוזידא זצ"ל את "החכם המפואר האלהי הרב רבי חיים ויטאל יצ"ו" (מהרח"ו זיע"א) שהשיב כי בוודאי אין הרשעים בכלל זה, רק מה שנקט התנא מלת **אדם** הוא מכיון שתואר "אדם" חשוב יותר מתואר "ישראל". שהרי אמרו חז"ל (בבא מציעא דף פ"ד ע"א) "שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון", וממלת "מעין" נלמד שדרגת יעקב הוא ישראל אינה כדרגת אדם הראשון ממש, אלא רק "מעין שופריה" - דומה לו. וכיון שעיקר האדם הוא שמו, למדנו שתואר אדם חשוב יותר. כך גם ידוע ליודעי חן, כי מקום מחצב נשמת האדם הראשון, הוא יותר למעלה ממקום מחצב נשמת יעקב אבינו. ומאחר ואדם הראשון נברא בצלם, אחריו כל **אדם** ימשוך, דהיינו הקדושים והטהורים אשר בארץ המה, וכל עם בני ישראל.

ומה שהביא התנא ראייה מהפסוק **כי בצלם אלקים עשה את האדם** שמדבר בדינים השייכים בבני נח, מבאר מהרח"ו כי "האדם" המוזכר כאן אין הכוונה לבני נח אלא לישראל! הכיצד? נבין זאת כשנתבונן בתחילת הפסוק: "שופך דם האדם באדם דמו ישפך", מה הפירוש "דם האדם באדם"? ומה בא הכתוב ללמדנו במלת **באדם**? ודי היה לומר: "שופך דם האדם דמו ישפך", (ואע"פ שכבר אונקלוס תירץ הקושיא ותרגם "בסהדיא", דהיינו שאינו נהרג אלא ע"י עדות, עם כל זה הדרש ידרש). אולם כוונת הפסוק לבאר לנו הסיבה, מדוע גזר השי"ת שהשופך דם בני נח דמו ישפך? ומאי איכפת ליה אם יהרג עוד איזה גוי? ודי היה בתשלומין! כדין "מכה בהמה ישלמנה! אך הסיבה היא שאולי עתיד לצאת מאותו נכרי איזה אדם צדיק, וכמו שאמרו חז"ל על הפסוק: "ויפן כה וכה וירא כי אין איש", כלומר שצפה ברוה"ק שאין שום צדיק עתיד לצאת ממנו, ולזה: "ויך את המצרי". ולכן הקפיד הקב"ה על שפיכות דם בני נח, לפי שבשפיכת דמו של גוי זה, נשפך דם אותו הצדיק המעותד לצאת ממנו. ובזה יובן הפסוק יפה: **שופך דם האדם באדם** - כלומר **שופך דם אותו האדם הצדיק שעתיד לצאת** - וגם עתה הוא טמון ב**אָדָם** הנהרג, אע"פ שהוא גוי גמור, מ"מ יש בשרשו ועיקרו צד של קדושה העתידה לצאת ממנו, ומסיבת צד קדושה זו שבתוכו, קראו **אדם**. ולכן **דמו ישפך!** והטעם **כי בצלם אלהים עשה את האדם** גר הצדק שעתיד לצאת ממנו, ויש לו צלם אלקים, והו"ל כאלו אותו ממש. ואם לא תפרש כן, קשה בלאו הכי, הרי אמרו חכמים (יבמות דף ס"א ע"א) "אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם", ומדוע כאן נקראים בני נח אדם? אלא ודאי שהמכוון הוא כנגד אותו גר צדיק העתיד לצאת מהם.

ושאלתי ממנו - כותב מהר"ש די אוזידא - וכי כל בני נח עתידים לצאת מהם צדיקים, והלואי ימצא בבני נח אחד מעיר ושנים ממשפחה? ואין דבר זה ידוע רק לאל דעות, וא"כ למה הורגים כל רוצח, הלא על רובם אין דבר טוב עתיד לצאת מהם, וגזירת **דמו ישפך**, היא כוללת לכל? והשיב, כי השי"ת הוא יודע העתידות, וכשאין שום צדיק עתיד לצאת ממנו, השי"ת גורם שלא ימצא שם עד. כיון שגם בן נח ההורג, אינו נהרג אלא ע"י עדות, ואם לאו פטור (כמבואר בסנהדרין דף נ"ז ע"ב). וכל דבריו נכוחים למבין ואין בהם נפתל ועקש.

מלכות הרחמים

פרקי הדרכה
בשיטת הלימוד המיוחדת
של חרן אבי הישיבה

הרב אדיר הכהן
מח"ס ילקוט כהונה ועוד

משמעת עצמית

רבנו רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל אבי הישיבה, הרועה הנאמן, מלבד הדרכתו לתלמידיו בנתיבות העיון הישר ובדרכי הפסיקה, לא פחות מכך היה שומר על צאן מרעיתו מכל משמר, ולכן הזהיר את תלמידיו שלא ידברו בחוץ עם נערים בני גילם, רק עם תלמידי הישיבה, כדי שלא יתערבו עם חברים שאינם הגונים, וילמדו חלילה ממעשיהם, וכל מי שעבר על חק זה, היה רבנו מענישו.

גם הרגילם, שאף כאשר עוד לא הגיע לבית המדרש, לא ילכו להסתובב ולהשתובב, אלא ישבו במקומותיהם וילמדו עד שיבוא, כיאות לפרחי חמד, נערים שקדנים הרוצים ושואפים להיות גדולים בישראל. וכמובן, התלמידים שרחשו יראת כבוד רבה לרבה הגדול והמסור, היו משתדלים לציית לכל הוראותיו, אף שלא בפניו. כי זה היה עיקר חינוכו של רבנו - מתוך מסירות ואהבה, ולא מתוך פחד ועונשים.

עד כמה היו תלמידי רבנו נשמעים להוראה זו, סיפר הרב הצדיק רבי מגוץ סבאג זצ"ל, שפעם הוצרך לדבר עם רבנו באיזה ענין בשעת הצהרים, והסתפק אם כבר חזר רבנו מביתו לבית מדרשו "צלאת רבי אליעזר", ואמר לעצמו: 'אלך לבית המדרש, ואם הרב הגיע, אדבר עמו מיד, ואם עוד לא הגיע, אמתין לו עד שיבוא'. וכשנכנס ראה את כל התלמידים גדולים וקטנים, שקטים, ויושבים במקומם, וראשם רכון בתוך הגמרות. וחשב בלבו: 'אם כן אין ספק שראש הישיבה - רבנו - כבר חזר ונמצא בפנים, אם כן אכנס פנימה למקומו של הרב'. ובמחשבה זו המשיך למקומו של רבנו, ולהפתעתו הכסא היה ריק! אך לא האמין שהתלמידים כל כך שקטים ולומדים בשקידה בלי להרים עיניהם אף שרבנו לא נמצא לידם. ולכן חשב בלבו, שאין ספק שאם ראש הישיבה לא במקומו, בודאי שהוא באחת מפינות בית המדרש, שאם לא כן, לא יעלה על הדעת שכולם כל כך שוקדים על לימודם ואין אפילו אחד שמתבטל. פנה הוא איפוא לאחד הבחורים ושאלו: "באיזה חדר בבית המדרש נמצא כעת הרב?" "הרב עוד לא הגיע" השיבו הלה. רבי מגוץ נתפלא עד מאד על עוצמת חינוכו והשפעתו של רבנו על תלמידיו, ועל אימתו הגדולה המוטלת עליהם אף שלא בפניו.

מעמד הקבלת פני רבו בהגל

הננו מתכבדים להזמין
את הציבור הרחב למעמד

הקבלת פני רבו בהגל לכבוד מרן פאר הדור ראש הישיבה שליט"א

בהשתתפות

מרנן ורבנן גאוני ישראל שליט"א
רבני ערים, אישי ציבור ועוד

האירוע יתקיים בעז"ה

בחול המועד

יום רביעי י"ט ניסן התשע"ז

(27.4.2016) בשעה: 17:00

באולמות "היכלי מלכות"

רח' שלמה המלך 18 בני ברק

תזמורת
מזרחית וחסידית
עם הזמרים:
אלי הרצליך
נתנאל כהן
ורפאל חיון

מקומות
מיוחדים
לנשים

בברכת "ברוכים הבאים"
מוסדות ישיבת "כסא רחמים"

צריך עיון

שיטת הלימוד הקדומה שהשתמרה והתגבשה בקרב יהודי תונס | החשיבות הרבה בלימוד פירושו של רש"י, ודרך ההתבוננות בדבריו הקצרים | על מקומה של הכתיבה בחינוכם של בני הישיבות | לימוד ההלכה, והחינוך לפסיקה והכרעה | ועל הקשר בין העיון התוניסאי לדור מגורשי ספרד.

ראיון נדיר עם מרן ראש הישיבה שליט"א, שהתפרסם בגליון "קולמוס" 139 (שבת מברכין אלול התשע"ה).

הרב מנחם טייטלבוים

התוניסאי?

"ראשית יש לדעת, כי בעבר דרך העיון הזו היתה דרכם של כולם. הגר"א למד באופן זה, המהרש"א למד בעיון הזה. הראשונים והאחרונים, עד לפני מאה וחמשים או מאתים שנה, הלכו כולם בדרך זו. ומאז נשתכחה מעט. אצלנו לא היתה הפסקה כלל ותמיד המשכנו ללמוד בדרך זו, פחות או יותר באותה השיטה. במיוחד בתונס, שלמדנו בעיקר בדרך עיון זו.

"על ראשוני היהודים שהגיעו לתונס אין לנו מידע רב. אנו יודעים למשל כי החכם רבי אברהם

ברחוב הרב עוזיאל בבני ברק מתנוססת לתפארה ישיבת כסא רחמים. לישיבה יצא שם כבעלת מסורת לימוד ייחודית, וראש הישיבה, הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א, נאות לקבלנו לשיחה בחדרו עמוס הספרים ולהשיב לשאלותינו על דרכה של הישיבה, ובמיוחד על דרך הלימוד המיוחדת לה.

רבים שמעו את שמע המושג 'העיון התוניסאי', וראש הישיבה אף הקדיש לשבחה של שיטה זו מספר מאמרים, אשר לוקטו לספר 'דרכי העיון'. מהו המיוחד את העיון

זכות שהיה ממגורשי ספרד התיישב בתונס בשנת רס"ד, שנים עשרה שנה אחר הגירוש. חכם זה היה גדול בחכמת האסטרונומיה, ועל לחוותיו הסתמך קולומבוס במסעו לאמריקה. הוא גם חיבר את ספר יוחסין שבו כותב בבקיאיות מדהימה על התנאים והאמוראים. בכמה מקומות מתברר מספרו כי גירסתו בגמרא היתה שונה משלנו, ובימינו התברר על פי כתבי יד כי דבריו תואמים לגירסאות כתבי יד ספרדיים אשר ברובן אבדו. גרסאות כאלו השתמרו גם אצל רבי יעקב בן חביב, מחבר 'עין יעקב'. מסתבר כי הוא וחכמים אחרים הם שהביאו לתונס את שיטת העיון הספרדית.

"בדורות מאוחרים יותר באו לתונס ספרי חכמי אשכנז, כמהרש"א ומהרש"ל, והיו לומדים בהם במסירות. החיד"א מספר על שני חכמים שעסקו בערב יום הכפורים בלימוד מהרש"א ומהרש"ל ובבירור מחלוקת ביניהם, ומרוב העיון היו שקועים בזה עד התקדש היום, והלכו לבית הכנסת בלא לאכול סעודה מפסקת.

"הנקודה העיקרית של העיון הוא לתור אחר כוונת המחבר המדויקת. יכול אדם לפלפל מאה פלפולים, ועדיין הנקודה העיקרית חסרה. רבי אברהם אבן עזרא (בהקדמת פירושו לתורה) מסביר כי הבנת הפשט הנכון היא כמו נקודת המרכז המצויה בלב מעגל. כשהפירושים האחרים כמו הדרש והפלפול מסתובבים בתוך המעגל סביב אותה נקודה, אך לא מגיעים אליה. כי הדברים אולי רחבים ויפים. אך אם אינם משיגים את כוונת המחבר, לא הגיעו אל המטרה.

"הנה דוגמא פשוטה מאוד ללימוד בעיון: 'ויברא אלקים את האדם בצלמו, בצלם אלקים ברא אותו' (בראשית א', כ"ז). יש בלשון הכתוב כפילות, ועלינו להבין מדוע אחר שנאמר 'בצלמו' נאמר שוב 'בצלם אלקים'? התשובה היא שאם היה נאמר 'בצלמו' ותו לא, היה מקום לפרש זאת

כחוזר על האדם, והכוונה שהאדם נברא בצלמו המיועד לו. לפיכך חזר הכתוב וביאר שהכוונה היא 'צלם אלקים'. אלא שעתה עלינו לחזור ולעיון לאיך גיסא: מדוע לא נאמר רק 'ויברא אלקים את האדם בצלם אלקים'? התשובה היא שאם היה כתוב כך היה משתמע כאילו חלילה שתי רשויות הן, וברא אלקים את האדם בצלם אלקים אחר. לכן הוצרכה התורה להיכתב באופן זה דייקא, ואין חסר ויתר.

"כעת נותר להבין מהו צלם אלקים, וכי לאלקים יש צלם? רש"י מפרש 'צלם דיוקן יוצרו'. ודאי לא סבר רש"י ליחס דמות גשמית לה', אלא כפי שפירש רבי יהודה פתיה את כוונתו, שהוא צלם שבו נראה ומתגלה לברואיו, לנביאים. כדרך שפייט רבי יהודה הלוי: 'באין תבנית, ואין תכנית/ ואין קץ לתבונתו/ רק מראיו, בעין נביאיו/ כמלך רם ומתנשא'. הרמב"ם מפרש (בתחילת מורה הנבוכים א' א') ש'הצלם' הוא השכל וכח הבחירה שיש לאדם. יש פירוש אחר, עליו כתב רש"י (אבות ג' י"ד) שהמפרשו יש בו אפיקורסות, ואבן עזרא כותב שמי שאומר כן הוא חסר לב. לפי פירוש זה יש לחלק את הפסוק ולקרוא אותו 'בצלם, אלקים בא אותו', תיבת "בצלם" חוזרת על האדם, ואין פירושה בכלל "צלם-אלקים".

"על פי האמור נבין מנין ידעו רבותינו שפירוש זה טעות הוא, כי אם היה אמת, לא היה צריך לכתוב את הכפילות של בצלמו - בצלם. העיון מלמדנו כי לאור הכפילות, מתפרש הכתוב בהכרח רק כמדבר על בריאת האדם בצלם אלקים.

"יסודו של עיון זו היא הידיעה שאין מלה יתירה בפסוק. אין מלה יתירה בגמרא. ואין מלה יתירה ברש"י או בתוספות. זה כל העיון".

מהו גבולו של כלל זה? האם הוא חל רק הראשונים, או שגם באחרונים יש לדקדק במלים ולהניח שאין בהן מיותרות?

ים שלם (דף נ' בגימטריא 'ים'). כך היא הדרך מעולם.

"ה'פרי מגדים' מספר בהקדמת חיבורו על אורח-חיים, כיצד הגיע לידי חיבורו של רבי אליהו מזרחי, הרא"ם, על פירוש רש"י לתורה. הוא כותב עליו בהתפעלות: "ראה נא הר"א מזרחי ז"ל אשר האיר עיני כל ישראל בחיבורו על רש"י על התורה. ואני משבח הספרדיים בזה אשר לימודם עולה יפה", ובהמשך מעיד על עצמו "כי מיום שראיתי בר"א מזרחי על התורה - נתחדשו לי בפירושי רש"י על הגמרא כמה ענינים, ומה מאוד עמק מחשבותיו ז"ל". וזאת בשל דיוק המלים ברש"י, שכל מלותיו ספורות ומנויות. זכרני כשהיינו ילדים בני שמונה, לימד אותנו הרב כי כל מלה ברש"י כמוה כפנינים ומרגליות. כעבור שנים שמעתי ביטוי דומה אצל האשכנזים, שרש"י כתב את פירושו בזהב. וכוונת הדברים אחת, שכל מלה ברש"י מדויקת.

"דוגמא קטנה. בתחילת מסכת קידושין אומרת המשנה: "האשה נקנית בשלש דרכים", והגמרא דנה מדוע נאמר שלש, בלשון נקבה. והנה רש"י על המשנה כותב כך: 'בשלש דרכים - והאי שלש לשון נקבה הוא. ובגמרא בעי אמאי תנא לשון נקבה'. לכאורה אריכות דבריו מיותרת, והיה יכול לומר רק את המחצית השניה. אך רש"י ביקש ללמד כאן ראשית כל, את החילוק בין זכר ונקבה במספרים, שהוא חריג משאר המלים. בדרך כלל מלה שמסתיימת בקמץ וה"א, היא נקבה, ומלה שלא כך, היא לשון זכר. לכן ספר, ילד וכו' - זכר; עבודה, מנוחה, ילדה וכדומה - נקבה. במספרים הדבר להיפך - שלשה ארבעה וכו' - זכר, שלש ארבע ואילך - נקבה. וכך גם בארמית וערבית, הקרובות ללשון הקודש ואחיות לה. כפי שאנו אומרים בפיתום הקטורת: "יין קפריסין סאין תלת וקבין תלתא". סאה נקבה וקב זכר. ואת זה בא רש"י ללמדנו בכותבו 'האי שלש לשון נקבה', ואין

"יש אחרונים ויש אחרונים, וכל מחבר לגופו. יש מחברים שמסבירים כל מלה בכמה מלים, וחוזרים על אותו רעיון כמה פעמים. קח לדוגמא את החוברות היפות של מהרא"ש (= הרב אליעזר שלמה שיק מברסלב), הוא מסביר כל ענין במלים רבות שמשמעותן אחת, כדי שיכנסו הדברים אל הלבבות. אבל אצל פוסקים רציניים - אין מלה מיותרת.

"הכלל הוא שהמלים צריכות להביע את כוונת המחבר באופן הקרוב ביותר למשמעותן. אין לנו להוציא דברי מחבר מפשטם ולפרשו באופן אחר. כי אם רצה לומר דבר אחר, למה לא אמרו בצורה פשוטה? אם הרמב"ם כותב על ענין מסוים שמותר, הכוונה היא שמותר. ואין אנו אומרים שכוונתו שמותר מצד התפצא, אבל מצד הגברא באמת אסור. יש דרך כזו, אבל בדרך כלל זה לא נכון. וההולך בדרך הפשט ניצול מטעויות. 'פשט' ראשי תיבות פך שמן טהור".

האם ישנם כללים נוספים בעזרתם ניתן להנחיל לתלמידים, בתחילת דרכם בעולמה של תורה, את דרך העיון?

"הדרך הטובה ביותר היא פשוט ללמוד את פירוש רש"י, במתינות ובעיון. בישיבות מדלגים על רש"י, וכשלומדים אותו עושים זאת במרוצה וחיפזון, וממהרים לפירושי שאר הראשונים כהרשב"א והריטב"א. אבל אותם הראשונים עצמם הרי למדו את רש"י בעיון ובדקדוק. יש תשובה של הרשב"א (בח"ד סי' צ"ד) שבה נשאל קושיא חזקה על דברי רש"י, והוא משיב על כך, שהשאלה נובעת מטעות נוסח: "אפילו כתוב בספריים - שקר ענה בו הסופר באיש האלקים. ולא כתוב בספרינו". וכך אנו מוצאים תדיר כמה יגעו בעלי התוספות ליישב כל מלה ברש"י והעמיקו בו. סוגיית תגרי לוד במסכת בבא מציעא (דף נ' ע"א), רש"י כותב שם מלים ספורות, והתוספות מאריכים אריכות עצומה לעיין בדבריו,

בדבריו דבר מיותר.

"אמרתי פעם בדרך צחות על האמור במשלי (י"א כ"ד) 'יש מפזר ונוסף עוד, וחושך מִיֵּשֶׁר אך למחסור', כי מִיֵּשֶׁר אותיות **מרש"י**, שהחוסך מלעיין ברש"י ומדלג בו אפילו מלה אחת, הדבר אך למחסור והפסד. הרב שמואל דוד הכהן מונק מחיפה, מחבר 'פאת שדך', כתב לי כי אני מגזים יותר מדי, ושבא אליו תלמיד ושאל: מדוע במקום אחד כתב רש"י מלה פלונית בכתב מלא, ובמקום אחר בכתב חסר. אמרתי לו שודאי הוא צודק שכולי האי לא מקשינן. וי"ו יתירה או חסירה אינה ענין לד"ק בו. כך מצאנו בתורה שבמקום אחד נאמר 'לא תעשה לך פסל וכל תמונה' (שמות כ' ד') ובמשנהו בלא וי"ו, 'לא תעשה לך פסל כל תמונה' וכתב על כך הרמב"ן (שמות שם, ח') ש'אין בכך כלום, כי הכל אחד'. אבל כשיש מלה מיותרת, כל שכן משפט הנראה מיותר, או סגנון שנראה כי ניתן היה לכותבו בצורה הפשוטה וברורה יותר - חייבים לעיין ולהעמיק בכוונתו.

רש"י מלמד דרך בהבנה, דרך בישרות. וכל מלה ואריכות בו טומנת בחובה עומק רב".

האם בדרך הלימוד הנלמדת בישיבה, לומדים תחילה לעיין בדברי הגמרא עצמם, ללא פירושים?

"לא, אצלנו מתחילת הלימוד לומדים גמרא עם רש"י יחד. ישנה שיטה כזו, המקדימה את העיון בגמרא ללימוד רש"י. הבבא סאלי היה אומר 'קודם ראסי (- ראשי, בערבית), ואחר כך רש"י'. אבל אנחנו דרכנו להתחיל את הלימוד עם רש"י. ובכל דבר מעיינים מה בא רש"י לחדש. ואם נראים דבריו כפשוטים, מחפשים מה בא רש"י לשלול, איזה פירוש היינו טועים לפרש לולי דבריו. זוהי שיטה הכתובה בספר "כללי הגמרא" של מרן השלחן ערוך.

"במקרים רבים אנו רואים כיצד התלמידים

המסגלים לעצמם את דרך העיון, מקשים קושיות שהקשו המפרשים, כמהרש"א והרש"ש. אלו מפרשים המועילים במיוחד ללימוד הפשוט. מהרש"א, מהר"ם שיף, מהר"ם מלובלין שכמוהו כרש"י על התוספות, והרש"ש שכל מלה שלו זהב, משמרות כהונה, שער המלך, ואחרים.

"בדבר נוסף שונה שיטתנו משיבות אחרות. ברוב הישיבות מקובל כי הרב, מגיד השיעור מדבר, והתלמידים מקשיבים. בשיטה זו קשה יותר לתלמיד לסגל לעצמו את יכולת ההבנה. אצלנו התלמידים הם שאומרים את השיעור. מסבירים את פירוש המלים. בחוץ לארץ היינו מפרשים בערבית שהיא השפה המדוברת שם, ומנסים להסביר את מהלך הסוגיא, כשהרב עומד על גביהם ומדריכם באופן ההבנה הנכון, ודרך העיון ברש"י¹. עם הזמן לומד התלמיד את אופן הלימוד בעצמו, ומסוגל ללמוד סוגיא כצורתה ללא עזרה. ובהמשך לומד כיצד ללמוד תוספות, ואחר כך מהרש"א, וכן הלאה.

"יש שיטה של הרב סבתו, ואולי גם הרב זילברמן, שלומדים קודם את כל התלמוד, בלי תוספות, עד גיל תשע עשרה, ורק אחר כך מתחילים ללמוד תוספות. החסרון בשיטה זו, שאם רק בגיל זה יתחיל ללמוד עם תוספות, מתי יגמור? בגיל ארבעים? ורק אז יתחיל ללמוד שאר מפרשים? כבר יגמרו החיים! לכן צריך לשלב מתחילה את לימוד התוספות והמפרשים, בהדרגה. גמרא ורש"י, אחרי שנתיים גם תוספות, וכן הלאה".

ענין אחר שלו מייחסים חשיבות רבה בישיבת כסא רחמים הוא לימוד הכתיבה. התלמידים מקדישים זמן לכתיבת חידושי תורה ותשובות בהלכה, כשרבני הישיבה עוברים עליהם ומבקרים אותם. ראש הישיבה

1. מקור קדום לאופן לימוד זה ניתן למצוא בפתיחת הרמב"ם למורה נבוכים, שם הוא מזכיר לתלמידו את זמן לימודו אצלו: "וכאשר קראת עמי מה שקראת... הוספתי בך שמחה לטוב שכלך", ועמד על כך במהדורת שוורץ בהערותיו. מ.ט.

עובר לדבר על ענין זה:

"יש חשיבות רבה להתלמד בכתיבה מגיל צעיר. אם יחכה אדם עד שיתמלא תורה ורק אז יתחיל לכתוב, תחסר לו היכולת לכתוב בצורה פשוטה ובהירה. כתיבה בהירה אינה סותרת לתוכן עמוק, מי לנו עמוק יותר מספר משנה תורה של הרמב"ם, אשר לנו לשוננו בהירה ומובנת. אומרים כי לפיכך חתם הרמב"ם את ספרו (פרק י"ב מהלכות מלכים ה"ה) בפסוק 'כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים' (ישעיהו י"א ט'). כי חיבורו דומה לים שנראה במבט ראשון חלק, ללא גובה ועומק. אבל תחת פני המים מסתתר עומק רב.

"הגאון רבי יוסף שלום אלישיב, היה מקבל בקביעות את גליונות 'אור תורה' היוצאים על ידי ישיבתנו, והתבטא בשבחם שהם כתובים בצורה ברורה ופשוטה.

"תחילת הלימוד הוא בכתיבת חידושים על הגמרא, ואפילו על המקרא. כל חידוש, אפילו קטן, שהתחדש לתלמיד - הוא כותבו. הרב החיד"א המשיל את הדבר לאדם השואף לבנות בית, שאל לו לָבֹז לאבנים קטנות ולהשליכן. כך אפילו חידושים קטנים מצטרפים הם לבנין תורתו של האדם. וכך נהג גם הוא עצמו, יש לו ספרים שבהם אסף חידושים קטנים, רמזים שונים, דברים מתוקים מאוד. אבל מי שיתחיל לזלזל בחידושו ולהגיד 'זה קטן מדי', 'זה לא שווה' וישאף רק לכתוב תשובות גדולות - לא ישאר בידו מאומה. בג'רבה היה נהוג שבכל יום שישי מביאים כל התלמידים, אפילו הילדים הקטנים, חידושי תורה שכתבו, ובליל שבת בבית כל אחד אומר חידוש שחידש, ואם לא חידש - אומר מה שמצא בספרים.

"היום מקובל שבחורים כותבים סיכומים. אבל הבעיה היא שהרבנים אינם בודקים את סיכומי התלמידים. יכול בחור לכתוב סיכום מה שהוא

מבין מדברי מגיד השיעור, בשעה שבאמת לא הבין כלום. וכשיתאספו הסיכומים הוא מוציא 'ספר הסיכומים', ואולי הוא 'ספר השיבושים'. אבל כשתלמיד כותב חידוש שהתחדש לו, והוא מראה אותו לרב, יכול הרב לבקרו וללמדו. אם הדברים נכונים, ואם צורת כתיבתם ראויה. ללמדו את אופן הכתיבה הראוי כלפי הקדמונים, בדרך ארץ וכבוד, וכיצא בזה. ובהמשך מגיע לכתובת שאלות ותשובות.

"כתיבת התשובות מתחילה בישיבה גדולה. הרב מציג בפני התלמידים שאלה, היא יכולה להיות שאלה פשוטה שכבר דנו בה הפוסקים, ועימה הוא מציין להם לספרי שו"ת שבהם נידונה השאלה. למשל שו"ת זרע אמת, שו"ת פני יהושע, שו"ת חתם סופר, וכיצא בהם. התלמיד מעיין בהם, מסכם אותם, אם יש לו הערות על דבריהם הוא כותב אותן, והחלק החשוב מכל: עליו להגיע להכרעה. אם הכרעתו שגויה, הרב מדריך אותו ומראה לו היכן טעה, וכך לומד התלמיד לפסוק כהלכה".

מה בדבר לימוד ההלכה בישיבה, האם הוא נעשה בהמשך ובצמוד ללימוד הגמרא, או שזהו לימוד נפרד?

"לימוד ההלכה נעשה בנפרד מלימוד הסוגיות, וסדר הלימוד הוא בטור ובית יוסף, שלחן ערוך ומשנה ברורה. לימוד הבית יוסף הוא חשוב במיוחד, כי בו לומדים את מקור הדין בגמרא ובראשונים, שהם הבסיס עליו מושתתת פסיקת ההלכה. כפי שהיתה דרכו של הגאון רבי עובדיה יוסף בתשובותיו, להתחיל תמיד עם מקורות הדינים בתלמוד ובראשונים, ולא לפתוח תשובה בדברי פוסקים אחרונים.

"מדוע אנו מפרידים את לימוד ההלכה מלימוד העיון? מהר"ל מפראג אמר כי לדעתו היה ראוי להדפיס עם הגמרא את הרא"ש בלבד, ללא התוספות. מפני שהרא"ש מביא את סיכום השיטות

להלכה בקיצור, והתוספות מאריכים. בדומה כתב הרמח"ל בספרו 'דרך תבונות', כי סדר הלימוד צריך להיות גמרא, רש"י ורמב"ם. בלא שום מפרש נוסף.

"אבל איך אנחנו יכולים לוותר על התוספות?! הרי לימוד דבריהם מחדד את האדם ומיישר את שכלו. לכן אנחנו צריכים ללמוד את הסוגיות בעיון כפי יכולתנו, ואת לימוד ההלכה עושים בספרי הפוסקים. כמובן שעם הזמן ילמד האדם לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, וכדרך תשובותיו של הגר"ע יוסף שהזכרנו. אבל לא כל אחד הוא הרב עובדיה, וצריך להתלמד הרבה עד שיוכל האדם לכתוב כמותו".

האם ניתן לומר כי מטרתה של ישיבת כסא רחמים היא העמדת רבנים, פוסקי הלכה, ולא כבישיבות אחרות שהדגש הוא על גידול ראשי ישיבות ומגידי שיעורים?

"נכון. אצלנו מלמדים לפסוק, ויש גם לימודים אחרים הנחוצים לרבנים, כמו לימוד דרשנות, כשהתלמידים לומדים ספרי דרוש על הפרשה בליל שבת, וכל שבוע אחד דורש בפני חבריו. לומדים גם את דרכי הנהגת הציבור, ויש מן התלמידים שנבחנים לרבנות.

"היה לנו תלמיד אחד מיוחד פה בישיבה, שלא זכה להאריך ימים. רבי משה לוי זצ"ל. הוא למד בישיבת הישוב החדש, אצל הרב קולדצקי, והיה הטוב בתלמידיו. אחרי שקרא את המאמר הראשון על דרכי העיון, החליט שכאן מקומו, אף על פי שכל ישיבה היתה שמחה בו ונושאת אותו על כפים. אחרי שבא לישיבה, למשכנה אז, בבנין רעוע בגבעת רוקח, בא הרב קולדצקי לבקרו. שאל אותו: מכל הישיבות, מה מצאת דוקא כאן? ענה לו בשאלה, יענה לי הרב מה הדין בדבר פלוני? אמר יש דעות בזה, יש אומרים כך ויש אומרים כך. שאל אותו שאלה נוספות ושוב השיבו שהדבר במחלוקת. אמר לו רבי משה: כאן - אני לומד לפסוק!

"בשנותיו הקצרות הספיק הספק נפלא ארבעה עשר ספרים בהלכה שנדפסו, ועוד ארבעה עשר שעודם בכתב יד. כשספרו הראשון אותו כתב בגיל עשרים וחמש, שו"ת תפלה למשה ח"א, הגיע לגר"ע יוסף, התפעל ממנו מאוד. כתב גם ספר מנוחת אהבה על הלכות שבת, שלשה חלקים. ספר נפלא.

"זכינו ויש בישיבתנו הרבה בחורים ואברכים, תלמידי חכמים, יושבים ולומדים בצניעות, כותבים ספרים, והכל לשם שמים. לא ברעש ה".

תמה שעת הכושר שמצאנו בתוך סדר יומו העמוס של ראש הישיבה, והוא ממהר לאמירת שיחה בפני תלמידי הישיבה. בבית המדרש אנו מעיינים בספרו 'דרכו העיון', ושם אנו לומדים על חמשה כללי יסוד בדרך הלימוד: הראשון - הוא ההכרה בכך שאין חסר ויתר בלשון הגמרא והראשונים, והמאמץ לבאר כל מלה בהם לשם מה נכתבה, ומדוע באופן זה דוקא. השני - הבנת פירוש המלים על בוריין, ואחריו הבנת המשפטים וסידורם, תוך עיון מעמיק בכתוב. השלישי - הוא להבין מה שלא נכתב מפורש ברש"י ובתוספות, מה היה קשה להם ומאיזה פירוש באו להוציא במה שכתבו. הרביעי - לבדוק אחר תירוץ התוספות מה נשתנה בין קושייתם לתירוצם, וכיצד התירוץ מיישב את הקושי. אחרון חביב הוא ענין הכתיבה - להתרגל בכתיבת חידושים, ולאחר סיום סוגיא להעלות על הכתב ולבדוק את הכתוב היטב אם הוא מתאים ללשון המפרשים.

ניכרת בהם, בתלמידי ישיבת כסא רחמים, הליכתם בנתיב זה שהתווה גדולי עולם. משך עשרות שנות קיומה הצמיחה הישיבה תלמידי חכמים רבים שעיונם אמנותם, מורי הוראה ומרביצי תורה. פירותיה הנאים מעטרים את עולם התורה ומפארים את בתי המדרשות. כה יתן ה' וכה יוסיף!
(לרפואת רפאל בן רחל ורחמים אליהו בן יהודית)

למען הסדר הטוב

במעלת וחשיבות הסדר בכתיבה | אין מוקדם ומאוחר בתורה, אך זה בדיוק הסדר. הקושיא על החזו"א מהסדר של הרמב"ם. ואיך נולד מאמרו של מרן "כללי הכתב והמכתב"? | עריכת הסדר

הרב עובדיה חן

ופעמיים ושלוש בכתב יד קדשו למען ירוץ הקורא בו, והיה זריז מאד בכתיבה, ולא היה נחשב בעיניו לביטול זמן כלל".

"אין מוקדם ומאוחר בתורה"

בירחון "אור תורה" (תשנ"ד סי' ק"ג) נדרש מרן שליט"א לפשר אמרת חז"ל "אין מוקדם ומאוחר בתורה" (פסחים ו' ע"ב, ועוד), ממנה ניתן לכאורה להבין שהתורה נכתבה 'סתם ככה' בלי סדר הגיוני ח"ו. קשה להבין איך ניתן לייחס לתורה פגם כל כך בולט, בשעה שעל סדר בכתיבה מקפידים אפילו בספרים פחותי ערך שהתחברו על ידי בני אדם?

הסברו של מרן הוא, שכמובן אין הכוונה שהתורה נכתבה ללא סדר, אלא שלא תמיד המדד

אחד הדברים המושכים את לבו של הקורא לקרוא מאמר, זה הסדר בו הוא כתוב. מאמר הערוך בצורה שאינה מסודרת, מעורר דחיה אצל הקורא, למרות שכתוב בסגנון נאה.

לפיכך, חשיבות מיוחדת רואה מרן ראש הישיבה שליט"א בכתיבה מסודרת, ותמיד מעודד את התלמידים לכך. דוגמא אישית לכך הוא ראה אצל אביו מרן איש מצליח זצ"ל, כפי שהוא מעיד בספרו "דרכי העיון" (תחילת מאמר ג'): "ולא יאָמֵן כי יסופר, ועיני ראו ולא זר, כמה יגע אמה"ג זצ"ל בכתיבת שו"ת שלו, לסדר הדברים בסדר נכון, שלא להקדים המאוחר ושלא לאחר המוקדם, ושיהיו הדברים ברורים ובהירים, מובנים בהשקפה ראשונה ללא סיבוכים. ולפעמים היה חוזר ומסדר את הפסק כולו מחדש (כארבעים עמודים!) פעם

לסדר הוא סדר זמנים, יש גורמים נוספים שעל פיהם ספר נחשב למסודר. וכמו להבדיל בכתיבת מאמר, שלפעמים שיקולי עריכה מחייבים תיאורו של ענין מסוים שלא במקומו הכרונולוגי. בתורה, הסדר הענייני והפנימי של הדברים עדיף על הסדר הכרונולוגי. ולכן, בכל מקום שמוזכר הכלל "אין מוקדם ומאוחר בתורה", יש לנו להבין מה הסדר הפנימי שבשבילו הוקדם הענין או התאחר.

ראיה לכך מביא מרן מדברי רש"י בפרשת בהעלותך (ט' א') בד"ה בחדש הראשון: "ופרשה שבראש הספר לא נאמרה עד אייר, למדת שאין סדר מוקדם ומאוחר בתורה. ולמה לא פתח בזו? מפני שהוא גנותם של ישראל" וכו'. וכתב מורנו הגאון רבי **שאל הכהן** זצ"ל בספרו קרני רמים שרש"י הוסיף בסיום דבריו 'ולמה לא פתח בזו', כי אין הכלל של "אין מוקדם ומאוחר בתורה" מְסַפֵּק, דהא גופא קשיא, למה מעיקרא נסדרו הפרשיות שלא כסדרן.

מרן כותב שם, כי מצא סיבה המאירה את רוב המקומות שבהם התורה מאחרת או מקדימה, בניגוד לסדר הזמנים, והיא שבמקומות אלו רצה הכתוב לסיים הענין שעוסק בו ולפתוח בענין חדש. למשל, בפסוק "וימת תרח בחרן" (בסוף פרשת נח), הכוונה שמכאן ואילך אינו מדבר יותר על תרח רק על אברהם אבינו, ולמרות שתרח האריך ימים לאחר מכן, עוד ששים שנה (כפירש"י שם), לא חששה התורה לכתוב פה "וימת תרח", כלומר מכאן ואילך אין לנו עסק בו. וכן להבדיל ביצחק אבינו ע"ה נאמר בפרשת וישלח (ל"ה כ"ט) "ויגוע יצחק וימת ויאסף אל עמיו" וגו', אע"פ שהאריך ימים לאחר מכן, עד שנמכר יוסף, ועד שהיה יוסף

בן כ"ט. מכל מקום התורה לא סיפרה עליו יותר משם ואילך (חוץ מפסוק "ויבך אותו אביו" בפרשת וישב, שסובל שני פירושים), וכאילו נאמר ויגוע יצחק וגו', ומכאן ואילך נדבר על יעקב בלבד. וכן הענין בעשרת הדברות, לא רצתה התורה להפסיק באמצע הדברים לומר שעלה משה אל ההר לפני הדברה השלישית, אלא רמזה זאת במפורש בשינוי הלשון וכאמור (והביא שם שמצא סימוכין לכלל זה מהראב"ע והרד"ל, ע"ש).

עוד מצא מרן שליט"א בספרו "בית נאמן" ח"א (חיו"ד סי' ה') שפעמים התורה מביאה דבר שלכאורה אינו קשור לענין, ובכל זאת מביאה אותו דרך אגב, כעין מה שאומרת הגמרא פעמים רבות "הואיל ואתא לידן נימא ביה מילתא" (שבת פא: ביצה טו. ועוד). לדוגמא, בפרשת צו כל הפרשה עוסקת בדיני קרבנות, ובאמצע בין "אם על תודה יקריבנו" ובין "המקריב את זבח שלמיו" באה פרשת כל חלב שור וכשב וגו'. ולכאורה ייפלא מה ענין איסור חלב ודם להלכות קרבנות, והרי חלב ודם אסורים מן התורה בכל ענין, בין בחולין בין במוקדשין, ולמה נכנסו פה באמצע? אלא לפי שאמרה תורה שם (ויקרא ז' י"ה, כ', כ"א) ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי וגו' **והנפש** האוכלת ממנו עונה תשא, **והנפש** אשר תאכל בשר מזבח השלמים וגו' וטומאתו עליו **ונכרתה הנפש** ההיא מעמיה, **ונפש** כי תגע בכל טמא וגו' ואכל מבשר זבח השלמים אשר לה' **ונכרתה הנפש** ההיא מעמיה - לכן סיימה בדיני חלב ודם, שגם בהם נאמר בדיוק אותו לשון (שם פסוק כ"ה וכ"ז) **ונכרתה הנפש** ההיא מעמיה. והביא שם דוגמאות נוספות לזה. ומזה הביא טעם למנהג הספרדים והאשכנזים לסתום פרשת "כל חלב" ולפתוח פרשת "המקריב את זבח שלמיו". ע"ש.

1. וכבר בא חכם הרב שמואל לינסון שליט"א ובמאמרו שפורסמו ב'קולמוס' (החל ממוס' 92 עד 100), עמד על כל מקום בתורה שנאמר כלל זה, והסביר מה הסיבה הפרטית לכך.

סדרנותו של הרמב"ם

כדוגמא לסדר מושלם בכתביה, מציין מרן תמיד לְשִׁבַּח את הסדר בו השתבח רבנו הרמב"ם, אשר הוא למעשה הראשון שחיבר ספר פסיקה בסדר מופתי, ובעקבותיו הלך הטור (בניגוד לקודמיהם שסדרו ספריהם לפי סדר הש"ס). על אופיו המסודר של הרמב"ם, לומד מרן (בהקדמת "אריס נסי" גיטין) גם מכך שבהקדמתו לפירוש המשניות טרח למצוא טעם לכל מסכת ומסכת בש"ס למה נסדרה דוקא בסדר הזה.

מכיון שכך, לא יכול היה מרן בשו"ת "בית נאמן" ח"א (חאו"ח סי' כ"ח בהערה), לקבל דברי החזון איש שהשיב על סתירה בפירוש המשנה לרמב"ם מברכות לפסחים, שהרמב"ם חזר בו מפירושו לפסחים כאשר פירש את מסכת ברכות, ואת פיהמ"ש לברכות כתב אחרי פסחים (עיין חזון איש הלכות ק"ש סי' י"ג במכתב ב'). וזאת מפני ש"טבע הרמב"ם לפרש על הסדר ולא להתחיל פסחים לפני ברכות". מרן אינו מסתפק בהשערה הגיונית זו, ובבקיאותו המופלאה ברמב"ם לאותיותיו וללשוניותיו, הוא מוכיח שכך נהג הרמב"ם מזה "שבספרו היד החזקה, בתחלתו בהלכות יסודי התורה והלכות דעות הלשון קשה ודחוקה (כגון מצוי ראשון), ואחר כך הולכת ומתרווחת, כי לא היה רגיל לפני כן לכתוב רק בלשון ערבית כמנהג הרי"ף ורס"ג והגאונים, ועכשיו סלל לו מסלה חדשה לכתוב בלשון הקדש, ומפרקא לפרקא רווחא שמעתא".

עד כמה חשוב היה לרמב"ם הסדר בספרו, לומד מרן שליט"א בקובץ "כסא המלך" בצורה מעניינת. הרמב"ם בדרך כלל בחיבורו אינו נותן טעמים למצוות (וכמו שכתב בספרו "מורה נבוכים" ח"ג פכ"ו) שפרטי המצוות אין לתת בהם

טעם, רק באופן כללי. ע"ש), בכל זאת מצא מרן שליט"א פעם אחת שהרמב"ם חרג ממנהגו ונתן טעם למצוה - בתחילת פרק י"ב מהלכות עכו"ם שכתב "אין מגלחין פאתי הראש כמו שהיו עושין עובדי כוכבים", ושם בהלכה ז': "דרך כהני עכו"ם היה להשחית זקנם, לפיכך אסרה תורה להשחית הזקן". מדוע חרג הרמב"ם ממנהגו? מרן שליט"א מסביר זאת באופן מקורי ביותר: "רבנו ז"ל, שהיה מחונן בחוש נפלא לסדרנות, נאלץ לכתוב זאת, שלא ישאל אדם: מה להלכות הקפת הראש והזקן להלכות עכו"ם וחוקותיהם? ואם לייחד להם מקום בפני עצמם "הלכות גילוח הראש והזקן" שיכילו כמחצית פרק אחד, לא רצה. לכן ביאר הטעם שהוא מפני חוקי העכו"ם, שיהיה קשר ושייכות להלכות אלו פה. וכיוצא בזה כתב בהלכות עכו"ם פ"ב הלכה ז': "ומפני זה כללתי דין המגדף בהלכות עבודה זרה" וכו'. ע"ש".

כיוצא בו, בחידושי על הרמב"ם (הלכות תפלה פ"י הי"א, שנדפסו באור תורה סיון תשע"ג) כתב מרן שליט"א שהרמב"ם כתב שבערבית של ראש חודש אם לא הזכיר יעלה ויבוא אינו חוזר, ולא הזכיר הטעם שהוא משום שאין מקדשין את החודש בלילה. ומדוע? כי הקורא עדיין לא הגיע להלכות קידוש החודש.

כיצד הגיע הרמב"ם לסדר מופתי כזה? שמעתי פעם ממרן שליט"א שראה כתוב, שהרמב"ם כאשר חיבר את ספרו "מורה נבוכים", היה רושם בפתקאות קטנות כל רעיון העולה על מחשבתו, ואחר כך מצרף ומסדר את הרעיונות, ועושה מהם פרק שלם. וכן עשה מרן שליט"א עצמו בכותבו את מאמר "כללי הכתב והמכתב" (הנדפס בספרו "דרכי העיון").

מצאת

את המתנה המושלמת לחג הפסח

ספר חדש!
ממרון ראש הישיבה

הגאון רבי
מאיר מאזוז

שליט"א

ה' נְסִי עֲנִינִי
חג הפסח

בהלכה ובאגדה

- הלכות חודש ניסן וחג הפסח
- הגדה של פסח
- שיר השירים עם תרגום יונתן - עם חידושים וביאורים
- פיוטים לשביעי של פסח מחכמי תונס ומרוקו נ"ע.

להזמנות: 050-415-85-65

חג הפסח

מה נשתנה איסור חמץ?

בליל הסדר נוהגים כולנו לשיר "מה נשתנה"...
אך שאלה אחת שוכחים אנו לשאול: "מה נשתנה"
איסור חמץ משאר האיסורים?

אם נשים לב, איסור חמץ שונה בדרגתו משאר
האיסורים, רק מתקרב הפסח, והוא נהפך לאויב
מספר אחד שלנו. כל גרגר של לחם מהלך עלינו
אימים, וכל צל צלו של חמץ מכניס אותנו לסיוט
והיסטריה. חכמינו הזהירונו דוקא בו להיזהר
ולהישמר ביתר שאת וביתר עז, לא רק באכילה
אלא גם בהנאה, בל יראה ובל ימצא אפילו פירור
כל שהוא של חמץ, ואסרו אותו אפילו במשהו,
והצריכו בו בדיקה, שריפה וביטול, עד שהבטיח
רבנו האר"י כי כל הזהיר בחמץ בפסח במשהו,
מזבטח לו שכל השנה לא יחטא. בפסח נהגו
ישראל להחמיר יותר מכל השנה. ויפה המליץ
מרון החיד"א בספרו "לב דוד" (סוף פרק שלושים):
בפסח "הקולות יחדלון".

וכאן הבן שואל, מה פשר ההקפדה המחמירה
כל כך, ומה שונה איסור חמץ משאר האיסורים?
בוא וניקח לדוגמא את איסור בשר בחלב, אמנם
איסורו באכילה ובהנאה, אך לא בבל יראה ובל
ימצא? מה רע לעשות זאת כמו בפסח שני שמצה
וחמץ מונחים לפנינו?

שאלה זו שואל הגאון רבי דוד בן זמרא זצ"ל
בשו"ת הרדב"ז (ח"ג, תתקע"ז), ומיישב על פי דברי
חז"ל שאמרו כי החמץ - רומז ליצר הרע המכונה

מצילנו - מידם

ביום חמישי כ"ט אייר תשכ"ז, יום הנצחון על
צבאות מדינות ערב, נשא מרן רבנו עובדיה יוסף
זצ"ל דברי חיזוק והודאה על הנסים הגדולים
שנעשו לישראל, ובתוך דבריו סיפר ואמר (כפי
שנמצא בכתב יד קדשו):

חייל יהודי שבא מסיני לאחר המלחמה, בירך
ברכת הגומל בדמעות שלישי. כשנשאל על מה
הוא מברך, סיפר ואמר: "בהיותנו בשדה הקרב,
פגע פגז מצרי פגיעה ישירה בטנק שלנו, והטנק
התחיל לבעור באש. נסינו להימלט ממנו החוצה,
אך הדלת של הטנק התעקמה מעצמת הפיצוץ
ואי אפשר היה לפותחה וכך נלכדנו בטנק הבווער...

"בלית ברירה, אני וחברי קראנו קריאת שמע
בדמעות ובקול נשבר, וכבר התכוננו לגרוע מכל!

"והנה להפתעתנו פגז נוסף פגע פגיעה ישירה
בדלת הטנק, וכך נפתח הפתח בעבורנו, מיד
קפצנו מן הטנק הבווער דרך החור שנפער בדלת
וכך ניצלו חיינו".

בזוה פירש מרן זצ"ל את מה שאומרים בהגדה
של פסח: "והקב"ה מצילנו מידם" - מידם של
הגויים תבוא תשועה לישראל.

"שאר

שבעי סה"

(ברכות "ז ע"א), וביעורו -

רומז על ביעורו מן הלב. ומאחר ומדובר ביצר הרע, הרי שיש לאבדו, לבערו ולבטלו מכל וכל, לבל ישאר ממנו כקליפת השום, כי יצר הרע אפילו במשהו לא בטיל.

ומדוע? אם ישמע האדם ליצר הרע, ולו בדבר הזעיר ביותר ויפתח לו פתח כחודו של מחט, חזקה עליו שהיצר ירחיב לו הפתח כפתחו של אולם, וימשכהו לדברים גרועים יותר, והכל בגלל דריסת הרגל הקטנטנה שהעניק לו. וכפי שלמדונו חז"ל במסכת שבת (ק"ה ע"ב): כך אומנותו של היצר הרע, היום אומר לו עשה כך ומחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו לך עבוד עבודה זרה, והולך ועובד. הרדב"ז מביא שם מספר תירוצים על דרך הפשט, אך על תירוץ זה הוא מסיים: "והרי זה נכון ואמת".

פה-כבד ופה-רע שהולידו את פה-סה

מדרן הראש"ל הגאון רבי שלמה משה עמאר שליט"א בספרו "ברכת אליהו" (שמות ד, י)

מסביר

כי היותו של

משה "כבד פה" הוא שבת,

שהיה שוקל דבריו במשקל הזהב,

ואינו מוציא דבור מפיו רק אחר ששקל

אותו מכל צדדיו, וראה כי טוב ונכון הוא. והראיה

שלאורך כל המשא ומתן שניהל משה עם פרעה,

במשך זמן ארוך ומייגע כל כך, ובתנאים קשים

ביותר, מעולם לא נפלטה מפיו מלה שאינה ראויה

והגונה, ולא נפל מכל דבריו דבר אחד ארצה.

ובכוונה מינה הקב"ה את משה כנגד פרעה,

שהיה פיזי (מלשון "כי פרעו אהרן") וממהר

להוציא מפיו דברים בלא מחשבה תחילה. וכן

פרעה אותיות "פה-רע".

והפה הכבד והשקול של משה רבנו ע"ה, שעמד

נגד פה-רע של פרעה הרשע, הוליד פה שלישי

שהוא "פסח", שהיה ל"פה-סח", שנעשו לנו

נסים ונפלאות ואנו סחים ומרבים לספר ביציאת

מצרים.

[לוקט מתוך הספר "אוצרותינו" שמות כת"י]

מנהג הגביה הזרוע בליל פסח

בפיסקת "ובזרוע נטויה"

הרב אדיר כהן
מח"ס ילקוט כהונה ג"ח ועוד

לוב² אלג'יר³ מרוקו⁴ ופרס⁵.
גם באי ג'רבה נהגו כן בעבר, אולם קם גבר
חכם בעוז, מר זקננו מוה"ר הגאון רבי שאול הכהן

(פרק י"ב אות כ"ט) כתב שאין מגביהין את הזרוע כלל. והביא שמהר"ח אלפאסי בספר כרוב ממשח (דף קי"ז ע"א) העלה שאפילו בזמן ביהמ"ק לא היו מגביהין אותו. ע"ש. ובספר מורשת אבות (פרק י"ב אות ע"ג) כתב יש שנהגו להגביה את הזרוע בפיסקת וביד חזקה (וכוונתו על מנהג ג'רבה הקדום), ולאחר מכן (אות ע"ה) כתב שנהגו לא להגביה הזרוע כלל (וכוונתו על בני תונס עפ"ד ספר עלי הדס). ולפי האמור בתונס נהגו להגביה הזרוע בפיסקת וביד חזקה. וכבר העיר בזה בספר ויגד משה (עמוד ק"ז) על דברי ספר עלי הדס. ושו"ר בקונטרס מילואים לספר עלי הדס (שבת תשע"ה, עמוד ק"ג) שתיקן דבריו בזה (עמוד ק"ג. רק מה שציין שם לשו"ן ח"ו סי' ל"ד, ט"ס וצ"ל ק"ד).

2. כ"כ בספר נחלת אבות (עמוד פ"ו).

3. כ"כ מו"ר בהגדת ה' נסי (עמוד ר"ב).

4. כ"כ מו"ר בהגדה שם.

5. כ"כ מו"ר בהגדתו בנוכח השלחן שם.

כתב מרן בש"ע או"ח (סימן תע"ג סעיף ז')
וז"ל: וכשיגיע למצה זו, צריך להגביה להראותה
למסובין שתחבב המצוה עליהם. וכן כשיגיע
למרור זה. ע"כ. וכתב הטור, אבל כשאומר פסח
שהיו אבותינו אוכלין לא יגביה התבשיל שנראה
כאילו הקדישו לכך. ע"כ. וכן הסכמת האחרונים
שאינן להגביהו אלא רק להסתכל בו. והובאו
דבריהם בכף החיים (שם ס"ק קנ"ח). ע"ש.
אלא שיש כמה מעדות ישראל, שאף שגם הם
לא נהגו במנהג זה להגביה את הזרוע באמירת
"פסח זה", מכל מקום נהגו להגביהו כשאומרים
"ובזרוע נטויה". בין עדות אלו נמנים יוצאי תונס¹

1. כ"כ מו"ר הגאון הנאמ"ן נר"ו בהגדת ה' נסי (עמוד ר"ב). ובהגותו בספר
נוכח השלחן ובספר מלל לאברהם שהזכרתי לקמן. ואילו בספר עלי הדס

זצ"ל, והעיר על מנהג זה בספרו נוכח השלחן (סימן תע"ג ס"ז) שנראה פשוט שאין זה מנהג ותיקין כלל אלא מנהג בורות, כי לפי הנראה דטעם המנהג לפי מה שכתב מרן גבי מצה ומרור, וסברו שכשמזכיר דבר שיש לפניו ממנו בקערה צריך להגביהו, וליתא כלל, דבשלמא במצה כדי לחבבה עליהם, אבל הזרוע מה דמות יערוך לזרוע עוזו יתברך ויתעלה עם זרוע בהמה. ומנהג זה מגונה מאד. וסיים שהשתדל בדבר לבטל מנהג זה מקהילות ג'רבא ברובע הגדול וברובע הקטן. ע"ש. וכ"כ עוד בקצרה בספרו ערבי פסחים על ההגדה (דף ס"א ע"ב). והביא דבריו נינו מרן הגאון רבי כלפון משה הכהן זצ"ל בספרו ברית כהונה (או"ח מערכת פ' אות י"ח).⁶

אלא שגם בדורות שלאחר מכן נשארו מתי מעט מקהילת ג'רבא אוחזים במנהג זה, ותמה עליהם נכד נכדו של מהרש"ך, הוא מרן זקני הגאון רבי רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל בשו"ת שמחת כהן מהדורא בתרא חאו"ח (חידושי ש"ע ס' תע"ג) כתמיהת זקנו ממש, וכתב: ותהלה לאל כי כאשר דמיתי כן ראיתי בספר נוכח השלחן כתב-יד [נכעת נדפס] למוז"ק הגאון מופת הדור מוהר"ר שאול הכהן זצוק"ל בסימן תע"ג ס"ז שהביא מנהג זה וביטלו ויעלוז לבי. ע"כ. וכ"כ בספר נחלת אבות (עמוד פ"ו) שחכמי עדת לוב מיחו בבני עדתם שלא ינהגו כן. ע"ש.

והגאון רבי יצחק בוחניץ זצ"ל אמר שיתכן ומה הטעם שנהגו להגביה הזרוע בפסקת ובזרוע נטויה, כיון שרצו להגביהו ב"פסח זה", ולפי שאסור להגביהו אז שלא יראה כאילו הקדישו לכך וכנ"ל, לפיכך העבירו זה לפסקת "ובזרוע נטויה".⁷ אלא שגם בפסקת "ובזרוע נטויה" אין נכון להגביה מהטעם שהובא לעיל.

אולם חכמי ורבני אומיר ובראשם הגאון הנודע רבי אברהם פלאגי זצ"ל, בתשובתם אל מוהרמ"ך, בשו"ת שואל ונשאל ח"ו (חיו"ד ס' ק"ד עמוד קי"ג) כתבו: אנו אומרים הנח להם לישראל אם אינן נביאים בני נביאים הם. וקצת סמך לזה נראה דכוונתם היא להראות לכל בני ביתם גבורתו יתברך שעשה בהם נקמה ובמקניהם ובצאנם, והצאן הוא בסוף הפסוק, ומסתמא שזה הזרוע והצלע'ה הם מן הצאן, ואם כן כולל כל המקנה, וגם להראות שהמקנה של בני ישראל לא מת מהם אחד, וזה דבר פלא, ולכן עושים כן. עכ"ל.

וע"ע למו"ר ועט"ר מרן ראש הישיבה נר"ו, בהגהותיו בספר נוכח השלחן שם, שכתב לתת טעם למנהג זה, שהוא לזכר דבעא רחמנא למפרק יתנא בדרעא מרממא (עיין בכה"ח ס' תע"ג ס"ק נ"ו בשם הכל בו והירושלמי).⁸ אלא שסיים וכתב שדברי רבינו שאול הכהן עיקר, וכן בביתם לא נהגו בזה כלל, ומה גם שזה מביא להגשמה ח"ו. ע"ש. וכ"כ בהגהתו בספר ויען עמוס ח"ב (מערכת פ' אות ט'). וכן מוז"ק מוהר"ח"ך, אף שבסוף דבריו בשמחת כהן שם הביא לדברי מהר"א פלאגי מכת"י, מכל מקום נראה שאין דעתו מסכמת למנהג זה, וכמו שכתב בפשיטות בתחילה. אלא רק מסכים שאין למחות בידם אחר שיש להם על מה שיסמוכו, וכן בהגדתו מגיד דבריו ליעקב בפסקא זו, לא הזכיר כלל מנהג זה (אף שלגבי מצה ומרור כתב לעשות כן).⁹

6. וע"ע לו בשו"ת שואל ונשאל ח"ו (חיו"ד ס' ק"ד עמ' ק"ד) וח"ח (חיו"ד ס' ל"ד עמ' ק"ט) וח"ט (חיו"ד סוף ס' י').

7. כן ראיתי לתלמידו, מו"ר הגאון הנאמן נר"ו, שהביא בשמו בכתביו.

8. וכ"כ גם בהגהתו בספר מלל לאברהם (קונטרס יעיר קינו עמוד נ"ג).

9. וכמו שהערתי בזה בספר ילקוט כהונה חאו"ח (עמוד ר"מ).

בדיקת שמיעה

בורא עולם שולח בכל דור ודור ולכל אדם ואדם, איתותים וצפצופים, מי ששומע את הקריאה ורץ אל חיק התשובה קנה עולמו, ומי שלא - שימהר לקבוע תור אצל רופא הנפשות | שיחה נוקבת ומרתקת שתבדוק את רמת השמיעה שלנו.

פעמים קרה שבאמת האויבים ימ"ש שמו שם איזה פצצה, ולכן מזמינים חבלן משטרה.

והנה אותו חבלן משטרה מספר, שבמשך שנים רבות כל פעם שהוא פוצץ איזה מטען או איזה תיק, מיד אח"כ הוא הולך לבדוק מה יש בתוך התיק הזה. והוא אומר, בכל פעם שהיה שם ספר קודש או תפלין זה לא היה נשרף. התיק נשרף ואותו חפץ קודש נשאר שלם. אבל למרות כל זה, עדיין זה לא דחף אותו להתבונן שיש השגחה, שיש הקב"ה. תחשוב! איך יתכן פעם פעמיים שלש, עשר פעמים, איך זה פועל?! תבין, תפתח את הראש, יש השגחה! אך למרות כל זאת זה עדיין לא השפיע עליו.

אבל בסוף הוא כן זכה לחזור בתשובה, ודוקא ממקרה הפוך. יום אחד מישהו שכח תיק, וכמו תמיד הזמינו אותו, הוא הגיע לשם ושלח את הרובוט שלו לפוצץ את התיק. מיד אחרי הפיצוץ, כהרגלו, הלך לבדוק מה יש שם בתיק. בין הדברים שם הוא ראה תנ"ך, אך הנה הפעם התנ"ך הזה נשרף כולו עד תום, עד שאי אפשר היה לקרוא את האותיות. ואז הוא התחיל לחשוב, הרי אני בעבודה הזאת כבר עשר

בפרשת יתרו פותחת התורה ומספרת לנו על יתרו חמיו של משה רבנו: "וישמע יתרו כהן מדין חותן משה, את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו, כי הוציא ה' את ישראל ממצרים... ויבוא יתרו וגו'". אך לפני שנתחיל, אני רוצה להקדים ולספר לכם שני סיפורים שקראתי, שקרו בשנים האחרונות.

החבלן נבהל מפיצוץ התנ"ך

היה יהודי אחד שלא זכה לשמור תורה ומצוות, והעבודה שלו היתה "חבלן משטרה". מה הפירוש חבלן משטרה, כאשר יש ברחוב איזה חפץ חשוד, מזמינים אותו, והוא היה מפוצץ את החפץ החשוד הזה ע"י רובוט מיוחד. ברוב המקרים אין שם פצצה. בדרך כלל זה קורה כשמישהו רשלין-שכחן השאיר שם את התיק שלו, כשהאוטובוס הגיע לתחנה ורצה לנסוע מהר, הוא עלה בזריזות לאוטובוס והשאיר בתחנה את התיק או את המזוודה שלו. (אני בנסיעות משתדל לספור כמה חבילות יש לי, כדי שכשארד אזכור לקחת הכל). אבל גם הרבה

שנים ואף פעם לא נשרף ספר קודש, ואיך הפעם הזאת התנ"ך הזה נשרף? הוא מסתכל ומסתכל ואז הוא רואה את הכריכה! הוא רואה שכתוב על הכריכה "תנ"ך עם הברית החדשה", הברית החדשה של הנוצרים. ואז פתאום הוא שאל את עצמו, מה? הרבובט שלי כ"כ חכם גדול? כאשר הוא רואה ספר של קודש לא תגע בו יד, אבל כאשר ספר קודש עם הברית החדשה "בא זה ואיבד את זה" (ע"פ כתובות דף ס"ו ע"ב). מאותו הרגע, הגיע להחלטה שיש השגחה, והחליט לחזור בתשובה. הלך לרב של הישוב שלו ואמר לו, 'תזמין לי מהר תפלין, אני ממחר יהודי, מניח תפלין'.

ה'בְּרִקְס' שֶהֲצִיל אֶת חַיי הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבֵּא!

היה עוד סיפור נוסף, גם הוא היה בחמש שנים האחרונות. יהודי מושבניק שלא היה שומר תורה ומצוות, עבד עם הטרקטור שלו, ולא עלינו ולא עליכם הטרקטור התהפך. הוא קיבל מכות גדולות ביד וברגל. מכוניות עוברות ונוסעות, אבל אף אחד לא שם לב והוא נשאר שרוע על הרצפה שותת דם. הוא צועק הצילו! הצילו! אבל אף אחד לא רואה אותו. אחרי שעה ויותר עבר שם איזה יהודי אחד שומר תורה ומצוות וראה אדם שוכב שרוע על האדמה, כמובן ירד מייד, למזלו למד עזרה ראשונה, ואז הוריד את החולצה שלו קרע אותה לשנים, וקשר לו את הזרוע, איפה שירד לו הרבה דם. בחלק השני קשר לו את הרגל שלו, אבל אז הוא רואה שהבן אדם הפסיק לנשום, הוא התחיל לעשות לו החיאה, הנשמה, אחרי כמה דקות החולה פתח את העיניים. אמר לו: 'אתה רואה אותי?' אמר לו היהודי החולה: 'כן, אני רואה אותך'. שמח שהיהודי הזה חזר לתחיה, ומיד הזמין אמבולנס כדי שיקחו אותו, ואמר לו: 'אל תדאג, אני לא אלך, עד שיבוא האמבולנס ותהיה רגוע'.

שאל

א ו ת ו :

'אתה יודע כמה זמן

אתה זרוק פה, ואף אחד לא ראה אותך? ענה לו: 'לא יודע'. אמר לו המציל: 'שעה ועשר דקות'. והחולה הזה התפלא ושאל: 'איך אתה יודע? הרי אתה באת רק בדקות האחרונות?' אמר לו: 'אני רואה את השעון שלך! כנראה, כשנפלת השעון שלך קיבל מכה והפסיק לפעול, ועל פי השעון שלך שהפסיק לפעול, אני רואה ששעה ועשר דקות אתה שוכב כאן'.

הרבה מאחינו החילונים לא יודעים מה זה 'יהודי שומר תורה ומצוות', מציירים אותנו כסחטנים כמשתמטים, וכמו כל השמות האלה שמדביקים, ('מדבקה' - קל להדביק...), כל המדבקות שבעולם מדביקים עלינו... והנה המושבניק הזה, פתאום רואה מקרוב איזה יהודי כזה עם זקן, שומר תורה ומצוות, נראה תלמיד חכם, הוא רואה איך היהודי הזה החזיר לו את החיים, והוא התרגש.

ולא רק זה, אלא שהיהודי הצדיק הזה גם הוסיף ואמר לו: 'מה הטלפון שלך, אני אצלצל לאשתך שתהיה רגועה, כשהיא תראה שאתה עדיין לא

שלי'. אמר לו: 'אני מוכן לבוא אפילו חמש פעמים'. אמר לו: 'אתה רוצה.. תבוא אפילו עשרים פעם! אבל 'אני' מבקש שתבוא רק פעם אחת תמורת השירות שעשיתי לך'. אמר לו: 'כסף! כסף, אתה לא רוצה?! אמר לו הרב: "כל המציל נפש אחת מישראל, כאילו הציל עולם מלא" (סנהדרין דף ל"ז ע"א), מצוות לא מוכרים בכסף!!

בינתיים האמבולנס הגיע, העלו אותו לאמבולנס, ולקחו אותו לבית חולים לטפל בו. אחרי יום-יומיים הוא מתקשר לבית של הרב הזה ואומר לו: 'ב"ה השתחררתי עם גבס וכו', ונתנו לי חופשת מחלה חודשי'. אחרי חודש, צלצל אל הרב ושאל אותו: תגיד לי, איפה אתה מוסר שיעור? אמר לו: במקום פלוני. הוא בא לשם. היתה שם קבוצה של בעלי בתים שלמדו עם הרב, הוא אף פעם לא שמע מהדברים האלה, מעולם לא ידע מכל הלימוד הזה, והוא נהנה מכל מלה, ובסיום שאל: 'נו, מתי השיעור הבא?' - פעמיים בשבוע שני וחמישי. בא עוד פעם ביום שני, ואח"כ שוב בחמישי, בא עוד ועוד, עד שנמשך ונעשה אחד מהקובעים עיתים לתורה אצל הרב הזה. כמובן הוסיף עוד אור ועוד אור ועוד אור, עד שזכה להיות יהודי ירא שמים, בעל תשובה, "במקום שבעלי תשובה עומדין, צדיקים גמורים אינם עומדין" (ברכות דף ל"ד ע"ב). דרגות גדולות וגבוהות.

כעת ניגש לפרשת השבוע.

"וישמע יתרו כהן מדין חותן משה, את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו, כי הוציא ה' את ישראל ממצרים". רש"י כאן כותב: "מה שמועה שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק". **"את כל אשר עשה** - להם בירידת המן, ובבאר, ובעמלק". מה הוקשה לרש"י? מה הוא הכניס כאן את קריעת ים סוף ומלחמת עמלק? מספיק מה שכתוב בפסוק במפורש מה הוא שמע - "כי הוציא ה' את ישראל

באת הביתה'. הוא נתן לו מספר טלפון, צלצל לאשתו, ואמר לה: 'רציתי להגיד לך שאם בעלך יגיע הביתה קצת מאוחר, אל תדאגי'. מה יש? הוא קבל מכה ברגל בעבודה, אני הזמנתי לו אמבולנס, הנה הוא נמצא פה לידי, הוא יכול לדבר אתך'. כך החזיר לו את הרוגע לבית שלו. בינתיים עד שהגיע האמבולנס, אומר אותו הפצוע ליהודי הזה שהציל אותו: 'מה אני אחזיר לך? נתת לי את החיים, כיצד אני אוכל להחזיר לך?! אמר לו הרב, 'אבקש ממך שני דברים קטנים'. אמר לו: 'מה? אתה רוצה שאני אביא לבית שלך משאית עם תפוח אדמה?...! אמר לו: 'לא, אני רק רוצה שתבין שהקב"ה הוא שהציל אותך, ובהשגחה שלו עליך הוא נתן לי הוראה ללחוץ כאן על הַפְּרָקֶס, ולכן אני נעצרת פה וראיתי אותך'. אמר לו: 'מה פירושו? אמר לו: 'כשכולם עברו ונסעו כאן, זה לא שחס ושלום שיהודים עברו וראו יהודי פצוע ולא אכפת להם, כולנו יהודים! כל יהודי ויהודי גם אם הוא לא שומר תורה ומצוות, גם הוא יודע מה זה "נפש של יהודי". אבל ודאי שכל אלה שעברו כאן הם לא ראו אותך, ולכן לא באו להציל. אבל אני, לא יודע מאיזו סיבה הגעת לפה, אני נוסע באוטו ופתאום ראיתי נוף כ"כ יפה ונאה, עצרתי, אמרתי בא נראה את הנוף הזה. אבל באמת זה לא בגלל הנוף, אלא שהקב"ה נתן לי בראש שארצה ליהנות מהנוף פה, כדי שאעצור ואראה אותך. וכך לחצתי על הַפְּרָקֶס ועצרתי פה, ואני מסתכל ורואה - יהודי פצוע שוכב פה! ואני מבקש שתאמין בזה שהקב"ה הוא ששלח אותי, ונתן לי הוראה ללחוץ על הבלמים בשביל לראות אותך במצב הזה כדי לטפל בך, אחרת ח"ו היית מדמם ומדמם והולך'. והמושבניק אמר לו, 'אני מאמין לדברך, שעה מכוניות עוברות, ואף אחד לא ראה אותי, ודאי שהקב"ה שלח אותך במיוחד'.

שאל אותו: 'ומה הבקשה השניה? אמר לו הרב: אני גר ביישוב הזה כאן קרוב, אני נותן שם שיעור, אני מבקש שפעם אחת תבוא ותשמע את השיעור

דברים אחרים שראה יתרו. ומה הם הדברים? זו מחלוקת בגמרא במסכת זבחים (דף קט"ז ע"א) יש אומרים קריעת ים סוף, ויש אומרים מלחמת עמלק. ורש"י מוסיף בהמשך - "כל אשר עשה" - מה זה "כל"? לרבות גם ירידת המן גם הבאר. יתרו שמע על כל זה. ולכן רש"י כותב בסוף הפסוק, מה זה שסיים הפסוק "כי הוציא ה' את ישראל ממצרים - זו גדולה על כולם".

מה בא להגיד לנו כאן? יש אנשים שבענייני שמים ובענייני רוחניות "מסתפקים במועט", לא רוצים לשמוע הרבה על זה. מספרים להם: 'הצבא שלנו היה שלשה שבועות בעזה, היו להם שם הרבה נסים'. הוא אומר לך: 'בסדר, אל תרחיב עוד'. אבל יש מי שלא מסתפק לשמוע שבשלשה שבועות היה לנו הרבה נסים, אלא הוא רוצה לברר ולשמוע מה בדיוק היו הנסים, מברר עוד פרט ועוד פרט, כי הפרטים, צירוף כל הפרטים האלו יחד, הם שנותנים ומחזקים לאדם את האמונה.

יתרו ידע שעל דבר אחד, אפשר להגיד הרבה תירוצים, יש הרבה אנשים שהם יתרוצו לך את הנס שהיה לעם ישראל. יש גם כל מיני אנשים שהם יסבירו לך את המלחמה בעזה, ויגידו שהיתה הצלחה בגלל ובגלל ובגלל... אבל כשאתה מסתכל על כל הפרטים יחד, הפרטים ופרטי פרטים הם מראים פה את הכח המיוחד של הקב"ה. הרי אי אפשר לומר שזה מקרה, וגם זה מקרה, וגם זה מקרה. מה אתה טפש? כל זה מקרה?! לא יכול להיות שכל זה מקרה. יתרו שמע קריעת ים סוף, מלחמת עמלק, ירידת המן והבאר. ממותי שמענו שיש דבר כזה בעולם? ואז יתרו שמע את כל זאת, ובא כאן למדבר "אשר הוא חונן שם הר האלקים".

שמעו עמים ירגזון

שואלים המפרשים: וכי רק יתרו שמעו? הרי אנחנו קוראים כל בוקר את שירת הים, מה קראנו בשירת הים, "שמעו עמים ירגזון, חיל אחז יושבי פלשת".

הבחור אמר לי: 'אבל הגעתי לשם וראיתי ריקודים מעורבים, לקחתי את הרגלים וחזרתי לישיבה'. אמרתי לו: 'ירבו כמותך בישראל'. ירא שמים אמיתי, חתונה של אח שלו! אז מה אם זה אח שלו. ירא שמים אמיתי!!!

ממצרים". מה הוקשה לו לרש"י? עד שהוצרך להכניס שהוא שמע על קריעת ים סוף ומלחמת עמלק?

הפירוש הפשוט הוא כזה. מה שהוקשה לרש"י כאן, שיש כאן חלק מזוטר, "וישמע יתרו כהן מדין חותן משה, את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא..." למה האריך הפסוק? אם כוונת הפסוק, לדבר כאן רק על הנס הגדול של יציאת מצרים, די היה לו לומר: "וישמע יתרו כהן מדין חותן משה כי הוציא ה' את ישראל ממצרים", למה הוסיף הפסוק וכתב "את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו"? ודאי שבא לרבות עוד

אם היה עושה בדיקות, היה מגלה מה שיש לו, והיה נזהר מזה, ועושה את זה, וכל מה שיאמרו לו הרופאים, כך היה מציל את עצמו. זה חכם וזה טפש, זה הכל! איך אנחנו קוראים בעלינו לשבח, "וידעת היום, והשבות אל לבבך". לדעת - גם בלעם ידע, אבל צריך להשיב אל הלב.

הנס הגדול הזה. וא"כ חוזרת השאלה "וישמע יתרו כהן מדין", האם רק יתרו שמעו? הרי כל העולם כולו שמעו!

שורפים ספרי קודש מאחורי מחיצה, ואומרים לא ראית!

נרחיב קצת את הדברים. רבותינו אומרים (סוטה דף י"א ע"א) "שלשה היו באותה עצה", כאשר רצה

האם דוקא יתרו שמעו? כולם שמעו! אז מה התורה מספרת "וישמע יתרו כהן מדין"?

רבותינו אומרים (שמו"ר פרשה כ"א פ"א פ"א ו') בזמן שקרה הנס של קריעת ים סוף, באותה שעה קרה נס שכל מקום שהיה בו איזה נחל, איזה נהר - נקרע לשנים. שואלים המפרשים למה הקב"ה עשה דבר כזה, הקב"ה לא זורק נסים בחינם, הקב"ה עושה נס רק אם יש הכרח. עם ישראל נמצאים בים, פרעה מאחוריהם, נחשים ועקרבים מימינם ומשמאלם, אין ברירה, כדי להציל את עם ישראל ולהטביע את המצרים צריך את הנס הזה. אבל אם יש איזה ים רחוק, או אוקיינוס שנמצא באמריקה במרחק של אלפי אלפי קילומטרים, למה הקב"ה היה צריך לייבש אותה? מדוע הוצרך הקב"ה לייבש איזה נחל רחוק בגולן? למה?

והתשובה שעונים רבותינו כך. הקב"ה רצה להביא את הידיעה הזאת של קריעת הים לכל מי שנמצא בעולם, כדי שכולם ישמעו וידעו: עם ישראל מעל הטבע. שעם ישראל רק מדברים ומבקשים מרבנו של עולם, הצילנו! הקב"ה שומע לתפלתם ואומר, בקשׁתם הצלה, אני נותן לכם חבל הצלה. הקב"ה רצה שכולם ידעו כמה הוא אוהב את ישראל. ולכן "שמעו עמים ירגזון, חיל אחז יושבי פלשת. אז נבהלו אלופי אדום, אילי מואב יאחזמו רעד". איך? איך שמעו והגיעו למצב כזה של פחד? מה, היה להם פלאפונים? היה להם איזה מלאכים טסים ואומרים להם? איך ידעו על זה?

ואחרי קריעת ים סוף - "אז ישיר משה ובני ישראל". ומה הם שרים? הם מספרים בשירתם שכל אומות העולם שמעו ורעדו. איך ידעו זאת?

אלא ע"י שהקב"ה עשה את הנס הזה וקרע את כל המימות בכל המקומות שבעולם, לכן כולם ידעו וכולם שמעו. שמועה טרירה. ומיד כל מדינה שואלת את המדינה הקרובה אליה, מדוע נחלקו המים לשנים? גם אצלכם היה כך? וכך כולם ידעו על

פרעה לשעבד את ישראל, לקח לו שלשה יועצים להתייעץ איתם. מי אלו שלשת היועצים הללו, יתרו איוב ובלעם. יתרו גער בו, 'מה אתה עושה? מאז שאלו באו לכאן, יש כאן רק טוב. מצרים היתה ברעב, ובזכותם הרעב נפסק אחרי שנתיים במקום אחרי שבע שנים. וגם "וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים ובארץ כנען בשבר אשר הם שוברים, ויבא יוסף ביתה פרעה" (בראשית מ"ז, י"ד), יוסף הביא לך את כל העושר הזה, וככה אתה עושה לילדים שלהם, רוצה לשעבד אותם?! איוב, פחד, שתק, לא הגיב לא לכאן ולא לכאן, קוראים לזה היום 'נמנע', לא בעד ולא נגד. ובלעם אמר, כן ודאי, תשעבד אותם כמה שיותר. ופרעה החכמון הלך עם היחיד הזה בלעם, נגד יתרו ונגד איוב.

איוב ששתק - שילם על זה טבין ותקילין. שנה שלמה - לא עלינו ולא עליכם - של יסורים. אמנם בסוף הקב"ה החזיר לו את הכל, אבל שנה שלמה של יסורים! עד שהגמרא אומרת ("ב"ב דף ט"ז ע"א) "גדול צערן של שטן יותר מצערן של איוב". הקב"ה אמר לשטן "רק את נפשו שמור" - אתה רוצה לפגוע באיוב, אני נותן לך רשות, אבל תזהר שלא ימות. היה השטן מייסר את איוב וכל רגע היה בפחד שמא איוב ימות, כי אם איוב ימות הקב"ה היה דורש את דמו מיד השטן. השטן היה במצב קשה מאוד. מכאן נבין איזה יסורים קשים איוב עבר.

מי שרואה דבר ולא מוחה, ה' ישמור! משהו עשה חתונה והזמין אותי. שאלתי אם החתונה מעורבת, אמר לי כן. אמרתי לו: אם היא מעורבת אני לא יכול לבוא. אמר לי: 'הרב, אני אעשה לך מחיצה, לא תראה כלום', עושה אותי כמו איזו רבנית נאה וחסודה, עושה לי מחיצה... אמרתי לו: משל למה הדבר דומה, למי ששמו אותו מאחורי מחיצה, והוא יודע שמאחורי המחיצה מביאים חס וחלילה ספרי קודש ושורפים אותם, שופכים עליהם נפט ואש. ויאמרו לו 'אתה לא רואה, נכון?! אתה לא חייב לדעת שהריח הזה הוא של ספרי קודש שנשרפים,

תחשוב שהביאו כאן עיתונים - 'דיעות' ו'מעריב' כל אותם העיתונים המתועבים, ושורפים אותם'. וכי היית יכול להישאר בשקט? הוא אומר לי, 'ודאי שלא'. הוא לא אדם חילוני, אבל הוא מהאנשים שחושבים שאפשר להיות פשרניים. אמרתי לו שזה אותו הדבר, אתה שם אותי מאחרי מחיצה ואני יודע ה' ישמור "שעירים ירקדו שם". אבל לפחות אם לא באתי, אז כמו שאומרים בערבית "לֹא עֵינִי תִּקְרָא וְלֹא קֶלֶב יִגְעֵ" - לא העין רואה ולא הלב כואב. אבל אם אני אהיה שם, מה יעזור שתהיה שם מחיצה מסביבי? על מה תדבר?! כמה אדם צריך להזהר, "ואל תביאנו לידי נסיון!"

איוב שתק, לא מחה בפרעה, לכן הוא שילם על זה ביוקר, שנה שלמה לא עלינו ולא עליכם של יסורים קשים ומרים. אבל בלעם שעודד את השעבוד בעם ישראל - נהרג, כמ"ש "ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב" (במדבר ל"א, ח').

ה' עוז לעמו יתן

כדי שנדע מה הדרגה של בלעם מול הדרגה של יתרו. נראה מה הגמ' בזבחים (דף קט"ז ע"א) מספרת. "כשניתנה תורה לישראל, היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו" - כמו שכתוב (שמות י"ט, י"ט), "ויהי קול השופר הולך וחזק מאוד... וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר". במתן תורה היה קול השופר הולך וחזק מאוד, מסוף העולם ועד סופו, כל מקום שהיו שם בני אדם, שמעו את

1. אחד מהבוגרים שלנו, כיום הוא תלמיד חכם חשוב, זה היה בתקופה שהישיבה היתה בגבעת רוקח [בבני ברק] במקום שהמתיבתא כיום, לפני שבנינו את הבנינים של הישיבה. יום אחד בא ואמר לי 'הרב, אני רוצה לצאת היום בערב, יש לי חתונה של אח שלי', אמרתי לו: שהיה לך במזל טוב. אני תמיד הייתי יוצא בסדר ג' פעמיים-שלש, ועושה סיבוב בכל הכיתות לראות שכל הבחורים יושבים ולומדים. ראיתי אותו שם יושב ולומד, אמרתי לו: 'סליחה, לא אמרת לי שהיום יש לך חתונה? אולי טעיתי, התכוונת מחר, ואני חשבתי שזה היום?!'. אמר לי: 'לא, זה היום'. אמרתי לו: 'אם כן מה אתה עושה פה היום? הרי ביקשת רשות ונתתי לך'. הוא אמר לי: 'אבל הגעתי לשם וראיתי ריקודים מעורבים, לקחתי את הרגלים וחזרתי לישיבה'. אמרתי לו: 'ירבו כמותך בישראל'. ירא שמים אמיתי, חתונה של אח שלו! אז מה אם זה אח שלו. ירא שמים אמיתי!!

**'אני רוצה להגיד לכם, הקבוצה של
הבחורים שאני לומד איתם בישיבה
כולם צעירים ממני לא פחות מעשר-
חמש-עשרה שנה, ואני בכיתה שם
נחשב הכי חלש בלימוד.
והם לא האמינו, אמרו לו: 'מה אתה
מדבר?' אמר להם: 'נכון, כאן אני נחשב
הגאון, אבל בישיבה אני הבחור החלש!'**

לתת תורה לילדים שלו, בסדר, שיתן להם, שיהיו בריאים, שיקחו את התורה. מיד פתחו כולם ואמרו, "ה' יברך את עמו בשלום".

באמת, בלעם הרשע הזה, הוא יודע שזו חמדה גנוזה! הוא יודע שרבות שנים היתה התורה הזאת גנוזה אצל הקב"ה, ועכשיו הגיע הרגע הגדול והחשוב כדי לתת אותה לבניו, ובגלל זה הקב"ה עשה רושם גדול, "קול שופר", "וירד ה' על הר סיני", "כי מן השמים דברתי עמכם", רבותינו אומרים שהקב"ה הוריד את השמים על הר סיני, ונגלה לעמו ודיבר אליו, במעמד הר סיני הגדול והנורא הזה!!

בלעם, בלעם! אתה יודע מה שיתרו לא יודע,

הקולות. בכל העולם! "וכל מלכי עובדי כוכבים אחזתן רעדה בהיכליהן, ואמרו שירה, שנאמר: "ובהיכלו כולו אומר כבוד" (תהלים כ"ט, ט'). נתקבצו כולם אצל בלעם הרשע, ואמרו לו: מה קול ההמון אשר שמענו? שמא מבול בא לעולם?! "ה' למבול ישב"?! (שם י') - מה קרה? מה כל הרעש הזה? אולי כמו שלפני שירוד גשם יש רעמים, כך עכשיו עומד לרדת מבול, ולפני כן יש גם קול שופר הולך וחזק מאוד?

אמר להם: "וישב ה' מלך לעולם", כבר נשבע הקב"ה שאינו מביא מבול לעולם! אמרו לו: מבול של מים אינו מביא, אבל מבול של אש מביא, שנאמר "כי באש ה' נשפט" (ישעיה ס"ו, ט"ז). אמר להן: כבר נשבע שאינו משחית כל בשר! ומה קול ההמון הזה ששמענו? אמר להם: חמדה טובה יש לו בבית גזיו שהיתה גנוזה אצלו תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם? וביקש ליתנה לבניו, שנאמר "ה' עוז לעמו יתן", (שם י"א) מיד פתחו כולם ואמרו: "ה' יברך את עמו בשלום".

אמר להם בלעם: להקב"ה יש תורה גנוזה בבית גזיו עשרות אלפי שנים, ורוצה ליתנה לבניו, אמרו האומות: "זה הכל? כל הרעש הזה בגלל שהוא רוצה

2.תשע מאות שבעים וארבעה דורות. רש"י מסביר מה החשבון הזה, הוא אומר, מאדם הראשון עד משה רבנו עשרים וששה דורות. עשרים ושש ועוד תשע מאות שבעים וארבע, זה אלף דור שהיתה התורה גנוזה, שנאמר: דבר צוה לאלף דור. ע"כ דברי רש"י. בואו נחשב משה רבנו בשנה שניתנה בה התורה, אלפיים תמ"ח (ב' תמ"ח), שזה גם אותה שנה של יציאת מצרים. זאת אומרת אם עשרים וששה דורות, מבריאת העולם עד מותן תורה, זה יוצא אלפיים ארבע מאות ארבעים ושמונה שנים, בתשע מאות שבעים וארבעה (תתקע"ד) דורות בהם התורה היתה גנוזה, יש רבות של שנים, יוצא לפ"ז שהקב"ה יש לו תורה גנוזה בבית גזיו עשרות אלפי שנים.

שצאצאיך ישבו בלשכת הגזית עם הסנהדרין?!
התשובה היא פשוטה, אני יתרו, ראיתי וחשבת,
ולקחתי ללב והחלטתי לחזור, אתה לא!!

המחזיר בשאלה שהחזיר בתשובה!

כמדומני סיפרתי לכם פעם. היה לנו איזה יהודי
אחד שהיה מגיע כל בוקר ולומד בכתה אצל מורנו
הרב הגאון רבי משה לוי זצ"ל. היהודי הזה יש לו
ראש גדול מאוד. בזמנו, לפני חמש עשרה שנה,
הוא היה עובד במחשבים בהיי-טק, המשכורת שלו
היתה שבעה עשר אלף שקל, סכום אדיר. יום אחד
הוא שמע שיעור של הרב משה זצ"ל באיזה מקום,
אמר לו: 'הרב, אתה נותן שיעור בישיבה?' אמר
לו: 'כן'. אמר לו: 'כבוד הרב, תרשה לי לבוא, אני
לא אפריע, אני יודע שאני לא ברמה של הבחורים
שלך, רק תרשה לי שאבוא לישיבה כל בוקר מתשע
עד אחת, אני לא אפריע, אמצא לי חברותא. יש
לי מספיק כסף, אני אשלם כדי לבוא וללמוד'.
אמר לו: 'טוב תבוא'. כמובן שבעבודה קיצצו לו
את המשכורת לחצי, שמונת אלפים חמש מאות,
בשביל ללמוד הוא היה מוכן לשלם, להפסיד חצי
מהמשכורת.

פעם אחת הוא סיפר לבחורים, (אם אני לא
טועה זה היה בכתה של הרב רַבִּי), הוא אמר להם:
איפה שהוא עובד יש עשרות עובדים, יום אחד הוא
שמע אותם מדברים על "הטפשים האלה" בחורי
הישיבות, על "הכסילים האלה" בחורי הישיבות,
כך היו מדברים ביניהם. אז הוא מיד הפסיק אותם
בשיחה ואמר להם: 'רבותי, מהי לדעתכם, הרמה
שלי?' אמרו לו: 'אתה? אתה הגאון פה! כאשר אנחנו
נתקלים בבעיה במחשב, אנחנו פונים אליך'. ואז
הוא אמר להם: 'אני רציתי להגיד לכם, בבוקר אתם
לא רואים אותי פה, לא בגלל שיש לי עבודה במקום
אחר, אלא פשוט בבוקר אני הולך ולומד שיעור
בישיבה, ולמרות שהורידו לי חצי מהמשכורת,
בשביל הלימוד אני מוכן לשלם את החצי הזה'. אני

יתרו לא יודע את זה. מה היה צריך בלעם לעשות?
הקב"ה רוצה לתת חמדה גנוזה לעם ישראל, ילך
על הידים ועל הרגלים וירוך מהר, משה רבנו תגייך
אותי, שגם לי יהיה חלק בתורה הקדושה הזאת. אבל
לא, בלעם, זה לא מפריע לו. מה מפריע לו? "תמות
נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמוהו" (במדבר
כ"ג, י"ד) - תן לי לסיים את החיים שלי ככה, ובסוף
לעשות תשובה, "תמות נפשי מות ישרים ותהי
אחריתי כמוהו" - וכך אוכל לזכות להיכנס לגן
עדן. ומה אמר לו הקב"ה: מה? לגן עדן אתה חושב
שנכנסים בקלות?! בחייו הוא יעשה את כל מעשי
הנבלה שיש בעולם, ואח"כ הוא רוצה לזכות בסוף
ימיו, בשעה האחרונה, כביכול וידוי, וכביכול חרטה,
וכביכול קבלה לעתיד, לא, "ואת בלעם בן בעור הרגו
בחרב". (שם ל"א, ח') לא הספיק לעשות תשובה!

ראינו כאן שלא רק יתרו שמע, גם בלעם הרשע
שמע, ולא רק שמע אלא גם ידע יותר ממנו, אבל
לא בא לחזור בתשובה. ועוד בלעם הרשע גם היה
יודע בדיוק מתי יש חס ושלוש רוגז אצל הקב"ה, ואז
הוא התכוון להשתמש בידעיה הזאת שהקב"ה נתן
לו, לרעה, כדי לקלל את עם ישראל. אבל הוא לא
זכר שאנחנו עם ישראל מעל הטבע, אנחנו הבנים
של הקב"ה, ולכן הוא אומר "מה אקוב לא קבה אל"
(במדבר כ"ג, ח'). הוא יודע שעם ישראל הם דבר
גדול, "כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו,
הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב" - הוא יודע,
אלא מה? תן לו את התאוות שלו ותעזוב אותו.

אבל "וישמע יתרו כהן מדין", יתרו כהן מדין
שמע והפנים את הדברים ללב שלו. ומה זכה יתרו?
הוא זכה שמצאצאיו היו בסנהדרין בלשכת הגזית.
כאשר בלעם רואה בנבואה "וירא את הקיני וישא
משלו ויאמר איתן מושבך ושים בסלע קנך" (במדבר
כ"ד, כ"א). הוא אומר לו ליתרו, היינו יחד, כאשר
היינו שם בדיון אצל פרעה ששאל אם כדאי לשעבד
את עם ישראל או לא לשעבד, ישבנו שם יחד, איך
ברחת וזכית להגיע להיות במקום כזה חזק וגבוה,

שהיה מגיע לכאן ללמוד - חזרתי בתשובה על ידו, הוא שכנע אותי.

"וישמע יתרו כהן מדין". זה שמע וזה שמע, אבל זה הפנים את הדברים בתוכו, אחרי שראה שהתורה שלנו אמת, הקב"ה אמת ותורתו אמת, אז מה אני רועה בשדות זרים?! חזר, וזו הדרך! זו הדרך הנכונה! אדם לא ימשיך וימשיך...

יש אנשים שאומרים אני לא רוצה לעשות "בדיקות", למה? כי אם אני אעשה בדיקות, אז הרופא יכול לגלות שיש לו בעיה הזאת ואסור לו את זה, ויש לו בעיה הזאת ואסור לו גם את זה, אז למה לי? לכן לא עושים בדיקות והוא בשקט. אבל אז פתאום - לא עלינו ולא עליכם - יום אחד "כלה ענן וילך". אותו בן אדם רח"ל, יש מודעות אַבְּל, ה' ישמור, מה קרה? ראינו אותו אתמול שלשום. כן, הסתלק לבית עולמו רח"ל. אם היה עושה בדיקות מגלה מה שיש לו, והיה נזהר מזה, ועושה את זה, וכל מה שיאמרו לו הרופאים, כך היה מציל את עצמו. זה חכם וזה טפש, זה הכל! איך אנחנו קוראים בעלינו לשבת, "וידעת היום, והשבות אל לבבך" (דברים ד', ל"ט). לדעת - גם בלעם ידע, אבל צריך להשיב אל הלב.

צריך לאזור אומץ, ולעשות שינוי!

רבותינו אומרים (עירובין דף י"ט ע"א) רשעים אפילו על פתחה של גיהנם אינם חוזרים בתשובה. בגמרא במסכת גיטין (דף נ"ז ע"א) כתוב, שאונקלוס לפני שהתגייר העלה את בלעם באוב. אמר לו, 'מי הכי חשוב בעולם הבא? ענה לו, 'ישראל'. שאל אותו, 'האם כדאי להתדבק בהם ולהתגייר?' אמר לו "לא תדרוש שלומם וטובתם כל הימים". אמר לו אונקלוס, 'במה הוא נידון בשמים?' השיב לו בלעם, 'בשכבת זרע ורתחת'. כמה זמן עבר מזמן שמת בלעם עד הזמן שאונקלוס התגייר? בערך אלף שלש מאות שנה⁴. למעלה מאלף ושלוש מאות שנה בלעם

רוצה להגיד לכם, הקבוצה של הבחורים שאני לומד איתם בישיבה כולם צעירים ממני לא פחות מעשר - חמש-עשרה שנה, ואני בכיתה שם נחשב הכי חלש בלימוד. והם לא האמינו, אמרו לו: 'מה אתה מדבר?' אמר להם: 'נכון, כאן אני נחשב הגאון, אבל בישיבה אני הבחור החלש! תחשבו קצת - אם אתם מחשיבים אותי לגאון, הרי שהקבוצה שאני לומד איתם, היו נחשבים אצלכם הגאונים שבגאונים'. וזה אמת!³

יום אחד, האיש הזה היה אצלי במשרד, וסיפר לי: 'אני בעל תשובה'. שאלתי אותו: איך חזרת בתשובה? אומר לי: 'על ידי היו"ר של חזרה בשאלה'. אמרתי בלבי כנראה טעה. אמרתי לו, מה? חזר לי שוב: 'חזרתי בתשובה ע"י היו"ר לחזרה בשאלה'. ראיתי שהוא חזר עוד פעם על אותו משפט. אמרתי לו: מה פירוש? אמר לי: 'היה יהודי אחד, מסכן (הוא הזכיר לי את השם שלו, אני לא מכיר), שכאשר שמע שיש ארגון 'ערכים' לחזרה בתשובה, הלך ועשה משקל נגד, "זה לעומת זה עשה..." הוא הלך ועשה קבוצה שהמטרה שלה להביא אנשים שהם שומרי תורה ומצוות וחסו ושלום לקלקל אותם. הוא היה אדם פיקח, והנה יום אחד נקלע אותו היו"ר הזה לאיזו הרצאה של משיהו שמחזיר בתשובה. הפסיק את המרצה באמצע, הקשה לו קושיות וניסה לדחות את דבריו. ואותו מרצה ישב בסבלנות והסביר לו והסביר לו, וענה לו על הכל. כאשר אותו אחד שמע את כל התשובות, אמר: 'אז אני עשיתי טעות גדולה מאוד, היום אני חוזר בתשובה'. וכך סגר את הארגון ועזב את כל השטויות שלו, והמשיך ונדבק באותו מרצה, עד שכבר כמוח האדיר שלו, לקח על עצמו לתקן, והשתמש בו לטובה להחזיר עוד אנשים בתשובה. ואני, כך סיפר לי אותו אדם

3. אמרתי למשיהו - בחור בישיבה, אמרתי לו: אולי אתה לא משתדל מספיק בלימודים מחמת שיש לך בראש מחשבות שאתה רוצה מחר לעבוד, להתעסק יום אחד במסחר ולעשות כסף?! אמר לי: נכון, זו האמת. אמרתי לו: זה לא נוגד את התורה, אבל שתדע לך, כמה שאתה משקיע היום בלימוד התורה, כך מחר במסחר תצליח, ובכל העניינים של העולם הזה - תוכל לשים את היד שלך בקלי קלות.

4. החשבון פשוט מאוד, בלעם מת בשנה האחרונה שעם ישראל היו

הרשע עוד נמצא שם בגיהנם ונענש באמבטיא הרתחת הזאת, ובכל זאת הוא מייגען לו לאונקלוס ואומר: "לא תדרוש שלום וטובתם". אני מאמין שבלעם עד היום נמצא באותה אמבטיא, לא הוציאו אותו משם, איזה זכות יש לו שיצא משם? ידע את ה' ומורד בו.

לא רק בלעם, היו עוד כמה כאלו, כמו שראינו במצרים, משה רבנו מכריז, מחר עומד להגיע ברד. "כל האדם והבהמה אשר ימצא בשדה, ולא יאסף הביתה, וירד עליהם הברד, ומתו" (שמות ט', י"ט), מה היו צריכים לעשות? מהר לקחת את כל הצאן והבקר לבית פנימה לחדר עם תקרה. ומה כתוב שם "הירא את דבר ה' מעבדי פרעה", רק הוא לבד, לא כתוב "היראים" כתוב "הירא" - היה אחד שהכניס פנימה. והשאר כולם השאירו אותם בחוץ, בא הברד והכה את כולם והרג את כולם. טפשים, אתם רואים שכל מה שאמר משה רבנו עד כה, התקיים, למה באמת לא אכפת לכם על המזון שלכם? אלא מה, חשבו, אולי הפעם הזאת לא יתקיים, אולי... השאירו אותם שמה בחוץ ומתו להם כל הצאן, ואז הם אומרים, אוי חבל, חבל, "חבלים נפלו לי בנעימים"...

צריכים לקחת מוסר. כן, באמת היתה שיחה יפה, מעניינת. כן, באמת הספר הזה, יש בו מוסר חזק, ממש 'חופש כל חדרי בטן'. נו, בוא נראה שינוי, לא!! 'מה שהיה הוא שיהיה', מי שעושה כך הרי הוא "מתלמידיו של בלעם הרשע".

בית יעקב לנו ונלכה באור ה'

היום יש בתי ספר לתפארת, "בית יעקב" של הבנות, בכל אתר ואתר. מי ייסד את ה'בית יעקב' הזה? ודאי ידוע ומוכר לכולכם, שרה שנירר. מה

במדבר. השנים שעם ישראל היו בארץ ישראל, עם תקופת בית ראשון וימי השופטים זה שמונה מאות וחמשים שנה, תוסיף עליהם עוד שבעים שנה של הגלות, זה תשע מאות ועשרים. בית שני עמד ארבע מאות ועשרים שנה, סך הכל: אלף ושלוש מאות וארבעים שנה מאז שמת בלעם. כי כתוב שם בגמ' (דף נ"ז ע"א) שאונקלוס התייעץ גם עם טיטוס שהיה דודו, והעלה גם אותו באוב, מכאן שהוא היה בתקופה שאחרי חורבן בית המקדש השני.

דחף את הגברת הזאת לבוא ולפתוח את הבית יעקב באירופה? מה דחף אותה להקים? בזמן מלחמת העולם הראשונה לפני כמאה שנה, היא ועוד הרבה ברחו לעיר וינא. פעם אחת בשבת חנוכה, היא היתה בעזרת נשים של בית הכנסת, והרב של המקום שם (הרב פלש) דרש בבית הכנסת ואמר, 'רבותי, נשארה לנו התורה היום, נשארה לנו הטהרה היום, נשארה הקדושה היום, רק בזכות החשמונאים שהם מסרו את חייהם בשביל טהרת עם ישראל, אבל איפה היום?! התחיל לצעוק, 'הבנים לומדים בישיבות, אבל הבנות לומדות בבתי ספר של גויים, באות ביום ראשון - שזה יום חופש בבית הספר - לאיזו מורה שהיא מלמדת אותם קצת תורה וקצת הלכה, ריקניות שבך אין בהם כלום, איפה החשמונאים של היום שיקומו וייסדו בית ספר חרדי שילמד את הבנות יראת ה' טהורה'. כך דיבר ודיבר. והגברת הזאת (מסתמא היתה רבנית חשובה), היתה שם, ישבה בעזרת נשים ושמעה את הדברים, אמרה בלבה 'הרב צודק'.

וממחשבה למעשה, אחרי שבת, כאשר חזרה לעיר שלה, מיד אספה כמה מהשכנות מפה ומשם, ואמרה שהיא מוכנה ללמד. וכך לאט לאט ממספר בנות גדלו לכיתה, ומכיתה גדלו לבית ספר, מבית ספר קבעו עוד בית ספר, ועוד בית ספר, וכך הוקמו בתי הספר 'בית יעקב'. אפשר לתאר מה הזכות שלה? עין לא ראתה!! הרב דיבר בבית הכנסת, אמנם כולם שמעו, כל האנשים שם שמעו. אבל אחת לקחה את זה, הפנימה את זה בלב. והקימה בתי ספר "בית יעקב לכו ונלכה באור ה'". ככה תאמר לבית יעקב" אומר רש"י אלו הנשים.

כמדומני סיפרתי לכם גם על סמינר 'אור החיים'. את זה שמעתי מהרב רפאל הלל זצ"ל שותפו של הרב פרדו זצ"ל. הם היו גרים בזמנו בתל אביב. פעם בתל אביב היו גרים הרבה חרדים ואדמור"ם. וכך הוא מספר: היה להם בית כנסת בתל אביב, וכל ראש השנה וכיפור היה בא להם איזה בחור מפורת

יוסף מירושלים, והיה מתפלל חזן בחסד עליון. והנה ראש השנה אחד בא אליהם מישוהו אחר... מספר הרב: אחרי עלינו לשבח, באתי לחזן הזה ואמרת לי: 'חזק וברוך', ושאלתי אותו: אולי תוכל להגיד לי מאיפה כבודו? אמר לו: 'מה אתה לא מכיר אותי?! אני פה חזן כבר חמש שנים'. אמר לו הרב: 'סליחה, זה לא אתה, אני לא יודע למה הגבאים החליפו אותך במקום מי שהיה פה בשנים קודמות, אבל זה לא אתה. מי שהיה פה קודם היה בחור עם זקן ועם פאות'. אמר לו: 'זה אני!' - 'זה אתה?! אם כן. מה קרה לך?' אמר לו: 'מה אני אגיד לך, כל בחורה שרוצים להציע לי, שומעת בחור ישיבה, זה נחשב כמו מינוס, ובנוסף פאות ובנוסף זקן, אף אחת לא רוצה אותי. הרב שלי התיר לי להתגלח, אמר לי, אתה לא מתגלח חס ושלוש בתער, ותזכה בשביל זה להתחתן'.

המשיך הרב הלל וסיפר: 'שמענו את הדבר הזה אני והרב פרדו, אמרנו: ב"ה יש הרבה ישיבות שמגדלים בהם בחורים לתורה ליראת ה', אבל מה זה שוה אם כשעומדים להתחתן אין בחורה שידעת ומבינה מה זה ערך של בחור ישיבה'. אז הם החליטו לקחת את העניין הזה לידיים, והקימו את כל המוסד הגדול של הבנות "אור החיים". התחילו בארבע בנות ברחוב רבי עקיבא 133, ובן פורת יוסף הלכו וגדלו וגדלו, וכבר אלפי בנות לומדות שם, רבבות בתים של אברכים ובני תורה הוקמו בזכותם, בזכות שקמו ועשו מעשה. מי יכול להגיע לעולם הבא שלהם?! "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך".

יודעת היום והשבות אל לבבך

לא העיקר לשמוע, העיקר לשמוע ולהפנים. זה נכון או לא נכון מה ששמעתי. אם זה נכון 'איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי?!' צריכים להגיע להחלטה, כל אחד ואחד מאיתנו חייב לשנות ולהתקדם, להתקדם בהתמדה בלימוד, ביראת ה', במעשה המצוות. לא העיקר לשמוע, אלא לשמוע

ולהפנים, להחזיר את הדברים ללב, "יודעת היום והשבות אל לבבך".

הנה מול עינינו יש שנים, זוג - יתרו מצד אחד ובלעם בצד השני. בלעם - "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה" (דברים ל"ד, י"ד), בישראל - לא קם, אבל באומות העולם קם, ומנו - בלעם" (ספרי ס"פ וזאת הברכה). הוא היה נביא בדרגה של משה רבנו. אבל איפה הוא? הוא שקע באמבטיא הרוחת הזאת ונשרף, וכל רגע אומר אוי אוי. ולעומתו איפה יתרו? הו, זכה הוא ובניו. וכשבא לבקר את משה רבנו, משה רבנו יוצא לקראתו⁵, אחריו אהרן יוצא, וכשרואים את אהרן יוצא, נדב ואביהוא גם כן יוצאים, וכשנדב ואביהוא יוצאים כל זקני ישראל יוצאים. וכשכל עם ישראל רואים את הפמליא הגדולה הזאת יוצאת לכבוד האורח הזה שהגיע ממדין, מיד כל עם ישראל יוצאים לקראתו. ויתרו רואה את זה, והוא לא פילל ולא חשב שהוא עומד לקבל כבוד כזה, שש מאות אלף גברים יוצאים לקבל את פניו, זכה בעולם הזה וזכה בעולם הבא.

יהי רצון שנזכה לשמוע את הדברים הטובים, ונפנים אותם ללב הלכה למעשה, ונתקדם ונתקרב לאבינו שבשמים. אמן.

(לרפואת: אורידיה בת רחל, והתינוקת בת אסתר)

5. אגב, אתם אמנם היום בחורים צעירים, אבל בעז"ה תתחתנו, מכל דבר לומדים מוסר. משה רבנו היה יכול לומר, אני, משה איש האלקים, יתרו הגיע? בסדר, כאשר יגיע לבית שלי אני אפתח לו את הדלת, אני אלחץ לו את היד ואגיד לו 'ברוך הבא'. אך לא, משה רבנו שמע שיתרו מגיע "ויצא משה לקראת חותנו". כך ההנהגה של בני תורה. אל תגיד זה לא אבא שלי... זה לא אבא שלך, אבל זה חמיו! תכבד אותו! "ויצא משה לקראת חותנו". כבוד, חייב אדם לכבד את חמיו (ש"ע י"ד סי' ר"מ סעיף כ"ד). כל פסוק בתורה רק קצת להתבונן, לומדים ממנו הרבה מוסר. אם אתה מכבד את חמיו, דבר ראשון קיימת מצוה. דבר שני, אשתך רואה כמה בעלי מכבד את אבא שלי, אז היא תחזיר לך בכפלי כפליים ותכבד אותך כהנה וכהנה. והבית יהיה מלא שמוחה, מלא כבוד, מלא בכל הדברים הטובים שבעולם. כל פסוק בתורה יש מה ללמוד ממנו.

להגדיל אורה ולאדירה!

בהמלצת מרן הגאון הגדול
הרב מאיר מאזוז שליט"א
ראש ישיבת 'כסא רחמים'

רב בישראל? משרת בקודש?

"ויעשו כולם אגודה אחת"

הצטרף לקריאת גדולי הדור מרגן ורבנן,
והרשם כעת לאיגוד הרבנים, ומפיצי התורה
בישראל.

יחד נעלה את אור התורה, גדול יותר!

ניתן להירשם בדרכים הבאות:

בדואר: בן שטח 17/4 אלעד | בטל: 05041-58562 | בדוא"ל: shalhevet5776@gmail.com

תשובה נאמנה

האם מותר להזהיר נהגים מפני שוטר שאורב בצומת? האם אברכים יכולים ללמוד עזרה ראשונה? האם מותר לעלות להר הבית? מה היחס הראוי לציבור החילוני? למה לא קבעו יום צום על השואה? ומדוע מרן שליט"א היה בתחילה לובש טלית עם תכלת רק בשבתות? כל זה ועוד בכרך השני בסדרת שו"ת "מקור נאמן" שיצא לאור | כמעשהו בראשון, גם חלק זה כולל אלף שאלות ותשובות מרתקות בנושאים רבים ומגוונים מאוצרו של מרן ראש הישיבה שליט"א | הצצה נדירה לספר המיוחד

בניהו קציר

הוסיפו העורכים בין סוגריים מרובעים ציונים למקומות נוספים בהם הרחיב מרן באותו נושא, ודברי תורה עניים במקומן ועשירים במקום אחר (ירושלמי ראש השנה פ"ג ה"ה).

השו"תים שנדפסו בחלק זה כמו בקודמו, התפרסמו במשך השנים בעלון "פניני הפרשה" במסגרת המדור הפופולארי "אור המאיר",

בשונה מספרו הגדול של רבנו, שו"ת "בית נאמן", בו באו תשובות באורך וברוחב, בספר "מקור נאמן" מדובר בתשובות קצרות שהשיב מרן שליט"א לשואליו. התשובות נכתבו כמענה לשואלים במכתבים, ולכן נכתבו על ידו בקיצור נמרץ ללא משא ומתן בדברי הפוסקים, וכאשר ראה רבנו לנכון, ציין מקורות לדבריו. בחלק זה

החמישי: "כל דבר חדש צריך לעשותו במדה. אם אלבש בכל יום תכלת, אני קורא תגר על כל ישראל שאינם מניחים תכלת, ויש בזה משום יוהרא ומחלוקת, ועוד שיאמרו שאנו חסידים יותר מרש"י והרמב"ם שלא לבשו תכלת. [ואח"כ נתפשט הדבר בכל ישראל, ונהגתי ללבוש תכלת בכל השנה בטלית גדול בס"ד]."

"צריך לנשק את השוטר"

לחלק גדול מהתשובות בספר, לא ניתן למצוא התייחסות בשאר ספרים, וזאת משום שרבות מהן באו כתשובה לשאלות פרקטיות שנשאלו בעקבות מציאויות בשטח בדברים העולים על הפרק בחיי היום יום. זו למעשה גם הייחודיות של הספר ומה שהופך אותו למרתק (כותב השורות, ראה בעלי בתים שאינם רגילים ללמוד בספרים, אשר למדו את הספר מכריכה לכריכה).

דוגמא לשאלה פרקטית שהתעוררה לפי צורך השעה - אחד השואלים מבקש לדעת: כשמבחין אני במסטרה האורבת לעבריני תנועה, האם מוטל עלי להזהירם שיחגרו עצמם כדי שלא ייתפסו, או שעדיף שייתפסו וייקנסו, וכך אולי יתרגלו לחגור עצמם? יהיו מן הסתם שיופתעו מתשובת מרן שליט"א המורה נחיצות בדעתו דעת-תורה: "עדיף שייקנסו ויצילו את חייהם להבא. ומעשה שהיה בבחור אחד שתפס אותו שוטר כשהוא נוהג בלי חגורה וקנסו 65 ש"ח (לפני כעשרים שנה), למחרת נהג עם חגורה, ובאמצע הדרך האוטו נכנס בקיר ונשבר הכל והיתה לו נפשו לשלל. התחיל לשיר על עצמו "ימים על ימי מלך תוסיף". אמרתי לו: עליך לנשק את השוטר שקנס אותך אתמול".

תשובות מפתיעות כאלו ניתן למצוא רבות בספר. למשל, באחת התשובות כתב מורנו שליט"א כי לדעתו ראוי היה לקבוע יום תענית על השואה: "עוול נעשה לששת המליונים הי"ד

כאשר מרן הגאון המחבר שליט"א הגיה היטב את השאלות והתשובות טרם פרסומן ושוב חזר להגיה הכל כעת בעריכת הספר לדפוס, פעם פעמיים ושלוש. בסוף הספר, מופיע מפתח נושאים מקיף ומפורט לפי סדר השלחן ערוך.

הספר כולל אמנם תשובות מכל חלקי השלחן ערוך, אך בשונה מהחלק הקודם, בחלק הנוכחי ישנה התמקדות בנושאים מסוימים, שבהם קובצו תשובות רבות בנושא אחד, כמו בענין תיקון חצות, פתיל תכלת, מעשר כספים ועוד, וכך ניתן ללמוד תורה שלמה באותו ענין, והדבר מיקל גם על החיפוש בין החלקים.

בחלק הנוכחי, באו נושאים חדשים שלא נדפסו אודותם תשובות בחלק הקודם, כמו אמונה, בריאות, דת ומדינה, חינוך ועוד. בין השאלות בענייני אמונה, אנו מוצאים תשובה מאלפת לשאלה: האם ראוי להקדים ולדבר עם ילדים ובחורים על הוכחות לאמיתות האמונה, או שעדיף להשאירם בתומתם כל עוד אינם מתעוררים לכך מעצמם? והנה תשובתו הבהירה של מרן שליט"א: "בפיוט 'גדל אלקים חי' נאמר: 'הינו אדון עולם, וכל נוצר יורה גדולתו ומלכותו' (כך היא הגירסא המקורית), מכל נוצר ונברא בעולם אפשר להוכיח שיש בורא לעולם, מפלחי התפוז, מאשכול של ענבים, ממעוף הפרפר, מיופי הפרח, ובימינו מגילוי מאה מילרדי התאים בגופו של אדם הנקראים ד. נ. א. עליהם אמר דוד: 'הדר כבוד הודך ודברי נפלאותיך אשיחה'. לשוחח על האמונה חשוב מאד, אך בלי ויכוחים מיותרים".

נושא חדש נוסף שקובצו אודותיו תשובות רבות, הוא הטלת פתיל תכלת בציצית. וזאת בעקבות הוראתו של מרן שליט"א בשנים האחרונות שיש מצוה בהטלת תכלת שהתגלה בימינו. באחת התשובות נשאל מרן על הנהגתו האישית, מדוע בתחילה היה מתעטף רק בשבת קודש בטלית מצויצת בתכלת? ותשובתו שמקורה ב'טור

צריכים להתייחס לחולֵי הנפש. וכשם שצריכים להזהר ממחלות מידבקות, כך צריך לזהר מחולֵי הנפש בדעות של כפירה וכו' שלא להידבק מהם".

בחור בעל-תשובה מבקש לקבל עצה והדרכה: "התחלתי ללמוד תורה בגיל מאוחר (21)" הוא כותב במכתבו, "ויש לי חשש שהחמצתי את ההזדמנות לגדול בתורה, שהרי תמיד מסופר על גדולי ישראל שכבר משחר ילדותם ניכר עליהם שיהיו גדולים בתורה וכו'. האם אכן הפסדתי את הרכבת?". מרן בוחר לדבר אל לבו בדרך מקורית: "מי שאינו יכול להיות מיליונר, שיהיה עשיר רגיל! חבל על כל רגע בחיים, מי יודע, אולי תהיה גם אתה גדול בתורה (ק"ו) מרבי עקיבא שלמד בגיל (40)?".

בספר, אנו מוצאים גם צרור שאלות נצרכות בענייני כשרות המאכלים. הנה טעימה (תרתני משמע): מרן שליט"א נדרש לפסוק בשאלה הבאה: איך ראוי ליהודי ירא שמים להתייחס למאכלים הדומים בטעמם או במראם למאכלים לא כשרים, כמו 'נגיסי חזיר' כשרים שטעמם דומה לטעם חזיר? תשובתו הברורה: "צריך להתייחס למוצרים כאלה כאל דבר נמאס ומשוקץ ומוקצה מחמת מיאוס. אנו אומרים בתפלה "שאינ מכניסים מי רגלים במקדש מפני הכבוד", ויש מפרשים שהוא מעיין שנקרא "מי רגלים" (אולי הוא עין רוגל הנזכר בריש ספר מלכים. ועיין בס' נכח השלחן הנד"מ ריש סימן מ"ח ובהערתי שם אות 35), ואפילו הכי יש חוסר כבוד להכניס במקדש מפני השם המאוס שלו. כל שכן בנדון דידן, שדורות רבים נמנעו מלקרות הבעל חיים הנ"ל בשמו רק בשם "דבר אחר". ולשומעים ינעם".

חכמת חיים

בין שלל הנושאים המרתקים, ניתן למצוא תשובות בענייני שידוכים. בענין זה קובצו

שלא תיקנו יום תענית מיוחד לזכרם. צא ולמד ממה שתיקן ר"ת בזמנו צום לדורות על 36 קדושי בלואיש שנסרפו מפני עלילת דם, וכל שכן בששה מליונים בעוה"ר (ואפשר לתקן תענית ביום י"ז באלול שאז פרצה המלחמה העולמית השניה, וזו גם תוספת הכנה ותשובה לחדש אלול)". את תשובתו הוא מסיים במה שנקרא 'הומור שחור': "וכבר האריך בזה הרה"ג ר' יום-טוב שווארץ זצ"ל בס' עינים לראות, אבל אין אזנים לשמוע..."

מרתקת במיוחד גישתו של מרן שליט"א למספר שאלות אודות עשיית דברים על חשבון ביטול תורה. למשל, באשר ללימוד קורס עזרה ראשונה לאברכים, הוא עונה כך: "קורס עזרה ראשונה חשוב מאד לכל מקרה שלא יבוא... מסופר על הגר"א ז"ל שלמד ספרי רפואה ורצה ללמוד רפואה בפועל ומנעו אביו, מפני שלימוד תורה קודם להצלת נפשות. אבל עזרה ראשונה כדאי מאד ללמוד". שואל אחר סח את התחבטויותיו: "יש לי תחביב גדול לדוג דגים, אך יש לי יסורי מצפון שאולי זה ביטול תורה. מה אעשה?". והתשובה באה ללא היסוס: "אם אחרי הדיג תרגיש שמחה ונחת ותוכל להתרכז בלימוד ובתפלה - זו מצוה".

תשובה לבעלי תשובה

גם דור בעלי התשובה, מביא בכנפיו לא-מעט שאלות מעניינות, כמו: עם מה עדיף להתחיל כשמקורבים זוג חילוני, מחלל שבת שקורא תהלים, האם לעזוב עבודה וללכת לשיבה, שבת אצל הורים מחללי שבת, סיוע בענייני פוריות לחילונים. מפעימה במיוחד תשובת הגאון המחבר לשאלה איך צריכה להיות התייחסותנו כלפי אחינו החילונים: "הם אחים שלנו אף על פי שהם לכאורה שונאים ("אחיתם שונאים מנדיכם" - ישעיה ס"ו ה'). כמו שצריכים להתייחס לחולֵי הגוף בחסד וברחמים ומשתדלים להבריאים ולעזור להם, כך

מוזמנים להיכנס לשיעור!

כאן המקום לציין כי לכבוד ההילולא, יצאה לאור חוברת מיוחדת בשם "דרכי הלימוד" מאת מרן ראש הישיבה שליט"א, בה באו מאמרים מיוחדים כהשלמה לספרו הגדול "דרכי העיון", כשבראשם שלשה מאמרים נפלאים מהגאון בעל 'חוות יאיר' על דרכי הלימוד, ועליהם הערות והארות מרן שליט"א, וכן מאמר מיוחד הכולל בירורים בדעת מרן הגר"ע יוסף זצ"ל בשיטת הלימוד. אחד הדברים המיוחדים שתפסו את עינינו, הוא מאמר מרתק אודות שיטת הלימוד בתונס. במסגרת המאמר הציג מרן בצורה מלאה ורחבה, סוגיא במסכת ביצה, כאשר מרן מגיש את כל מבנה השיעור: אמר הרב... השיב התלמיד... הקשה עליו הרב... וכו' וכו', דו שיח של ממש, עד סיום הסוגיא. זוהי פשוט הזדמנות נדירה, בה מרן מעניק הצצה והדרכה חיה כיצד ראוי להתנהל שיעור בעיון, מה שואלים את התלמיד, וכיצד מקשים עליו, היכן קופצים להציץ ברש"י, ובמה מאתגרים את התלמיד.

מה שמפתיע, שמאמר זה נולד ככה במקרה, בעקבות שאלה תמימה של סטודנט בבר אילן שביקש לברר כיצד התנהלה שיטת הלימוד בתונס, ומרן הקדיש בעבורו זמן יקר לכתוב לו בפרוטרוט את שיטת הלימוד בהדרכה חיה. ספק גדול אם הסטודנט עצמו יודע באיזה נכס אדיר זיכה את עולם התורה בעקבות עבודתו המחקרית.

ועוד יותר מעניין, בסוף השיעור השתרבבו שתי בדיחות משובבות לב, מ"שיחת חולין" של ת"ח. כאשר בהערת שוליים מגלה מרן את הסוד שהניא אותו להוסיף שתי בדיחות למאמר, והסיבה מפתיעה לא פחות: "בכדי שלא יחשוב אותו סטודנט, שלומדי תורה הם עצובים ומדוכאים, אלא אדרבא התורה משמחת, ונותנת חיים ושמחה לעושיה".

חיינו במשפט. לא לקנא בגבירים שמוציאים הון עתק על דברים בטלים (ומהם שחייבים מליונים לאחרים, וקורסים לפתע פתאום). לראות מה קרה למיידוף, ולהבדיל למובארק. ישליש אדם נכסיו כעצת חז"ל, שלישי בנדל"ן שלישי בסחורה (בטוחה, ולא בתכניות של קיקיון דינונה) ושלישי תחת ידו. יפריש מעשר מרווחיו לעניים, ואם חננו ה' עושר יפריש חומש. וברכת ה' בוא תבוא. איזהו עשיר? השמח בחלקו. פעם פנה אלי אחד וביקש ברכה להיות מילירדר, אמרתי לו: המילירדר מירדר... תנודה לה' על הבריאות ועל שאינך צריך לבריות!". בנוגע לשאלה אודות אשה שנכנסה לדיכאון, עד שאינה אוכלת ואין לה כח לעבוד, הוא מייעץ: "תלך פעמיים בשבוע להסתכל על

תשובות רבות, מהן ניתן לקבל הדרכה פרטנית לגבי ההנהגות הנכונות בעת הפגישות וכדומה. במענה לשאלה: מהי ההשתדלות שצריך בחור לעשות כדי למצוא את זיווגו כמה שיותר מהר, עונה מרן שליט"א: "תפלה, שדכן, ושלא יהא בררן יותר מדאי. היה בחור אחד בן חמשים מישיבה מפורסמת שנשאר רווק בטענה שהוא "גאון" ומחפש "גאונית" ולא מצא. ועל זה אפשר לומר: גאון לא ישא גאונית שמא יצא מהם איינשטיין (עיין בכורות דף מ"ה ע"ב)".

ואכן, מהתשובות בספר, ניתן להחכים ולשאוב מלוא חפניים חכמת חיים. כהדרכה בהתנהלות נכונה בפרנסה, כותב הגאון המחבר: "צריך לכלכל

גם במקומות שנחשבים מותרים צריך טבילה והערב שמש, ומה נעשה לנשים בווסתן ורווקות ובעלי קרי ועוד? האם נוכל לומר אלה להכניס ואלה לא להכניס? ומה גם שהדבר גובל בסכנת נפשות ב"מ. צא וראה מה עלה בהר-נוף שנרצחו יהודים בביהכ"נ על לא חמס בכפס הי"ד. וגם מאלה שהעזו לעלות ולהתפלל בהר הבית נפצעו אנושות וניצלו בנס. ושמעתי מהרב צבי טאו שליט"א שהרה"ג ר' זלמן קורן כתב ספר ובו ציין בדיוק הגבולות בהר הבית שאין בהם חשש כרת לדעת הרמב"ם, ובכל זאת מעולם לא עלה להר הבית. וכן כל רבני הרבנות הראשית אסרו לעלות (חוץ מרב אחד). להתפלל להשי"ת אפשר בכל מקום, גם במעי הדגה וגם בתוך המערה כשמסביב קורי עכביש (תהלים נ"ז ג' ע"פ התרגום שם, וקמ"ב א'). והקב"ה יאמר די לצרותינו ויגאלנו גאולת עולם אכ"ר". [ועוד האריך מרן בזה באו"ת טבת השתא סי' מ"ח].

ניתן להפוך ולהפוך עוד שעות רבות בספר היקר הזה, ולא לשבוע מהעושר הרב המצוי בתשובות הללו, שכל זמן שאתה ממשמש בהן אתה מוצא בהם טעם. אכן, מקור נאמן למורנו הנאמ"ן וכרך נעמן לתלמידיו ואוהביו הנאמנים.

בהזדמנות זו, מבקשים המוציאים לאור מכל מי שיש בידו מכתבים ובהם תשובות של מרן ראש הישיבה שליט"א, לשלחם לישיבת כסא רחמים ת.ד. 2750 לידי הרב הראל זנזורי.

גלי הים, ותאמר שם מזמור ק"ז בתהלים (לכוין ביחוד בפסוק "ישלח דברו וירפאם"), וסימניך (ישעיה נ"א ט"ו) "רוגע הים" - שהים מרגיע".

בדפדוף בספר, מצאנו כמה תשובות שבאו כמענה לאנשים שביקשו לטול את עצתו של רבנו וליהנות מחכמתו. בחור ישיבה מספר במכתבו כי משפחתו עדיין חופשיים, וכשהולך עם כובע וחליפה לועגים לו בני משפחתו, והוא בוש מכך, האם יוותר על הכובע וחליפה? ומרן שליט"א משיב: "צריך ללמוד את הפסוק (דה"ב י"ז ו') **ויגבה לבו בדרכי ה'.** וקווי ה' יחליפו כ"ח (כובע חליפה). ילבש גם עניבה, ויקפיד על הידור ונקיון בגדיו ויכבדו אותו".

השקפה בהירה

קובעות ברכה לעצמן, השאלות הרבות שנשאלו מאת הגאון המחבר בדרך ההשקפה הצרופה. כל שאלה מקבלת מענה ברור בהיר וחד. בין השאר באו שאלות בענין: חסידות ברסלב, משיחיות בחב"ד, לימוד חכמות חיצוניות, ועוד ועוד. בעניינים אלו, ניתן למצוא כמה תשובות מפתיעות ומעניינות, כמו השאלה: האם רבותינו הספרדים היו בעלי השקפה של החזון איש זצ"ל או של הראי"ה קוק זצ"ל? והתשובה הקולעת: "בשביל הזהב". או השאלה שרבים מתחבטים בה: מהו גדר "עשה לך רב" לענייני השקפה והנהגה, והאם אוכל ללמוד זאת מספרים? והתשובה: "תלמד מהספרים. יש היום חילוק גדול בין הרבנים בהשקפות, ולכן כדאי לחזור לספרי הראשונים".

בזמן האחרון התעורר פולמוס גדול אודות עליה להר הבית. בספר החדש, כותב הגאון המחבר דברים ברורים בענין: "מן הדין מותר עד גבול מסוים, אבל יש מכשולות רבים שציין אותם הגר"ע יוסף בדבריו הנדפסים בספר מעדני מלך [חלק א' פרק ט"ו עמוד שכ"א]. עיין שם.

דוגמא!
נשאי תפקיד תורני אחר,
יש לשלוח פרטים אלו
הרלוונטים.

מוסר

שיעור תורה?

- בלביל:** פרסום השיעורים.
בלביל: חלוקת מלגות.
בלביל: הפצת התורה.
בלביל: גיוס תקציבים.
בלביל: זיכוי הרבים.
בלביל: מאגר שיעורים חופשי.

הירשם לאיגוד הרבנים מוסרי שיעורי התורה, בארץ.
זה או גפרור, או שלהבת גדולה.

שם הרב:	_____
כתובת:	_____
מקום השיעור:	_____
כתובת מדוייקת:	_____
זמני השיעור:	_____
תוכן השיעור:	_____
פלאפון:	_____
מס' משתתפים:	_____

לעדכון מספר שיעורים, ניתן לשלוח את הפרטים הנ"ל, במסמן נוסף.

ניתן למסור את הפרטים בדרכים הבאות:

בכתובת: בן שטח 17/4 אלעד

בטל: 05041-58562

בדוא"ל: shalhevet5776@gmail.com

משפט וצדק

הצצה לפסקי דין
מעניינים שנדונו בבית
הדין "משפט וצדק"
שעל ידי הישיבה

פסק דין מס' 123

ראובן-שמעון

תיאור העובדות: ראובן כהן נ"י איש עסקים, היה זקוק למזומנים, ופנה לידידו הרב ל' שליט"א, וביקשו להשיג עבורו 250.000 ₪. ואכן הרב ל' השיג עבורו 150.000 ₪ מאדם מסויים תמורת צ'ק ע"ס זה, ומשמעון לוי נ"י השיג עבור ראובן כהן עוד סך של 100.000 ₪. וכאן חלוקות הדעות. שמעון טוען כי נתן סכום של 100.000 ₪ מזומן בתוך קופסת אתרוג, ותמורת הסכום קיבל צ'ק על סך של 100.000 ₪. ואח"כ בשהותם בפנמה, פנה אליהם ראובן כהן בטלפון וביקש עוד 50.000 ₪. שמעון הפנה אותו לאחיו נפתלי, שנתן לראובן עוד 50.000 ₪. מי שקיבל בפועל את הכסף היה הבן של ראובן. וכעת טוען שמעון כי קיבל בחזרה רק 100.000 ₪, בשני תשלומים של 50.000 ₪ ומגיע לו עוד 50.000 ₪. לעומתו טוען ראובן כי בפעם הראשונה קיבל רק 50.000 ₪, ונתן תמורתם צ'ק של 100.000 ₪, משום שכך הורה לו הרב ל' לעשות. וה-50.000 ₪ האחרים קיבל אח"כ מנפתלי באמצעות בנו, וכיון שהחזיר 100.000 ₪ אינו חייב יותר.

ביה"ד הזמין את הרב ל' שליט"א, והוא אמר שלא ברור לו למה ניתן צ'ק של 100.000 ₪ כשההלואה הראשונה הייתה רק 50.000 ₪, והכחיש שהורה לראובן לתת צ'ק של 100.000 ₪, למרות שקיבל רק 50.000 ₪. אבל הוא זוכר כשהוחזרו 100.000 ₪ ההלואה הסתיימה. הרב ל' אמר לביה"ד שהוא לא זוכר על סך כמה הייתה ההלואה ואת הטלפון שטילפן ראובן לפנמה.

יש לציין כי נפתלי אישר את הגירסא של אחיו שההלואה היתה ע"ס 150.000 ₪.

לאחר העיון בטענות הצדדים ובפוסקים, ולאחר המתון והשקול, ביה"ד מחליט לחייב את ראובן כהן נר"ו, לשלם את מלוא הסכום, דהיינו סך 50.000 ₪ לשמעון לוי.

להלן הנימוקים לפסק הדין

א. הנה אין חולק כי המלוא שמעון אין בידו שום שטר המוכיח את טענתו ויש כאן למעשה כפירה בכל התביעה, (ולא חשיב מודה במקצת, שהרי 100.000 כן שולמו) דהיינו בסכום של 50.000 ₪, ולכאורה יד הלוה במקרה דגן על העליונה.

מ"מ הגירסא של שמעון יותר מתיישבת על הלב, כי לא ברור אם ההלואה הראשונה היתה על סך של 50.000 ₪ למה ניתן צ'ק ע"ס 100.000 ₪. וגם התשובה שניתנה ע"י ראובן שזה נעשה בהוראתו של הרב ל', אינה מספקת, כי מה ההגיון העומד מאחרי צעד זה. ומה גם שהרב ל' הכחיש שאמר דבר מעין זה. ועוד אם היתה דרושה הלוואה של 100.000 ₪ מדוע לא ניתן הסכום בבת אחת, הרי היה תחת ידו של שמעון מלא הסכום. וכן לא ברור אם אושרה הלוואה של 100.000 ₪ למה היו צריכים לטלפן שוב פעם לפנמה לקבל אישור על עוד 50.000 ₪. אולם אם נקבל את גירסתו של שמעון הכל מתיישב, כי למעשה היתה בהתחלה הלוואה ע"ס 100.000 ₪ וניתן צ'ק

תמורתה כערבון, על אותו סכום. ואח"כ ביקש ראובן הלואה בסך 50.000 ש"ח.

ב. ובהסתכלות ראשונה, יש לכאורה לפסוק דין זה ע"פ דברי מרן בסי' ט"ו סעיף ה' הלקוחים מהרמב"ם (בפכ"ד מהלכות סנהדרין ה"א וב'): "יש לדיין לדון דיני ממונות על פי הדברים שדעתו נוטה להם שהם אמת, והדבר חזק בלבו שהוא כך, אע"פ שאין שם ראיה ברורה. ומשרבו בתי דינים שאינם הגונים ובעלי בינה, הסכימו שלא יהפכו שבועה אלא בראיה ברורה, ולא יפגמו שטר ויפסידו חזקתו על פי עדות אשה או קרוב, אע"פ שדעתו סומכת על דבריהם. וכן אין מוציאים מהיתומים אלא בראיה ברורה, לא בדעת הדיין, ולא באומדן המת או הטוען". וכתב עוד הרמב"ם שם: וכן בשאר כל הדינים ולא ידון הדיין בסמיכת דעתו, ולא בידיעתו, כדי שלא יאמר כל הדיוט והדיוט, לבי מאמין לדברי זה, ודעתי נסמכת על זה. ע"כ. ועיין בריב"ש סי' שצ"ב הובא בב"י שם שאין כח לב"ד לדון ע"פ אומדנא, אלא אם כן הוא בית דין חשוב ומוחזק בחכמה ובחסידות.

ג. ברם, יש מקום לחלק בין אומדנא, לבין הוכחה. פירוש המושג אומדנא, שאין לדיין הוכחה ממשית, אלא אומדן בדעתו שע"פ מה שנראה לעינים הדין נוטה לצד אחד. וכאן חידש הרמב"ם שבדורות האחרונים אין לסמוך על כך. אולם הוכחה היא ענין אחר לגמרי, ופירושו יש ראיה מהעובדות כי אחד מהצדדים הצדק עמו. ויש להביא ראיה לחילוק זה ממה שנפסק בשו"ע חו"מ סימן פ"ה סעיף א', והיא משנה ערוכה בסוף מסכת כתובות (ק). ראובן שהוציא שטר חוב על שמעון, ושמעון הוציא שטר שראובן מכר לו שדהו אחר שהגיע זמן שטרו, ואומר אלו חייב הייתי לך היה לך ליפרע ממני, ולא למכור לי שדך, אם הוא במקום שנוהגין שמי שקונה שדה נותן מעות ואחר כך כותבין לו שטר, טענתו טענה. שלא היה לו לכתוב שטר המכירה אחר שקבל המעות, ונאמן הלוח לומר פרעתי ושובר היה לי ואבד. ואפילו שיש בו נאמנות. וע"ש בסעיף ב' אם הלוח מכר קרקע למלוה, אחר שהגיע זמן פריעת שטרו, אפילו במקום שנותנים מעות ואחר כך כותבים שטר, יכול לומר לו אילו חייב הייתי לך היה לך לטרוף השדה כשמכרתיו לך. ע"כ. הא קמן דאף דליכא עדים לטובת הלוח סמכינן על הוכחות כדי לפטור את הלוח אף דאיכא נאמנות בשטר. וא"כ ה"ה בנ"ד דאיכא הוכחה שההלואה הראשונה היתה על סכום של 100.000 ש"ח, שהרי המלוה שמעון לוי הי"ו, קיבל צ"ק על סכום זה. וגם התשובה שנתן ראובן כי קיבל הוראה מהרב ל' שליט"א, הוכחשה ע"י הרב. ושור"ר בספר דרכי נועם חלק חו"מ סימן כ"א שהביא ראיה דסמכינן אאומדנא מסימן פ"ה.

ד. אמנם, יש עדיין מקום לחלק, שבנ"ד על סמך ההוכחה שההלואה הראשונה היתה על סך 100.000 ש"ח, אנו רוצים להוציא מהמוחזק דהיינו מר ראובן כהן. וזה לא דמי למה שנפסק בסימן פ"ה, דהתם מכח ההוכחה אנו משאירים ממון ביד המוחזק, ולא מוציאים ממנו. אמנם הנה מצאנו ראינו, גבי אומדנות, שמדינא דגמ' דנים אותם. וכדאיתא בפרק הכותב דף פ"ה ע"א, וכמו שפסקו הרמב"ם (פרק כ"ד מהלכות סנהדרין ה"א), ומרן בסימן ט"ו ס"ה הנ"ל. ובזמן הזה לא סמכינן עלייהו משום שרבו בתי הדינים שאינם הגונים וכו', הנה בין אומדנות האלו יש בהם גם להוציא ממון, כגון שמהפכים שבועה ע"פ עדות של איש או אשה הנאמנים על הדיין שנשבע, ונוטל. או כגון שמוציאים מן היורשים חפץ שהיה אצל אביהם, ואדם אחר נתן בו סימן, משום שאביהם לא אמוד להיות לו חפץ כזה. ויש בין האומדנות האלו גם להחזיק ממון. וכמו שכתב הרמב"ם (שם) "וכן אם יצא שטר חוב לפניו, ואמר לו אדם שסומך עליו אפילו אשה או קרוב זה פרוע, הוא אם סמכה דעתו על דבריו, יש לו לומר לזה לא תפרע אלא בשבועה", ואעפ"כ כתב הרמב"ם שם, דהאידנא לא סמכינן אאומדנא,

אף להחזיק. ואילו גבי הוכחות ממש, כגון אלו שנפסק בסימן פ"ה, לא אמרינן שאין לסמוך עליהם בזמן הזה אלא דנים על פיהם. א"כ מוכרח אתה לומר שהוכחות עדיפי על אומדנות אף לענין להחזיק, דהוכחות מהני, ואומדנות לא מהני. וכיון שראינו שאומדנות מדינא דגמ' מהני להוציא ממון, ק"ו הוכחות, דעדיפי מינייהו, אפשר להוציא ממון על פיהם.

ה. ולכן בנ"ד, שיש הוכחה ברורה שההלואה הראשונה היתה על סך 100.000 ₪, ולא כטענת ראובן כהן, שהרי נתן צ'ק על כל הסכום הזה. ובאמת לשון הרמב"ם מוכיח כן, שכתב ואין מוציאים מן היתומים אלא "בראיה ברורה", מוכח דאי איכא ראייה ברורה, אפשר להוציא. וכן מצאנו להגאון רבי יצחק אבולעפיא ז"ל בספרו פני יצחק סימן י"ט, שכתב תשובה ארוכה בדין אומדנא דמוכח עמד וימודד ארץ כיד ה' הטובה עליו, וצלל במים אדירים, ואסיק (דף קל"ח ע"א בד"ה ואשר אני אחזה לי) דאיכא שני כללים, והדברים יוצאים מדברי מהריק"ו ומהרימ"ט כאשר יראה המעיין וכן דעת הרשב"ץ א. שיהיה הדבר מבורר לכל מראה עיני הדיינים. ב. צריך שתהיה האומדנא מוכחת לכל העולם, שבכה"ג אפשר אף להוציא מיד המוחזק. וכתב בסוף התשובה, שכן הסכימו עמו גאוני תונס, וביניהם ר' נתן בורג'ל, רבי אברהם הכהן, רבי אברהם חג'אג', ורבי משה חסיד זצ"ל. ע"ש. וגם בנ"ד קיימים שני הכללים הנ"ל, שהדבר מבורר שנתן צ'ק על סך 100.000 ₪, ושהיתה לאחר מכן הלואה של 50.000 ₪. וגם איכא אומדנא דמוכח, שבהלואה הראשונה כיון שניתן צ'ק על סך 100.000 ₪, אז ההלואה היתה בסכום הזה.

והנה בשו"ת הרדב"ז חלק א' סימן תרע"ח כתב, שאין לסמוך על אומדנא דמוכח לדעת הרמב"ם, שהרי פסק הרמב"ם פ"ח מהלכות נזקי ממון הלכה י"ד שגמל האוחר בין הגמלים ונמצא הרוג בצדו, אין אומרים שזה הרגו ופטור, מ"מ נראה דהכא שאני דהוי מוכח טפי. וע"כ צריך לומר כן, דהרי גם הרמב"ם פסק בפ"ד מהלכות מלוה ולוה הל' י"א את ההלכה שפסקה מרן בחו"מ סי' פ"ה גבי הוציא שטר חוב על חבירו, והלה מוציא כנגדו שטר מכר ואומר לו אילו הייתי חייב לך לא היית מוכח לי את גובה את המעות שנתתי תמורת השדה. ונראה שהחילוק הוא שלגבי העובדות אין לסמוך על אומדנא, אבל לגבי התנהגות בני אדם כמו בנ"ד שאין נותנים צ'ק יותר מהסכום שהתקבל, או ההיא דסימן פ"ה בכה"ג כן סומכים. (ואף שהרדב"ז דן שם לגבי אלמנה שממעשה אין הוכחה שמחלה אף דאיכא אומדנא דמוכח, שאני התם דליכא הוכחה מספקת ואכמ"ל).

ועל זה באנו על החתום

דוד עידאן ס"ט ראובן פריץ ס"ט חנן קבלן ס"ט פינחס יצחק ס"ט

(האב"ד וחברי בית - דין משפט וצדק)

הוספה: לאחר מספר ימים מיום נתינת הפסק דין הודיע מר ראובן כהן לבית הדין שכעת מצא בביתו פתק שכתוב בו שחייב עדיין לשמעון לוי עוד 50 אלף ₪!

ולדידנו היתה זו סייעתא דשמיא גדולה, כי חששנו להוציא ממון מהמוחזק שאין זה כ"כ פשוט לפסוק באומדנא ואפילו באומדנא דמוכח, וכמו שיעיין הקורא במה שכתבנו. ונודה לה' על זה, וכמו שלא יצאה תקלה מתחת ידינו בזה הפסק כן לא תצא תקלה בשאר הפסקים, אמן.

קולה או קולא

(מאמר המשך מניסן התשע"ג)

הרה"ג רבי רפאל בן מוהרי"ץ מאזוז

ותמהתי שאף היום שהסוכר נעשה בכשרות מהודרת ביותר ואין מערבים בו כל מיני דברים ואעפ"כ אין משתמשים בסוכר... אנחנו אמנם משתמשים בסוכר ודומיו, אבל משקאות הללו שכבר נמצאו בהם ובדומיהם בעבר מכשול, אע"פ שישנם היום בהכשרים מהודרים, מי דוחקנו להשתמש בהם!?

אם חמותי היתה נזהרת מלהעלות על פיה מלת "לחם" בפסח, [מנהג זה הזכירו ר' אליהו בחור ז"ל שחי לפני כ-005 שנה] והייתי צוחק ואומר לה "ומה תעשי במי שמשפחתו בוכזה (אבי לחם), הכי יקראוהו בפסח בופטירה (אבי מצה)!!...". כן ידוע המנהג של כמה וכמה משפחות שנהגו שלא לאכול חומוס בפסח, כי שמו בקרבו דומה לחמץ. מנהגים אלו ודומיהם נראים כתמימות וכמעט כפתיות. אולם בוא נא ידידי היקר ואראך דוגמתן בעולם הזה. הנה כל העם מקצה נזהרים מלהזכיר את המחלה הארורה רח"ל, ומכנים אותה בשם ואינם חפצים להזכירה, אע"פ שהכל יודעים שאילו שונאי

כל שנה ושנה בפרוס חג הפסח, מתריע מרן ראש הישיבה נר"ו להימנע מכל מיני משקאות מתועשים כקולה וכיצא, ובפרט שבעבר קרה בהם מכשול. וא"כ מה לנו ולצרה הזאת, לפחות שבעה ימים בשנה, נשתה מיץ ענבים ומיצי פירות טריים ובריאים. ופוק חזי בחנויות שמוכרים מיצי פירות, כמה וכמה באים וקונים ומשלמים במיטב כספם, כאשר יושת עליהם.

נאה ויאה לנו ללמוד מהדורות שלפנינו שנהירו בפסח בכל מיני זהירות, נאה לנו ללמוד מעט מהאשכנזים שנהררים על אחת כמה וכמה, ואינם משנים מנהגיהם אע"פ שבטל הטעם והענין. ומעשה היה אצל קרובי משפחה שקנו בפסח סוכר סוגת בהכשר הרבנות, ותבוקש חותמת בד"ץ עליו ולא נמצאה. וביקשוני לברר מה יעשה בה. התקשרתי אל הרב האחראי על ההכשר שם ושאלתיו היש הבדל בסוכר אם יש עליו בד"ץ אם לאו? ואמר שכמעט אין הבדל, שאלתיו האם כבודו אוכל מהסוכר הליזה אף הוא? השיבני איני משתמש כלל בסוכר בפסח!

ישראל (שונאי ישראל באמת כאחמדינג'אד חמינאי ושכניו הרעים) לא יעלו את שמה על דל שפתותיהם לא יועילו ולא יצילו את עצמם מדינה של גיהנם, אדרבה רעה תבוא אליהם ואל כיוצא בהם על רשעותם גם שנאתם גם קנאתם.

אמור מעתה לא פתיות יש כאן, אלא יראת שמים טבעית פשוטה ואמיתית. וכי תאמר בלבבך, זהו לאנשים ונערים, אבל כגון אנו בריאי השכל ונקיי הדעת אין לנו לחוש חששות כאלו, ודי לנו במה שאסרה תורה... דע כי לא מחכמה שאלת על זה, הנה תראה כמה חששו חכמים לספק איסור עד שביטלו לכל ישראל תקיעת שופר ביום ראש השנה שחל בשבת, וכל אדם לכאורה יתמה ויפלא על מה חרדו חז"ל ע"ה כל החרדה הזאת?

הלא רובא דרובא באים בעצמם לבית הכנסת בראש השנה, בשגם אם הוא עם הארץ ואינו יודע התפלה ופסוקי מלכות וכו', ואז בודאי ישמע גם קול שופר.

ואף אם עם הארץ הוא, יש בידו סידור מורשה מאבותיו נוחם עדן, והוא בקי ורגיל ומביא וקורא בו, ואינו צריך לצאת ידי חובת תפלה ע"י הש"צ, מ"מ הרי בודאי אעפ"כ ילך לו לבית הכנסת כדי להתפלל עם הציבור.

וגם אם יקר מקרהו ולא יוכל לילך לבית הכנסת ויצטרך לילך אצל בקי, למה ילך בשביל שילמדוהו, ילך וישמע התקיעות מן הבקי בביתו, ודי בזה.

וגם אם נחוש שתאוה נפשו ללמוד התקיעות ועניינם דוקא עכשיו בעיצומו של יום, למה נחוש שיקח שופרו עמו, הלא מסתמא יחשוב בלבבו לאמר שזה הבקי בודאי יש לו שופר, והדברים ק"ו אם לעם הארץ כמוהו יש שופר, כ"ש לבקי?!

וגם אם נחוש שאעפ"כ לא תעזוב נפשו

לשאול מן הבקי ללמדו לתקוע בשופרו שלו, הלא יש לתלות שלא יעמוד לפוש בדרכו, וילך מביתו עד בית הבקי בלא הנחה באמצע, ונמצא שאין כאן איסור תורה (ועל סברא כזו התיר מרן הראש"ל הגרע"י זצ"ל בחזו"ע שבת ח"ג עמ' תע"ב).

וכ"ש וכ"ש למ"ד שכל שאין ששים רבוא עוברים בכל יום אינו רשות הרבים, שנמצא שכמעט בכל מקום שיש שם מושב בני ישראל אין שם רה"ר ואין בו איסור תורה. וכבר התאונן הגאון בעל משנה ברורה (בסי' שמ"ה ס"ז בבה"ל ד"ה שאין) על בעלי דעה זו, וז"ל: "דהנה ביטלו חז"ל עשה דאורייתא לכלל ישראל כדי שלא יבוא לידי חילול שבת, ולמ"ד זה הוא דבר שאין מצוי כלל כי אם איזה עיר יחידה בעולם".

אמור מעתה כי אדרבה לפי גודל חרדתם ויראתם של חכמינו ז"ל, כך חששו לספק איסור של איזה יהודי באיזהו מקומן! ולמה לא נחוש אנחנו בדברים קלים ופשוטים יותר ויותר, והלא ברוך ה' יש לנו כל מיני ירקות וזרעים ופירות, מינים ממינים שונים, ורבות בנות עשו חיל ומבשלות, ועושות כל מיני משקאות. ואל תשיבני שזה ממעיט משמחת החג, דא"כ למה נשארים ערים בשבועות ובהושענא רבה כחסידי קדמאי שבזוהר הקדוש? ולמה לא יעלזו חסידים בכבוד וירננו על משכבותם? אלא באמת ראויים הם ישראל קדושים להחזיק בהם ובחכמתם ובמנהגם שלא על חנם נתקנו.

ובמקום שנחפש לנו שמחת חג מדומה במשקאות כאלו, ישמח ישראל בעושו, בני ציון יגילו במלכם.

רשמים מההיכלולא הגדולה

רבה של הקהילה החאלבית בניו-יורק
הגאון רבי הלל סתהון שליט"א הגיע ליום
אחד לארץ, במיוחד להילולא, ובירך על מרן
הגר"מ מאזוז "ברוך שחלק" בשם ומלכות.

בנוסף השתתפו גם שר האוצר משה כחלון,
סגן שר החינוך חה"כ ר' מאיר פרוש, השר
לשעבר ר' אליהו ישי, ראש עיריית אלעד ר'
ישראל פרוש ועוד.

ההילולא המסורתית המתקיימת מזה 41
שנה ברציפות (!), היא לזכר גדולי ישראל,
קדושי עליון, שתאריך פטירתם חל באותו
שבוע, והם: רבנו הרמב"ם, הגאון הקדוש
רבי יעקב אבוחצירא זצ"ל, הגאון "עמוד
ההוראה" רבי כלפון משה הכהן זצ"ל, בנו
הגאון המופלא רבי אברהם מגוץ הכהן זצ"ל,
ומרן הגאון מייסד הישיבה רבי מצליח מאזוז
זצ"ל.

בשיאו של המעמד, נמכרה טליתו של מרן

קרוב לשבעת אלפים איש השתתפו בדינר
השנתי של ישיבת "כסא רחמים", המכונה
בפי כל "ההילולא". המעמד התקיים ברוב
פאר והדר באולם הגדול ביותר במרכז התיכון
מרכז הירידים "גני התערוכה" ביתן 2 תל
אביב. מדובר באירוע בסדר גודל שטרם נראה
כמותו בארץ.

במעמד המיוחד רב הרושם, השתתפו שורה
ארוכה של כמאתיים רבנים, דיינים, ראשי
ישיבות, ואישי ציבור שפיארו את בימת
הכבוד. ובראשם מרן ראש הישיבה הגאון
רבי מאיר מאזוז שליט"א ומרן הראשון לציון
הגאון רבי שלמה עמאר שליט"א, הגאון רבי
יצחק ברדא שליט"א ראש מוסדות "יצחק
ירנן", המקובל רבי דוד בצרי שליט"א, הגאון
רבי רפאל כהן שליט"א ראש מוסדות "יתד
התשובה", הגאון רבי פנחס כהן שליט"א רבה
של העיר נתיבות, הגאון רבי יוסף סטרוק
שליט"א, הגאון רבי רצון ערוסי שליט"א,
הגאון רבי שלום ארוש שליט"א, ועוד ועוד.

**ראש
הישיבה
שליט"א
במאה
ואחד אלף שקלים.**

השנה, חיכתה לבאי ההילולא הפתעה. כל אחד מבאי הכנס קיבל את הספר המהודר "אוצרותינו" (בנתיים על חומש בראשית) , הכולל מסע אל אוצרות התורה לאור חידושיהם ולקחייהם של רבותינו הספרדים.

התקשורת הכללית סיקרה את האירוע בהרחבה, ויצאה בהתפעלות מהרבבות שבאו להצדיע ולתמוך בעמלי התורה ובחכמי ישראל.

בעולם!

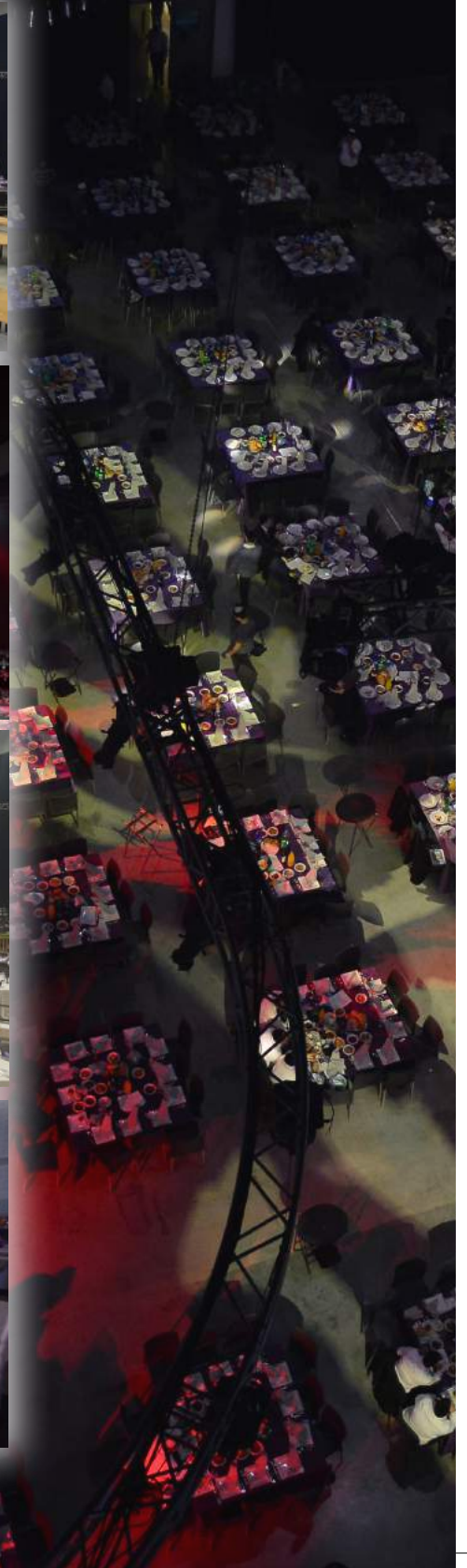
השיחה שם

גארייה מרהיבה
וינאן התפארת

40 משאיות
200 מלצרים
200 אנשי צוות
11,000 צלחות
4 מנופים
200 מטר וילונות
5.5 מטר גובה הבמה
12.000 שקיות
166 מטר מסכי לד
ועוד ... ועוד ... ועוד ...
בפ"י

כח התורה

התוכנה, גם שימי וקובי הבעלים של הכל בחינם, וגם ברקוביץ וזלמנוביץ ממגדלי ישראל, אלו שיש להם ואלו שאין להם, כולם, ממש כולם, מכל העדות מכל הצבעים ומכל השכבות.

כמדומני, שלא את כולם תפגשו בשיעורי תורה, חלק אולי גם פספסו פעם מניין לערבית, חזותם לא חשפה המון, אבל נוכחותם אמרה הכל.

זו הרי לא היתה הפגנה בחנם עם זנבות סוסים ופחים שרופים, גם לא איזו אטרקציה קצרה להתעמת עם שוטרים ולחסום כבישים, רגע, וגם לא קונצרט חזנות עם 70 נגנים, וגם לא ערב השקה של מרצדס מודל 2016, "בסך הכל" אירוע מכובד לכבוד התורה, כרטיס כניסה במחיר לא קטן, ושש שעות במבחר שעות היממה.

בכסף הזה הם יכלו ללכת ולהתענג במסעדות גורמה הטובות בארץ, בזמן הזה הם יכלו לשבת ולרוקן את הלוי"ז, לא הבשר וגם לא הזמר הביא אותם לשם, משהו אחד - התורה.

הם באו והזילו זהב מכיסם בשביל להחזיק את התורה, הם מימשו שעות מזמנם בשביל להצדיע לתורה, לחזק אותה, לתמוך בה. באהבה ובשמחה.

וזה מדהים! זה מרגש!

אשריכם ישראל.

לא אמרו

את זה בכל מהדורות

החדשות, זה גם לא הצליח

להשתרבב לכל כותרות העיתונים,

אבל זה היה לכל הדעות מפגן כח אדיר

של עם ישראל.

לא על הישיבה וגם לא על רבניה אני

סח, אלא על עם ישראל, זה היה מפגן

מרשים שהטיב להציג עד כמה עם

ישראל אוהב את התורה, כמה חשובה

ויקרה לעמך בית ישראל תורתנו

הקדושה.

את כולם פגשתי שם: אברכים

עמלי תורה, לצד בעלי בתים העמלים

לפרנסתם, צעירים שמביטים אל

עתידם, ליד זקנים שמתכבדים בעברם,

את איציק החשמלאי, ואת נועם מבית

הגאון רבי שלום ארוש שליט"א

הגאון רבי רפאל כהן שליט"א

הגאון רבי פנחס כהן שליט"א

ר' אליהו ישי הי"ן

הגאון רבי הלל סתהון שליט"א

הגאון רבי יוסף סטרוק שליט"א

הגאון רבי רצון ערוסי שליט"א

המקובל רבי דוד בצרי שליט"א
מוסדות ישיבת
כסא
רחוקה

הגאון רבי יצחק ברדא שליט"א

מר ינון שוניקה הי"ו מנכ"ל פאג"י

חה"כ ר' מאיר פורוש שליט"א

שר האוצר משה כחלון הי"ו

סוד ההצלחה

הביתן הגדול ביותר. זה נשמע יותר איזו מליצה מאשר עובדה שהתהוותה.

אמנם בכל שנה מגיעים אלפי איש, אך בכל זאת האולמות מחולקים, ובכל מקרה האולם המרכזי תמיד יהיה מי שימלא אותו, אבל הפעם זה משהו בהחלט לא פשוט.

והנה זה קרה, י"ז בטבת תשע"ו, ביתן 2 בגני התערוכה נפתח לראשונה בתולדותיו במלא גודלו 50,000 מ"ר (למי שלא סיים למדוד), וכבר בסביבות השעה 20:00 לא נותר כיסא יתום באולם.

אלפי משתתפים ישבו שם עד אפס מקום למרגלות בימת הרבנים, והצדיעו לישיבה הקדושה ולעומדים בראשה. זה יפה, אבל אותי תפס משהו אחר.

תודו שאם אנחנו היינו עומדים מאחורי הערב, אם אנחנו היינו יושבים שם על הבמה, היתה עוברת או לפחות מדגדגת, איזו תחושה שכזו: כל הכבוד לנו, עשינו את זה!

אז זהו, שבאמת סקרן אותי איך הם עשו

גם אותי זה הפחיד. ההימור על האולם הגדול במזרח התיכון, זה בהחלט מלחיץ. ורק תחשבו שהאירוע הזה התחיל כאזכרה עם ספרונים וחלוקה לעמודים, באיזה אולם בריתות בבני ברק, ולך תמלא עכשיו את גני התערוכה, ואת

ההצלחה? והנה ממש במקרה התגלגלה לאוזני שיחה מדהימה, שמסר מוה"ר רבי צמח לבחורי הישיבה, במוצ"ש שלאחר ההילולא, כשהאורות מגני התערוכה טרם כובו.

"אנשים חושבים תראו מה עשו בכסא רחמים, איזו מעצמה, אלפי אנשים באו. תדעו לכם בני, אנחנו לא עשינו כלום! מי שחושב שאנחנו עשינו תכננו וארגנו, הוא טועה!

אדם צריך לגדול בחיים כשהוא חי את זה שכל מה שהוא עושה, שום דבר זה לא הוא, הכל - הקב"ה, הוא זה שמתכנן את הכל. זה סוד ההצלחה! אומרים שההילולא הצליחה, ב"ה, אבל זה רק סייעתא דשמיא, בשביל התורה, בשביל שנוכל להמשיך ולהחזיק את המקום. הזה. בני! אל תשכחו את זה!"

זהו קטע קטנטן מתוך שיחה שלמה שנסובה בענין. וזה מספיק, כל מלה מיותרת. טקסטים כאלו ששמורים לשלונות, לשמוע אותם אחרי הצלחה שכזו, זו דרך חיים, זו ראייה אחרת, כזו שראינו תמיד אצל מוה"ר, ואולי באמת זה גם הסוד.

מאחורי הקלעים

אז הנה מה שהתרחש שם בבמה, שאולי פספסתם.

שבוע לפני הילולא, ישבו בצוות ההפקה והתלבטו מה לעשות, אחד הגורמים בישיבה

פנה כבר למרן ראש הישיבה בבקשה שיתעטף ויברך על טלית חדשה שתימכר במכירה פומבית ברגעי השיא בהילולא. והיו שטענו, כיון שבעבר נמכרה כבר טלית של מרן ראש הישיבה בסכום של 60,000 ₪, יהיה קשה מאוד למכור שוב טלית אפילו בסכום שכזה.

עוד ההתלבטות בשיאה, ואחד מבני ביתו של מרן שח, כי הרב בירך השבת את הטלית, והפטיר כי בע"ה יקנו את הטלית בלמעלה מ-100,000 ₪, ומי שיקנה אותה יזכה ויתברך בכל

תמיד

י ה י ו

א נ ש י מ

ש י ע ד י פ ו

להיות מאחורי

הוילון בבמה, ולא

גלגל ששם רואים

יותר טוב, אלא כי שם

נמצאים - איך שקוראים

את זה - "מאחורי הקלעים".

שומעים את ההתלחשויות שמחביאים

מהמיקרופון, רואים את התמונות

שמסתירים מהעדשה, ולפעמים זולגים

לשם גם סיפורים מדהימים.

וברוך יהיה. את זה כולם שמעו, כעת תבינו גם למה. מרן אמר למעלה ממאה אלף ש, הגיע הסכום הזה, מכאן כבר חבל על הזמן המצומצם בהילולא...

מה שמעניין כאן, הוא כמה אדירה היא הברכה שזכה התורם, אם הסכום התקיים, אין שום סיבה שהברכה שצורפה אליו באותה השבת לא. אשריו.

הברכות, ובשפע גדול, בע"ה.

הרב אמר, אז זהו, הדיון מאחורינו. ליתר בטחון נוספה המכירה הפומבית על זכות של שיעור של מרן ראש הישיבה בביתו של התורם.

ההילולא הגיעה, המכירה החלה, והסכומים התגלגלו, כשעברו את הרף של 60,000 כבר הבינו שם "מאחורי הקלעים" כי דברי מרן בשבת לא היו משאלה, אלא מעבר.

כשהגיע הסכום ל-101,000 ₪ מוה"ר רבי צמח הורה להפסיק את המכירה,

ההצגה שנגנבה

סדרת הספרים 'פטיש החזק' תולדות חייו הסוערים של מרן מייסד הישיבה רבנו ה"איש מצליח" על שלשת חלקיה, יצאו לראשונה - אם שמתם לב, בהילולא.

לאחר מכן, יצא לאור הספר "חזקו", לראשונה ליקוט משיחותיו המיוחדות והנוקבות של מורנו רבי צמח מאזוז שליט"א, כאשר בסופו צורף אלבום מהודר המסכם יומן מסע של הישיבה בחמישים שנותיה.

והנה השנה עוד ספר אדיר, כרך ראשון מסדרת "אוצרותינו" מאוצרותיהם של חכמי ספרד (ראה סקירה מורחבת במדור 'חדש באוצר').

חמשה ספרים שימושיים ומרתקים, רק בשנים האחרונות.

אגב, בדפדוף בארכיון הישיבה, גיליתי שגם הסידור המפורסם "איש מצליח" הושק באחת ההילולות.

מה שהרשים אותי: לא מדובר פה בספרים ששכבו במחסנים ועושים עליהם חיסול, גם לא בספרים נפוצים, מזכרים ורק עם שם חדש למהדורה, אלא ביצירות ייחודיות ומושקות מאוד.

כ כ ה

בשקט, בלי ששמנו לב, התפתחה תופעה נפלאה בהילולא, בשנים האחרונות. דבר מדהים שהיה ראוי לתפוס את הכותרות, אבל ההילולא הענקית ואלפי המשתתפים, "גנבו את ההצגה".

זה תפס בשנים האחרונות בקושי 'פטיש' קטן במודעה הגדולה, אבל בימים כתיקונם "השי הלזה" היה ממלא מודעת גליון בלוחות המודעות העמוסים לעייפה.

כלפי מה הדברים אמורים: בשנים האחרונות, הושק מדי שנה בהילולא ספר ייחודי, שיצא לאור כשי בהילולא.

בכל שנה היה השי, ספר אדיר הראוי להילולא בפני עצמה, אבל ככה בפשטות שמו לנו אותו ביד שנכנסו להילולא, ורק כשהתפננו לעיין בו, גילנו עד כמה נפלא, עד כמה נהדר.

לא כאן המקום להאריך, אבל רק שימו לב באיזה ספרים נכבדים התעשרה הספרייה שלי בחמש השנים האחרונות בלבד.

האמינו לי: אם לא הוקמה ההילולא רק בשביל לתמרץ את המכון המשובח של הישיבה, להוציא בכל שנה עוד ספר איכותי לחלוקה בהילולא - דיינו.

מזאדין עין

מעבור 130 שנה מאז האיר רבנו ישראל מאיר הכהן בעל ה"חפץ חיים" את שמי היהדות בספרו "משנה ברורה" על חלק אורח חיים, מפתיע מכון "הרב מצליח" בפרויקט אדיר הממשיך את הסדרה על חלק יורה דעה במתכונת ובתבנית ה"משנה ברורה" | החיבור שנקרא "הוראה ברורה" כולל ביאור מקיף ויסודי לשלחן ערוך יורה דעה, עם חקרי הלכה ואסיפת דינים (כולל שאלות אקטואליות) | הכל על המיזם שיהפוך את חלק יורה דעה לנגיש ללומדים כחלק אורח חיים.

הרב עובדיה חן

"איש מצליח"... איך יכולנו ללמוד משנה ברורה בלא הערות "איש מצליח"... ועוד ועוד.

אותו דבר ניתן לומר על הפרויקט ההולך ונרקם, "הוראה ברורה" על יורה דעה.

תזכרו היכן קראתם זאת בפעם הראשונה, אבל לפי תגובות צבור הלומדים, סדרה זאת הולכת להיות הממשיכה הבלעדית של המשנה ברורה על שאר חלקי השלחן ערוך, עד שנמצא 'משנה ברורה' ו'הוראה ברורה' במקום אחד (בספריה)...

לא עברה תקופה ארוכה מאז יצא הכרך הראשון על הלכות תערובות, והוא כבר כבש בסערה את

ישנם ספרים שלאחר צאתם לאור, אתה תוהה לעצמך איך עד היום הסתדרו בלעדיהם...

פעם אחר פעם אני מוצא את עצמי אומר זאת על ספרים מבית היוצר של ישיבתנו הקדושה "מכון הרב מצליח". המכון זוכה לסייעתא דשמיא מיוחדת להוציא ספרים שקולעים בדיוק לצורך של הצבור, ספרים שכמו שאומרים "אם הם לא היו קיימים - היו צריכים להמציא אותם". איך למשל, יכולנו להתפלל בסידור ולהפוך דפים עשרים פעם באמצע התפלה, כדי להשלים קטע זה או אחר... איך יכולנו להכין את הפרשה בלי כל הסימנים והעזרים בתיקון קוראים

ד בני ברה ק

השיבו שלא חיבר יותר. אולם "בזה סלל דרך לבאים אחריו, לחבר פירוש קצר ומספיק על השלחן ערוך" (לשון מרן שם).

ולתועלת הקוראים, נצטט את המכתב הנדיר והמקורי שפורסם לאחרונה בכרך הראשון בסדרת "מן הגנזים" כרך א'. הרב נסים שיישב באותה עת בבגדאד, ביקש לרכוש עשרות סטים מכתבי החפץ חיים, כדי להפיצם בעירו בגדאד, ובין השאר ביקש לברר מהחפץ חיים, אם הוא עושה משנה ברורה גם על יורה דעה? תשובת החפץ חיים מפליאה: "ולאשר שאלני אודות חיבור משנה ברורה על יו"ד - אודה ולא אבוש - אודות יו"ד לא עסקתי, חסד השי"י היה עלי לעזרני לברר האו"ח, וגם זה מעשה נסים, כי עסקתי בו לערך כ"ה שנים, כי הוכרחתי ללמוד כל ענין עם ראשונים, וכל הראשונים שהובא בב"י הכל למדתי בחסד השי"י, וכן כל האחרונים שהובא במ"א הכל עינתי בהם בעזה"י - ובצירוף חברים גדולי תורה... ואין בי כח לעת זקנתי לעסוק ביו"ד ולברר כל פרט למעשה".

מיד לקראת סיום הפרויקט הענק של "משנה ברורה - איש מצליח", החליט מוה"ר הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א שהגיע הזמן להגשים את הרעיון עליו חשב כבר שנים, ולהוציא סדרה כתבנית ה"משנה ברורה" שתפתח את השער של חלק יורה דעה בפני כל מבקש דבר ה' זו הלכה. כדי להצליח בזה, הבין מורנו הרב צמח כי יש פשוט לחקות את הסגנון של המשנה ברורה, ולבנות את הספר

היכלי הכוללים, שהחלו ללומדו על הסדר בצמוד לשלחן ערוך.

היה זה אך טבעי שהכרך הראשון זכה בפרס היוקרתי שעל ידי עיריית בני ברק.

הספרים עדיין לא התקררו משהותם במכונות הדפוס, והנהלת המכון הוצפה בפניות מאברכים הלומדים בשר בחלב המצפים בקוצר רוח להוצאת הכרך השני על בשר בחלב.

אז הנה, כעת יכולים אנו לבשר בשמחה על צאתו לאור של הכרך על בשר בחלב.

ממשיכים בדרכו

את הספר "משנה ברורה" על חלק אורח חיים לרבנו הגאון מאיר עיני חכמים החפץ חיים זצ"ל, אין צורך להציג. תשאלו כל 'ספרן' ותיק, ולא תופתעו לשמוע, כי אחד מהספרים שזכו להימסר לכורך כמה פעמים, היא הסדרה המופלאה "משנה ברורה". המשנה ברורה הפך את לימוד השלחן ערוך לבהיר ונהיר, עד שקשה ללמוד שלחן ערוך בלעדיו. והכל בזכות הסגנון הצח והתבנית המנצחת שבנה החפץ חיים בעמל של 28 שנים שלא היה לריק.

אלא שבעל החפץ חיים לא הספיק להמשיך את ביאורו על שאר חלקי השלחן ערוך. בהסכמת הספר הנוכחי מספר מרן ראש הישיבה שליט"א שכאשר פנה הראש"ל הגאון רבי יצחק נסים זצ"ל בשאלה לרבנו החפץ חיים אם הוסיף לחבר על יורה דעה,

כמתכונתו. זוהי למעשה סוד הצלחתה של סדרה זו, בה ניסו ככל האפשר להיכנס ל'נעליו הגדולות' של מורה דרכה.

לשם כך, הפקיד כל כרך בידי צמד תלמידי חכמים מופלגים המומחים בנושא. את הכרך הראשון ערכו הרבנים הגאונים הרב **רזיאל הכהן שליט"א** מחשובי התלמידי חכמים בישיבה, מחבר שו"ת מחקרי ארץ ב"ח, ומעורכי משנה ברורה איש מצליח ח"ה. והרב **ישראל אמויאל שליט"א** העורך האחראי למהדורה החדשה של שו"ת "איש מצליח". את הכרך הנוכחי ערכו הרבנים הגאונים רבי **אלרועי הכהן** ורבי **לירן שלום ישי שליט"א** שנודעו בעיונם ובבקיאותם.

"מכל סעיף רואים עמל"

כדי להגיע לידי עבודה מושלמת, למדו הרבנים העורכים את כל הנושא מהמסד ועד הטפחות, פתחו את כל הספרים בנושא, עיינו וחקרו, ורק לאחר מכן ניגשו למלאכת הכתיבה. מסיבה זו, כתיבת כל כרך אורכת מספר שנים.

בכרך הנוכחי התייחסו הרבנים המחברים לנקודה זו: "והנה אפשר שיעלה בלבו של הלומד שהציונים שנכתבו, והספרים שהובאו הוא ליקוט מספרים. אבל לא כן הוא, אלא רוב הספרים שצוינו כאן נפתחו במקורם, ועמלנו להבין כוונתם. ויותר ממה שכתוב כאן, כתוב לפנינו במחברות ובמהדורות רבות... וכמה פעמים נכתבו הדברים באורך, ואחר כך קוצרו כדי להביא ללומד הדרך הקצרה. וכמה תשובות של הפוסקים ישבנו עליהם ימים על גבי ימים כדי לעמוד על דבריהם ולחפור אוכל מתוכם, אוכל מתוך אוכל... וטרחנו ויגענו לפעמים על סעיף אחד כמה שבועות, ויגעת ומצאת תאמין".

עוד מציינים הם דבר מעניין כי אחרי כל עמלם, הם מבינים כעת אפס קצהו של מעלת החיבור משנה ברורה, וכמה יגיעות היה עליו להתייגע עד שזכה לחיבור זה.

הרבנים המסכימים שלעיניהם נגלו גליונות הספר, יצאו מגדרם בהתפעלות מגודל ההשקעה והעמל הבלתיים בספר. "מכל סעיף קטן בספר זה רואים עמל רב וכשרון מופלא מאד" כותב הגאון רבי אשר וייס שליט"א בהסכמתו. ואילו מרן הראש"ל הגאון רבי **שלמה משה עמאר שליט"א** כותב משפט נדיר: "והמעייין בספר בא לידי התעלות מן הסדר והעמל המושקע בו". הגאון רבי **שלמה בן שמעון שליט"א** התבטא בהסכמתו: "ספר זה שעתה יוצא לאור אינו כשאר הספרים שהם ליקוטי בתר ליקוטי. יש בספר זה ירידה לעיקר ההלכה בביאור דברי ראשונים והאחרונים מן המסד ועד הטפחות, כולו אומר כבוד, ובודאי שיגילו כל לומדי תורה והלכה לראות תפארת החיבור הנוראה ברורה הזה". ואילו הגאון רבי **שריאל רוזנברג שליט"א** כותב: "ראיתי כי אכן עשו מלאכה גדולה מתוך עיון רב...". כדאי גם לציין את המשפט בו פתח הגאון רבי **שמואל אליעזר שטרן שליט"א** את הסכמתו: "נפעמתי לראות את היצירה המפוארת ספרא רבה "הוראה ברורה".

תועלת גדולה עשו המחברים שבסוף כל כרך הביאו את פסקי ההלכות העולים מכל סימן, ע"פ סדר העניינים, ונקראו בשם "הוראה סדורה".

הסדרה נכתבה לפי מנהגי הספרדים והאשכנזים, והיא מתאימה במיוחד ללומדי 'איסור והיתר' ולמורי הוראות.

לא נפריז אם נאמר שיצירה זו תפתח את השער בפני לומדים רבים שעד עתה לא הגו בחלק יורה דעה, שיש בו הלכות שכיחות ביותר כהלכות בשר וחלב, הכשרת כלים, טהרה ועוד, ואנשים מחוסרי לימוד נכשלים בהם לעתים. כעת, על ידי סדרה זו יהיו 'פסקי השלחן ערוך מאירים ומזהירים שבעתיים' (לשון הגרש"א שטרן שליט"א בהסכמתו).

בהנהלת המכון מציינים כי כוללים הלומדים בשר וחלב, ישלחו בקשה לפקס: 03-6774060, ויקבלו עותק אחד לספריה הנם.

ההגיון שמאחורי כללי השוא

הרב אלעד עשור

ראשית נקדים ונומר ששוא הוא מלשון שְׁוָא ותפל (וכמו שאומרים 'חשד שוא') מפני שאין בכוחו להעמיד האות בפני עצמה. ואם הוא שוא נע הוא נופל על האותיות שבהמשך המלה, ואם הוא שוא נח נופל לאחוריו.

אם כן הכלל שהוא שורש לכללים, כל שוא שמגיע כפתיחת מלה חדשה אחר נח נסתר או נח נראה יהיה השוא נע (וזה מכיון שיקשה מאד לבטאות שוא נח ללא תנועה לפניו וכנזכר שכל שוא נח הוא נסמך לפניו ולא לאחוריו). וכלל זה מאיר באור יקרות את ההבדל בין מלעיל למלרע, וכגון במילה לילה שבה השוא הוא נח, על אף שהוא אחר תנועה גדולה. ונבארם אחד אחד על פי כלל זה:

כלל א' - ראש מלה - מפני שהשוא הוא אכן פתיחה למלה חדשה ולא יוכל להישען על תנועה שלפניו. כלל ב' - שוא שני - השוא הראשון הוא נח והוא כסיום מלה, ולא יוכל השוא השני להישען על השוא הקודם (שאינו תנועה) ונמצאו שני סוגרים רצופים באמצע מלה. כלל ג' - אחר תנועה גדולה - כאמור כל תנועה גדולה מושכת אחריה נח נסתר, וזה כמו סיום המלה ומכאן והלאה מתחילה מלה חדשה (שהרי נחשב כשוא שני שהוא נע). ואם היא ההברה המוטעמת, אזי יתכנו שני שואים נחים רצופים, ולכן אחר הנח הנסתר יתוסף נח נראה ולא יפריע למהלך המלה כמו לְיָלָה לְיָמָה שְׁפָה וכדו'. כלל ד' - באות דגושה - אות דגושה נחשבת לסיום מלה כי היא שוא נח (שהרי דָּבַר נקרא דְּבַבָּר כאילו יש ב' אותיות, הרי שכל דגש חזק נחשב לנח נראה. ואם כן השוא שבה אחריו באותה אות הוא שוא שני. שהרי לא יתכן שיהיה נח אם אין זו הברה מוטעמת ולכן יהיה נע ונחשבת כפתיחת מלה. כלל ה' - הכפולות - כלל זה הינו חידוש ואינו תואם כחרזו את שאר הכללים ואין בו הגיון כמוותם רק נועד להקל על הדיבור.

נמצא שכללי השוא הנע אמנם פותחו לכמה וכמה כללים, אך הגיון אחד עומד מאחורי כולם, והמתבונן בהם ישתומם לעומק המחשבה הנמצאת בלשונו הקדושה, והמבין דברים אלו בודאי לא יחס לדקדוק את המקצוע המשעמם ביותר...

לצערנו אחד הגורמים הבולטים לחוסר התעניינות רוב האנשים בכללי לשון הקודש, זהו בגלל חוסר המשמעות וההגיון שקיים לדעתם בכל הכללים. ולהבדיל בין הטמא ובין הטהור כשנאת הבריות את האנגלית, בעקבות כך שאינה שפה מסודרת וכל כלליה מבולבלים ויוצאים מן הכלל וכו' וכו', כך נראים בעיניהם גם הכללים של לשון הקודש.

ואם מתחילה היו מלמדים את כל הכללים לפי הגיונם ומשמעותם ומטעימים את הכללים בדוגמאות מהכתובים, היה זה כבר הרבה יותר מעניין וקליט. במאמר זה ננסה בסייעתא דשמיא לרדת לעמקם של דברים, כיצד מתנהלת לשון הקודש אשר בה דיבר ה' עם משה שבדאי טמונה בה חכמה גדולה מאד, וייחודית היא משאר השפות בכך שלא נעשתה בידי אדם.

במאמר הנוכחי נתייחס בעזרת ה' לכללי השואים - שוא נע ושוא נח. ידוע אצל כל בר בר רב כללי הזיהוי לשוא הנע, שסימנם אבגד"ה. א' - כל אות ראשונה במלה המנוקדת בשוא יהיה זה שוא נע ולא שוא נח. כגון: 'שְׁמַע' - הש' בשוא נע. ב' - כנגד שני שואים הבאים רצופים באמצע המלה, השוא הראשון יהיה נח והשני (מסתמן באות ב') יהיה נע. כגון: 'עֵלְזוּ' 'כְּתָבוּ' 'שְׁפָחוּ' - השוא השני בכל מלה הוא נע. ג' - גדולה, להודיע כי כל שוא הבא אחר תנועה גדולה יהיה נע. כגון: 'גְּדֹלָה' 'שְׁבֵרָה' 'לְבַבָּה' (הב' השניה). ד' - דגש, כל אות דגושה שיש בה שוא יהיה השוא נע ולא נח, כגון: 'הַדְּבָרִים' 'מִצְוָה' 'תְּשַׁקְרוּ' (הק'). ה' - הכפולות, (או הדומות או הכפלה) בכל מלה שיש בה שתי אותיות זהות כפולות בזו אחר זו והראשונה בשוא יהיה זה נע כגון: 'הִלְלוּהָ' 'קָלְלוּ' 'יִבְרָךְ'.

ומה שהוא להפך מה' הכללים האלו, הוא שוא נח. יבוא המקשה ויקשה, אם כן היאך מצינו לְיָלָה אֶרְצָה בְּיָתָה, שוא נח אחר תנועה גדולה? וכן היאך נאמר 'וַיִּרְדַּ מִּיעֶקֶב' ד' בשוא נח אע"פ שהיא שוא שני ודגושה? וכמותה "פְּתַתְּ אֱלֹקִים" שוא שני תחת אות דגושה ובכל זאת היא נחה? כאמור כל זה נובע מכך שלא ירדנו לשורש הענין.

כפ

”המשיכה היחידה של מורשת ספרד בדורנו”

היכרות ראשונה עם הישיבה

את הישיבה אני זוכר כילד קטן עוד מימיה בתונס. באותו זמן משפחתי שהתה שם ארבע שנים וחצי, לרגל תפקידו של אבי זצ”ל כשליח מטעם הסוכנות היהודית להעלאת יהודים לארץ ישראל. בשנת התשכ”ה, כשהייתי בגיל שבע שבנו לארץ. כילד אני זוכר את דמותו הקדושה של רבי מצליח ושל הוריו זצ”ל. אבי זצ”ל היה ממקימי הישיבה כידוע, וכשהיה מבקר מדי פעם בישיבה היה מוליכני עמו. יותר מכך קשה לי לזכור.

זכרונות ראשונים

כאשר נרצח הרב הגדול זצ”ל, הייתי אחרי גיל בר-מצוה, ועדיין עומד מול עיני הזעזוע והכאב שאחז במר אבי זצ”ל בהגיע השמועה הנוראה. כמה חודשים לאחר מכן, עלו בני האיש מצליח לארץ ופתחו שוב את הישיבה יחד עם אבא בעזרת הנשים של בית הכנסת ”בית רחמים” בפרדס כץ. וכאן יש לציין

הגאון רבי דוד עידאן שליט"א

בנו של הצדיק רבי שמואל עידאן זצ"ל (מנהל הישיבה),

ומתלמידיה של הישיבה בארץ.

תפקיד כיום:

ראש כולל "תורת משה אמת" שעל ידי הישיבה,

ובנוסף מכהן כאב בית הדין "משפט וצדק"

שע"י הישיבה.

זא רחמים שלי

הרב עובדיה חן

כי עלייתם של בני האיש מצליח ומגוריהם במקום, העלו את הרמה הרוחנית של השכונה, והדבר השפיע על כל אחד מאתנו. כמו כן התוודענו למוה"ר הגאון רבי רחמים מאזוז שליט"א שלמרות שהיה צעיר לימים היה בקי בכל סימני השו"ע.

התלמיד הראשון

למעשה, אני הייתי התלמיד הראשון של מרן ראש הישיבה בארץ. עוד לפני שנפתחה הישיבה, אבי ביקש ממרן שליט"א שילמד אותי, וזכיתי ללמוד אצלו במסכת בבא מציעא.

מאורע שלא יימחה

בליל פטירתו של הגאון רבי משה לוי זצ"ל נודע לנו בהפתעה כי מצבו קריטי. מרן ראש הישיבה שליט"א ביקש תיכף לבוא לבקרו, ומיד הסעתי אותו לבית החולים השרון שם היה מאושפז. כשהגענו, הרופאים הודיעו כי ישנה קריסת מערכות. רבים מתלמידיו ושומעי לקחו ישבו בפרוזדור וקראו תהילים בבכיות ובצעקות, ואילו מרן ראש הישיבה ירד לבית הכנסת שבתוך בית החולים, פתח את ארון הקודש, עמד מאחורי הפרוכת והתפלל במשך שעה ארוכה לרפואתו. בדרך חזרה אמר לי משפט

מצמרר: "אילו היינו יודעים מוקדם יותר על מצבו של הרב, היינו קורעים שערי שמים".

ציון-דרך

שנתיים לפני שנישאתי, מינו אותי לר"מ בבקרים, ואחרי הצהרים היינו שומעים שיעור ממרן ראש הישיבה. אחרי שמונה שנים כר"מ, מוניתי לראש כולל "תורת משה אמת".

זכרון מתוק

אבי ואני היינו הולכים מדי שבוע לשיעורו של מרן הרב עובדיה זצ"ל שהתקיים בבית הכנסת משהדים בבני ברק, ופוגשים בדרשה את מרן ראש הישיבה שליט"א. אני נהגתי לרשום את השיעור, ופעם מרן הרב עובדיה זצ"ל הרצה את סדר השתלשלות הנשיאים, אך לא הספקתי לרשום מפיו את כולם. מרן ראש הישיבה שישב אתנו באותו ספסל, ראה זאת, לקח את המחברת והשלים את החסר. עד היום אותה מחברת שמורה אצלי.

'כסא רחמים' בשבילי:

הממשיכה היחידה של מורשת ספרד בדורנו. בלעדיה לא היה למורשתנו שם ושארית. למרות שרבו מקנאיה, בלב כולם מכבדים ומעריכים.

המיוחדות של הישיבה בעיני

לבד מכל המעלות שיש בישיבה, אני רואה בעצם קיומה נס משמים. ואסביר: הישיבה בעצם היותה, חיברה וחברת את כלל יוצאי תוניסיה לעולם התורני. אנשים רבים שבאופן טבעי היו שולחים את בניהם ללמוד במוסדות כלליים, חשים שייכות לישיבה ומתוך כך שולחים את בניהם ללמוד במוסדות הישיבה. אין זה דבר המובן מאליו, וזה לא קורה בעדות אחרות. גם אנשים שלא שולחים את בניהם למוסדות הישיבה, דרך הישיבה והעומד בראשה מוצאים עצמם מחוברים יותר לעולם התורה והמצוות. אני יודע אפילו על אנשים רבים בצרפת שמקפידים על תפלות ושיעורי התורה בהשראת הישיבה. כמו כן יש לציין את רמת הלימודים הגבוהה בישיבה, אשר באה לידי ביטוי בבוגריה המגיעים אלינו לכולל ולכוללים נוספים. תיכף ומיד ניתן לזהות כי מדובר בבוגרי הישיבה בשל רצינותם, עיונם הזך וידיעותיהם הרבות. אין ספק כי הכל הודות להגאון רבי צמח מאזוז שליט"א אשר מוסר נפשו למען הישיבה וצוות הרבנים המסור.

השפעת הישיבה ביום-יום

הקפדה על תפלה בהגייה נכונה, ושמירת המנהגים והמסורת המפוארת.

דמות מרבני הישיבה שהשפיעה

כמובן מרן ראש הישיבה שליט"א. גדלותו התורנית שאין לה אח ורע, דרך האמת שהוא דבק בה ללא

חת, ללא ספק השפיעו ומשפיעים. כשמרן שליט"א מדבר על נושא מסוים, אתה חש שבנפשו הדבר, הוא חי את הדברים ואת אמיתותם. כאשר היה יושב אתנו בדיונים כאב בית הדין, היית רואה את מורת רוחו הרבה מכך שאחד מבעלי הדין משקר. מרן שליט"א נושא דבריו ברמה והוא עשוי ללא חת, אינו חושש מה יאמרו ומה יגידו, ומביע דעתו דעת תורה. יש לכך משמעות מיוחדת, ובפרט בתקופה זו שעליה נאמר "פני הדור כפני הכלב" (על פי הפירוש הידוע).

חבר מימי הישיבה שהשפיע

מורנו הגאון רבי משה לוי זצ"ל היה ללא ספק הדמות ששינתה את פני הישיבה. היינו לומדים יחד חברותא. כאשר אתה רואה מישהו בגילך המגיע לדרגות עצומות, אי אפשר להישאר אדיש מכך. אציין למשל עובדה לדוגמא: למדנו יחד איזה מהרש"א קשה מאוד לפיצוח, הרב משה ביקש לצאת לחדר אחר כדי למצות את ריכוזו. לאחר כמחצית השעה שב עם הסבר בהיר ונהיר. לפני פטירתו ביקרתי אותו בבית חולים, הוא היה נתון ביסורים קשים, ובכל זאת לא הפסיק ללמוד. תנצב"ה.

שעה של קורת-רוח

שיעוריו של מרן ראש הישיבה שליט"א. היינו חייבים להכין את השיעור היטב היטב. ביום שלא היית מכין טוב, לא היית יכול ליהנות מהשיעור. לפעמים בחור היה אומר משהו, וכדי לעודדו, היה מרן שליט"א מפתח את הדברים ומוציא מזה חידוש יש מאין. אני זוכר שלימדנו בכולל מסכת גיטין, ולפעמים מרן היה נכנס באמצע מהר"ם שיף, והיה מפליא לראות איך ישר הוא צולל לעומק הסוגיא כאילו ישב אתנו מתחילת השיעור.

טנא מלא ברכות

לכבוד האי גברא רבא ויקירא, סיני ועוקר הרים, מזכה הרבים בדרשות ושיעורים, דולה ומשקה מתורת רבו לעדרים, מגזע ישישים ארלים ותרשישים, הוא הגבר הוקם על להפיץ בישראל את עלון "בית נאמן" ברבבותיו ונושא על שכמו את כל הוצאותיו

הגאון רבי חננאל הכהן שליט"א

ראש מוסדותינו "חכמת רחמים"

לרגל אירוסי בתו מב"ת

עם אחד המיוחד מבחירי הישיבה הגדולה "נסא רחמים" חריף ובקי,

שזכה לסיים ולהבחן על כל הש"ס בפ"י

הרב רז צבי הרשפינוס הי"ו

יהי רצון שיזכו להקים בית נאמן בישראל על אדני התורה והיראה, בהצלחה רבה בגשמי ורוחני, מתוך בריאות ונחת, אושר ועושר, בנים ובני בנים וכל טוב.

רבני הישיבה

האינטרנט - הקליע האחרון של השטן

זעקת מרן ראש הישיבה שליט"א וקריאתו הנחרצת
להתרחק ולהישמר מכלי המשחית! ליקוט מדרשותיו
ושיחותיו בהיכל הישיבה ובבית הכנסת

ערך והביא לדפוס הרה"ג רבי מרדכי מאזוז שליט"א
ראש ישיבת "כסא רחמים-עמנואל" תכב"ץ

אני בצער גדול. לפי כמה חשבונות שיש, המשיח היה צריך להגיע השנה
לגאול אותנו, והייתי בטוח שהיום הוא כבר יבוא, ולא נצום, והנה עבר חצות
והוא עוד לא הגיע! ולדעתי אין שום הסבר לעיכוב המשיח והגאולה, רק
בגלל שאנו בדור שכולו חייב! ואם תאמרו איך יתכן 'כולו חייב', והרי יש

הרבה תורה? התשובה היא - ישנם המכשירים הנוראים האינטרנט והאייפון שהרסו משפחות שלמות, תלמידי ישיבות באמריקה יצאו לתרבות רעה בגלל המכשירים הללו! המכשירים האלו הם שגורמים שהמשיח לא מגיע!

(תוכן דב"ק ביום תשעה באב תשע"ב אחר חצות, בשיחה קודם קינת 'ציון הלא תשאל' בישיבה)

יש היום אנשים שלומדים תורה, אך אח"כ בא יצה"ר, שכבר נגמרו לו כל הטענות שלו, בכל הדברים ידו על התחתונה. הנה סמינר ערכים, יש שם אלפים ורבות שחזרו בתשובה, הם עונים על כל הטענות שיש, באים אנשים עם טענות כחול הים וכעפר הארץ, שומעים את הדברים של המרצים, זה ד"ר, זה פרופסור, בטוב טעם ודעת, ואנשים משתכנעים, ומתקרבים. לדוגמא: יש כזה דבר בעולם שעם אחרי אלפיים שנה חוזר למולדת שלו, מדברים באותה

שפה שדיברו אבותינו לפני ארבעת אלפים שנה?! כל ההבטחות שכתובים בתורה כולם התקיימו! יש עוד דבר כזה בעולם?!

אז אין מה לעשות, פתח יצה"ר את אוצרו ויוצא את כלי זעמו. מה הם כלי זעמו, **יש לו אייפון**. אייפון הזה זה כמו שאדם אוכל אוכל בריא ביותר, אך מכניס **קצת** רעל, לא הרבה, קצת, מה יהיה לו, **ימות!** כך, אדם שלומד תורה, והולך בכל על פי הדרך של התורה, אבל יש לו אייפון אחד... כל מי שנכנס לשם, לא שב. משפחות **נהרסות**: משפחות של אברכים, משפחות של למדנים, משפחות שלימות, נשואים - בעל אשה וילדים, פתאום הבעל משתגע בורח למדינת הים שולח לאשתו במכתב: גזזתי את הפאות שלי, אלו הפאות שלי, שלום...! גם היא לא יודעת איפה הוא, מתעגנת...

הכל אפשר למצוא בתורה, הכל רמוז, גם זה כתוב בתורה, "בנים ובנות תוליד, ולא יהיו לך, כי ילכו **בשבי**" (דברים כ"ח, מ"א), "**אייפון**" בגימטריא 157, כפול 2 זה שווה 314, כמנין "**בשבי**", "ילכו בשבי" - בשבי של **הבנים**, בשבי של **הבנות**, "לא יהיו לך", נשבו במכשיר ההוא.

מאד צריך להזהר! אומר הרב וואזנר ע"ה, אסור להתייחד עם האיפון! יש אדם שיש לו אייפון, אבל אומר, אני - קורא בו ברכת המזון, אני - קורא בו ברכת האורח, כי בא לי איזה אורח, אז מה אני אעשה?! הוא חושב שהוא מברך ברכת **האורח**, אבל צריך להגיד לו, בסוף מה תעשה, **ברכת הבורח**. לכן אם אדם יש לו דבר כזה, והוא חייב לצורך לראות איזה דבר, שיהיה עוד מישהו איתו. אם אתה נמצא באיזה אוטובוס ורואה איזה אדם חרדי או לא חרדי יש לו מכשיר כזה, אל תשב על ידו להסתכל, **תברח ממנו**, תדע לך שהוא **מסוכן**, הוא הורס את חייך, הוא הורס את חיי משפחתו, הוא הורס את כל בני האדם, **לכן לברוח מכל הדברים האלה!**

(דברי התעוררות שנאמרו בהיכל הישיבה, לפני הסליחות המרכזיות ער"ה התשע"ו)

בפרשה אנחנו רואים על אברהם אבינו שמליץ זכות על אנשי סדום, ובסוף אומר: "אולי יש עשרה צדיקים בתוך העיר", ואמר לו הקב"ה שאם היו אפילו עשרה צדיקים "ונשאתי לכל המקום בעבורם". מזה רואים שמעט צדיקים מגינים על כל העיר, והנה היום בעוה"ר יש פיגועים קשים, דוקרים יהודים, דורסים, ואיך זה? וכי אין היום צדיקים? **לא, ודאי שיש היום הרבה צדיקים, אלא שיש היום מכשירים מסוכנים כגון אייפון וכדומה, שהורסים את כל הרוחניות, ולצערנו גם הצדיקים נגועים בזה קצת, כי משתמשים בזה רק כדי לברך ברכת**

המזון, או רק כדי ללמוד, "לבדוק מקורות". פעם דיברתי עם מישהו, והזכרתי איזו גמרא בכתובות, ולא זכרתי איזה דף בדיוק, ולפתע השני אומר לי אחרי דקה "כתובות קי"ב" (?)... איך זה? נהיית גאון? לא, הוא לחץ במכשיר ומצא. אבל אח"כ מדברים אלו נמשכים לדברים אחרים. **ולכן אסור להחזיק בכלל מכשירים כאלו, אם מישהו צריך, יקח מכשיר כשר, עם חסימות טובות, עדיף להיות יהודי פשוט בלי לדעת מקורות, ולא ליפול אח"כ בחטאים.**

(מתוך שיחה בליל שבת בבית הכנסת, פרשת וירא תשע"ו)

כתוב במדרש (בראשית רבה פרשת מקץ פרשה צ') על יוסף הצדיק: "יוסף מְשָלוּ נתנו לו, פה שלא נשק בעבירה, - "ועל פיך ישק כל עמי". צואר שלא דבק בעבירה, - "וישם רביד הזהב על צוארו". ידים שלא משמשו בעבירה, - "ויתן אותה על יד יוסף" וכו'. מחשבה שלא הרהרה אחר עבירה, תבוא ותיקרא חכמה, "ויקראו לפניו **אברך**", אב בחכמה ורך בשנים". ומזה ילמד האדם להתרחק מעריות, והיום יש את המכשירים האיומים, האינטרנט והאייפון, שהם מביאים לידי עריות, אמרו שבארצות הברית שני שלישי מהילדים הם בנים להורים חד הוריים, ככה! ככה זה...!!! **ולמה זה? בגלל המכשירים האלו! יבא יום וגם הגויים יבינו את הנזק הנורא שבזה, וילחמו בזה, יבערו את זה מהבית, וכבר עכשיו הם מבינים שזה מסוכן.**

פעם מישהו אמר לי שיש 48,000,000 אתרים של זימה באינטרנט, ועכשיו אומרים שיש 500,000,000 אתרים כאלו! ואיך אדם יכול לעמוד בזה, פעם היינו אומרים שזה נסיון של בחורים אבל נשואים אומרים "יש לו פת בסלון", אבל היום בעוונותינו הרבים איזה פת בסלון? "פת" בגימטריא פלונית ("לילית"), אדם רואה את כל זה איך הוא יכול לעמוד, הוא משתגע!

אסור להכניס אייפון לבית, צריך לבער את כל המכשירים! אל תכניס אייפון הבייתה, אל תחזיקו מכשירים כאלו!

(מתוך שיחה בבית הכנסת בליל שבת פרשת מקץ תשע"ו)

יהודי יקר! התנתק עוד היום מהמכשירים הטמאים,

נפץ אותם, וקדש את שם השם בעולם,

תזכה לחיים טובים ומאושרים, וברכת מרן שליט"א תחול עליך!

ניתוק אינטרנט חנם - "אאוט נט" - 613 - 613 - 0722

[לרכישת מכשיר "מוגן" לצורכי עבודה בלבד, 5381858 - 02]

חסימת אינטרנט במקומות עבודה - שע"י ועדת הרבנים לביצור הדת - 330 - 550 - 1599

חדשות אני מגיד

בית
המלוכה

יששכר באהליך

שבת מיוחדת של התרוממות הרוח עברה בשבת פרשת משפטים על ידי ותומכי ישיבת "כסא רחמים", כאשר מנהג של קבע רווח והתקבל בישיבה בשנים האחרונות, שפעם בשנה זוכים התורמים הגדולים להתכנס יחד לשבת התאחדות מיוחדת וחגיגת במלון "ניר עציון", לידידי המוסדות.

בהשתתפות מרן ראש הישיבה הגאון הרב מאיר מאזוז שליט"א והגאון הרב צמח מאזוז שליט"א, כשאורחי הכבוד היו: הראשון לציון הגאון רבי שלמה משה עמאר שליט"א - הרב הראשי לירושלים. הגאון הרב יצחק ברדא שליט"א, הגאון הרב רפאל כהן שליט"א, ועוד.

את פני
האורים
בכניסה למלון
קידם שלט ענק:
"ברוך בואכם",
ובצאת השבת
הוחלף השלט
ל"צאתכם
לשלוכם".

האירוע כולו הופק בצורה מושקעת וממותגת.

בליל שבת פתח מורנו הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א בדברי ברכה

לאורחים שהגיעו מרחוק ומקרוב טעום את טעמה של הישיבה ולחוש את הניחוח שממלא את התלמידים דבר יום ביומו ומידי שבת בשבתו.

בדבריו הרחיב הרב על הקשר שמרגיש כל אחד מהנוכחים לישיבה, ועל ה"זבולונים" הרבים שמעניקים ל"בני

יששכר" את כל הכח שיכולו להמשיך לעסוק בתורה בנחת ושלוה.

בסיום סעודת ליל שבת, התאספו כל האורחים לשיעור מרתק ומיוחד מפיו של מרן ראש הישיבה, ובהשתתפותו של הגרש"מ עמאר שליט"א, כשקשה היה שלא להתפעל מהכבוד ההדדי שרחשו החכמים זה לזה.

אחר קריאת התורה מסר הגרש"מ שיעור עמוק בעניני הפרשה, קשריו של הגרש"מ עמאר עם ישיבת "כסא רחמים" וראשיה, אינם רק מהשנים האחרונות, אלא הקשר ביניהם החל עוד מלפני כשלושים שנה, בשכונת "רמת אלחנן" בבני ברק. וגם בדיונים בבית הדין "משפט וצדק" שע"י הישיבה, ישבו הרבנים יחד שנים ארוכות

במוצ"ש ניתנה ההזדמנות לכל בית ישראל לחוש מעט מהשבת המיוחדת, באמצעות שידור

השיעור השבועי של מרן ראש
הישיבה הגר"מ מאזוז שליט"א,
ברדיו "קול ברמה".

הגר"ר רפאל כהן שליט"א,
פתח והרחיב בדברים על
גדולתם של מרנן עיני העדה,

אשר ענוותם ויראתם עטרה לחכמתם וכתר
הצניעות והפשיטות מאיר את פניהם.

לאחריו נשא הגאון הראשון לציון דברי הלכה על מלאכת "בורר", ואמר כי זו מלאכה היחידה
שדוקא תוך כדי מצות הסעודה על שלחן שבת, ובעיצומה של מצות "עונג שבת", יכול האדם ח"ו
להכשל בה, אם לא ישנן ההלכות כראוי.

לאחריו נשא דברים מרן ראש הישיבה הגר"מ מאזוז שליט"א, כשבסיום דבריו התייחס
לפרשיית הכותל (הרפורמים), דברים שעוררו הדים רבים בכל כלי התקשורת, כבר בתחילת
השבוע.

עלון בית נאמן

שמחה רבה בעולם התורה מעת שהחל לצאת מדי שבוע העלון "בית נאמן", ובו שיעורו השבועי של מרן רה"י שליט"א, ערוך בטוב טעם ודעת ברוב פאר והדר. העלון יוצא לאור על ידי מוסדות חכמת רחמים בברכה בראשות הגאון רבי חננאל הכהן שליט"א.

לחסויות, להפצה, לשאלות, להנצחות ולקבלת העלון ניתן לפנות למייל: betnamm@gmail.com או לפלאפון: 052-7159826 (ישראל)

את השיעור השבועי ניתן לשמוע בשידור ישיר בערוץ 'קול ברמה' בכל מוצאי שבת בשעה 9:15, וכן ב'קול נאמן' בטלפון 0799-367-367, כמו כן ניתן לשמוע שם מאות שיעורים של מרן שליט"א במגוון נושאים.

עצרת חיזוק וזיכרון לשלשת קני המנורה

כמידי שנה התקיימה בשיבה עצרת חיזוק וזכרון למרנן ורבנן הגאונים נשיא הישיבה מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל במלאת שנתיים לעלייתו בסערה השמימה, וכן לרגל פקודת השנה ה-15 להסתלקותו של מורנו הגאון המופלא המדוכא ביסורים רבי משה הלוי זצ"ל, כאשר השנה היה זה בנוסף לקראת תום השבעה, לעמוד החסד הענק שהחזיק אלפי משפחות אברכים אף בתקופת הגזירות הכלכליות הקשות איש חיל רב פעלים לתורה ולתעודה רבי יורם אברג'ל זצ"ל

את המעמד כיבדו בנוכחותם מרנן ורבנן מאורי הדור מרן ראש הישיבה שליט"א ומרן הראשון לציון ורבה של ירושלים הגאון רבי שלמה משה עמאר שליט"א. בתחילה נשא דברי חיזוק מורנו הרב צמח מאזוז שליט"א, ולאחר מכן הזמין את הרב אוריאל אסרף שליט"א מחשובי האברכים בישיבתנו שסיפר כמה בסיפורים מדהימים ועובדות ממה שזכה להכיר אישית את מורנו הרב יורם אברג'ל זצ"ל.

מרן ראש הישיבה עמד בדבריו על גדולתם של שלושה גאונים אלו. תחילה האריך לדבר

בשבחו של מרן הגר"ע יוסף זצ"ל שפעל למען לא תשתכח תורת יהדות ספרד מישראל. לאחר מכן המשיך בדבריו על מורנו הרב משה לוי שהינו מגדולי הפוסקים בדור, והוסיף ואמר שלחנם רודפים אותו

אף כעת על מחלוקותיו עם מרן הגר"ע יוסף (עד שיש כאלה שסופרים כמה מחלוקות היו ביניהם). לאחר מכן סיפר על גדולתו של הרב יורם אברג'ל שמסר עצמו על קיום לימוד תורה ואף בשעה שלימד בישיבת תפרח ולא קיבל משכורת המשיך כרגיל, ואף כאשר שמע שהטבחית עזבה את העבודה מאחר ולא שולמה לה משכורת היה מכין בעצמו ארוחת בוקר לבחורים. זיע"א.

בסיום דבריו של מרן רה"י, נשא דברים קצרים נאמן ביתו של מרן ר'

אליהו ישי, שהמחיש היטיב בדבריו את עומק האבידה שאבדנו. כן נשא דברים מרן הראשל"צ וכדרכו שילב דבריו עם ציצים ופרחים בשבחו של מרן הגר"ע יוסף, בדבריו הזכיר שעל אף שר' שלום משאש גדול היה ממרן הרב עובדיה ב-15 שנה התבטל אליו בביטול גמור, וכמה פעמים שינה דעתו בהלכה מפני פסקיו של מרן. כמו כן הזכיר את הקשר המיוחד שהיה בינו לבין מרן ראש הישיבה שליט"א שיבלט"א.

לקראת סיום הכנס, הודיעו למרן ראש הישיבה על פיגוע שהתרחש בבאר שבע, ואז ביקש מרן להוסיף ולדבר כמה מלים, והודיע כי לרגל המצב הקשה לומר כל יום לאחר התפלה 'שיר של פגעים' מזמור 'יושב בסתר' (פרק צ' בתהלים), שמזמור זה מועיל נגד פיגועים (יש לציין שאחר כמה חודשים מרן שליט"א אמר בדרשה ששלחו לו מכתב על כך שהחזון איש בתקופתו תיקן בדיוק אותו דבר). בסיום דבריו עשה מו"ר שליט"א מי שברך לפצועים מהפיגועים.

לאחר השכבה למרנן ורבנן וקדיש על ישראל, התפזר הקהל כאשר הוא נושא עמו צרורות רבים של חיזוק בתורה ויראת שמים.

אשרי העם שככה לו!

בערב ר"ח חשון, זכו משפחת חדאד להכניס ספר תורה להיכל ישיבתנו הקדושה. ספר התורה נכתב על ידם לע"נ אביהם מר ורגאני בן דיאמנטה ז"ל. בכתיבת האותיות השתתפו מרן ראש הישיבה שליט"א, מורנו הרב צמח מאזוז שליט"א, ראש הכולל הדיין רבי דוד עידאן שליט"א, רבי אליהו מאדאר שליט"א ראש כולל פקודת אלעזר אלעד, רבי יורם חדאד משגיח בישיבה קטנה.

ריח של אמונה פשוטה של עמך בית ישראל נודף מאחורי הסיפור של כתיבת ספר התורה. הכל התחיל כאשר הנפטר התגלה בחלום לכלתו (אשת רבי אליהו בנו של הנפטר) ובו התבטא: "אל תדאגי, כבר דברתי עם חיים". חיים הוא בנו של הנפטר אשר רצה מאד לכתוב ספר תורה לע"נ אביו, ואף ערך חוזה עם הסופר ר' אליהו חדאד שליט"א, אולם מסיבות שאינן תלויות בו לא עלה הדבר בידו. עתה כשהנפטר התגלה בחלום, גמלה ההחלטה בלב כל המשפחה להתקדם עם הרעיון ולכתוב ספר תורה לעילוי נשמת אביהם.

עוד מספרת כלתו כי הנפטר נגלה אליה כשהוא מחזיק בכרעי המיטה וקורא "שולי שולי אני רוצה לחיות" (שולי היא בתו). לאחר התייעצות עם הרב יורם חדאד שליט"א הגיעו למסקנא כי הנפטר בצער היות ובנו חיים לא זכה לילדים, לשאלתם מה עושים? ענה הרב יורם שליט"א כי בדוק ומנוסה כי כל החותם הו"ק לישיבת כסא רחמים רואה ישועות גדולות. ואכן כלתו לא אחרה וחתמה תכף ומיד על הו"ק. והנה תוך כחודש ימים היא התבשרה כי נפקדה, ואכן זכתה לבן שנקרא ע"ש הנפטר, שהיה איש תם וישר ירא שמים וסר מרע.

כאן המקום לציין את תרומתו החשובה והנכבדה של מר דוד חדאד ז"ל שהשתדל והמריץ את רבי אליהו לסיים את כתיבת הספר, ואף תרם סכום נכבד למרות מצבו הכלכלי, ואף התהלכה והסעודה שולמו מעזבונו, שכן למרבה הצער הוא שבק חיים לפני סיום כתיבת הספר. יהי זכרו ברוך.

בתהלוכה השתתפו בחורי החמד של ישיבתנו הקדושה אשר השרו אוירה של קדושה ושמחה, ואליהם הצטרפו עוד רבים מעמך בית ישראל מלבד בני המשפחה, כשכולם רוקדים ומפזזים לכבודה של תורה. גם ממרפסות הבתים הסמוכים נזרקו סוכריות לכבוד התורה והשמחה ניבטה מעיניהם של המשתתפים כולם.

הצד המלוכה

ישיבת כסא רחמים - עמנואל

כפל מצוות, גם דפי גמרא וגם נרות!

מעשי אבות סימן לבנים, על אחת כמה וכמה סימן לתלמידים, וכשם שנהגו ונוהגים מזה שנים במכירת הדלקת נרות החנוכה בישיבתנו הקדושה בדפי גמרא, כך הנהיגו השנה גם בסניף הישיבה בעמנואל, בראשות ידידנו הרה"ג רבי **מרדכי מאוזו** שליט"א. ואכן בשנה זו הגיעו כלל הבחורים (כ-22 במספר, בשיעור א' וב', כן ירבו) לסכום של **8850** עמודי גמרא! כמובן לאחר תחרות בין כולם, לפעמים קנו כמה בחורים יחדיו את

המצוה, כאשר המרבה בכמות הדפים מתוכם זוכה בברכות והדלקת הנר הראשון, והשאר מדליקים את שאר הנרות.

יצויין, כי בחדש כסלו, שקדו בחורי שיעור ב' על חזרה ושינון בע"פ של מסכת תענית, שסיימו אותה בחדש חשון. ראש הישיבה הגאון הרב מרדכי שליט"א פתח במבצע "שינון מסכת תענית" בכל חודש כסליו בעידוד כספי על כל דף שבחור חוזר עליו, כאשר אפשר להגיע (במסגרת המבצע) עד עשר חזרות! וגולת הכותרת היא המבחן שיערך בסוף החדש בחנוכה על כל המסכת. ואכן הבחורים שקדו והתמידו בסדרי הערב ובהפסקות על החזרה במסכת תענית, ורבים מהם שיננו את המסכת **עשר פעמים**, או קרוב לכך, עד שנהיו בקיאים בה הדק היטב, כולל ידיעת מקורות. ויוצא פרח ויצץ ציץ, הניצנים נראו כצפוי במבחן שהתקיים בחג החנוכה, שבו הוציאו כמעט כולם ציונים מעולים, בן פורת יוסף! בסוף המבצע, חולקו לכל הבחורים כפי מדת שינונם, מענקים כספיים של מאות שקלים, אשר דרכנו אותם להוסיף כהנה וכהנה באהבת התורה ויגיעתה.

ישיבת "אור מאיר" בתל אביב

ישיבת "אור מאיר" בתל אביב, בראשותו של הרה"ג ר' אדיר עמרוצי שליט"א, זכתה ורשמה זמן חורף רצוף בלימוד תורה ועבודת ה', והפכה להיות אבן שואבת לסביבה כולה. כמו כן נסעו הבחורים לנסיעות מיוחדות להעתיר בתפלה בכותל המערבי, בציונו של סידנא בבא סאלי, בציונו של המקובל רבנו שאול הכהן זצ"ל במושב איתן, ובציונו של הגאון רבי משה לוי זצ"ל.

בישיבה נלמדו בזמן חורף כל הנושאים הקשורים לחופה וקידושין, ע"י הרב אסף ארביב שליט"א שהסביר את הדברים בטוב טעם. כמו כן מתקיים שיעור ברש"י בא"ח ותקון סופרים כל בוקר אחרי תפלת שחרית ובו משתתפים אף חלק מהציבור תושבי הסביבה.

ת"ת אור המאיר - אלעד

משקפיים חנם

זו השנה השמינית ברציפות, בה נערך מבצע "טוב עין" במוסדות "אור המאיר" באלעד. במסגרת המבצע מתקיימת חלוקת מאות משקפיים לכל תלמידי המוסדות ובני משפחותיהם, וכן למשפחות נוספות ברחבי העיר. התלמידים רשאים לבחור מסגרות כפי רצונם, ולאחר מסירת ההזמנות, נמסרים ביד כל תלמיד, משקפיים חדשות ומוכנות.

חלוקה זו היא אחת מהפעילויות

הרבות והחשובות הנערכות מידי שנה בשנה ע"י מוסדות "אור המאיר" ביוזמת ההנהלה וצוות המוסדות הנפלא.

"אנו עושים כל שביכולתנו, לסייע ביד ההורים בהפחתת ההוצאות הרבות הגדולות גם כך" - אומר מנהל הת"ת הבלתי נלאה הרב **מיכאל סעדיה** שליט"א. עלות המשקפים, מסגרת ועדשות, משולמת על ידי ארגון ABSI (מצרפת) בעזרתו של הנדיב היקר **משה סעדיה** הי"ו, אשר מסייע מהונו ומאונו בכל שנה, ברוחב לב ובנפש חפצה, גם לבעלי הצרכים המיוחדים בעדשות המשקפיים, שכידוע מחירם עשוי להגיע לאלפי שקלים לזוג בודד. יחד עם המפקח החינוכי הרב **שמואל דמרי** שליט"א, משתדלים בהנהלת הת"ת מידי שנה, לרתום את הארגון הנכבד לפעילות המבורכת, החוסכת מאות שקלים למשפחות הת"ת. בסיועם של צוות הת"ת, מתבצעת החלוקה בצורה יעילה, תוך הקפדה על הפרטים הקטנים כגדולים, בחירת המסגרות לכל אחד כפי צרכיו, והחזרתם לכל אחד באופן אישי, אף שמדובר בכמות עצומה של משקפים".

אור המאיר זוכרים את מרן זצ"ל

לרגל ציון שנתיים להסתלקותו של מרן הגאון רבי עובדיה יוסף זצוק"ל, התקיים יום פעילות מיוחד בת"ת אור המאיר באלעד. במסגרת הפעילות, צפו התלמידים במצגת מרגשת אשר הוכנה מבעוד מועד לזכרו של מרן זצ"ל, בה נראים דברי הרב העוסקים בערך לימוד התורה ועמלו העצום בהתמדה ושקידה. עין לא נותרה יבשה בעת שנראה הרב ממרר בבכי על הפסד זמן הלימוד עקב הייסורים שהיו מנת חלקו. לאחר מכן נאמרו דברי מוסר וחיזוק ע"י מנהל הת"ת הרב **מיכאל סעדיה** שליט"א והרבנים המחנכים על גדולתו של מרן זצ"ל, וחשיבות העמל והשקידה בלימוד התורה.

בסיום הדברים, נמכרו לתלמידים נרות נשמה מיוחדים לזכרו של הרב, כשהקניה התבצעה על ידי דפי גמרא ומשניות בע"פ. המרבה במחיר זכה לקבל את הדלקת הנר המיוחד לעילוי נשמתו של מרן זצ"ל. נחת רוח גדולה הייתה מנת חלקם של הרבנים המחנכים שליט"א, כאשר נמכרה הדלקתו של הנר הראשון במחיר של חמישה

עשר דפי גמרא בע"פ שקלא וטריא. בסיום הפעילות המרגשת, זכו התלמידים למגנט מזכרת, בו כתבו קבלת חיזוק אחת לעילוי נשמתו של מרן זצ"ל ולזכרו. התלמידים יצאו מחוזקים ונרגשים מיום ההתעלות המיוחד שהיה מנת חלקם. ואם כבר מדברים על מכירת דפי גמרא, נספר כי במוצאי שבת קודש פרשת נח נערכה אזכרה על ידי רדיו קול ברמה לע"נ מרן רבנו **עובדיה יוסף זצ"ל** בהשתתפותו של מרן רה"י שליט"א. במרכז האירוע הודיע המנחה רבי **עמי מימון** היו כי ימכור במכירה פומבית טבעת יהלום בשווי 10.000 ₪ וכן נופש זוגי במלון כינר. המכירה נעשתה על ידי דפי גמרא. מי שלבסוף זכה בטבעת היה חתנא דבי נשיאה הגאון רבי **דקל כהן** הי"ו שקנה את הטבעת בלא פחות מ - 10,000 דפי גמרא.

ת"ת אהל משה - נתיבות

זה אלי ואנוהו!

הנהלת התלמוד תורה וצוות ההוראה אינם שוקטים ונחים ולו לרגע. בכל תקופה תוכל לראות משהו חדש בתלמוד תורה, אם בשדרוג הלימודים הנהגות התלמידים ואף בשדרוג החזות הגשמית של התלמוד תורה. בסוף השנה החולפת ומעט בתחילת שנה זו, השקיע המנהל היקר ר' רחמים חניה הי"ו כ-15,000 ₪ רק על "השקעה חיצונית" של קירות הת"ת שנעשו באומנות רבה על ידי ציירת שמימנת בכך. מי שהגיע לפני השיפוץ ואחריו, יוכל להשתומם מול היופי וההדר שנגלה למול עיניו.

סמינר "עטרת רחל"

חנוכת הכיתות החדשות

אירוע מרגש ומרשים במיוחד התקיים ביום שלישי י"ט כסליו לרגל חנוכת הבית של הכיתות הנוספות שנבנו בסמינר "עטרת רחל". בהשתתפותו של מרן ראש הישיבה הרב מאיר מאזוז שליט"א ובהשתתפותו של הגאון הצדיק הרב צמח מאזוז שליט"א מנהל המוסדות.

המעמד התקיים במתנ"ס "משואות" בהשתתפותן של כשבע מאות אמהות ובנות, תלמידות בהווה ובוגרות - כולן "נקבצו ובאו לך".

מבצע ענק

גבעת אדומים

פרוייקט נדל"ן הסמוך לעיר מעלה אדומים

- << "מעלה אדומים" העיר הגדולה ביותר הסמוכה לירושלים.
- << המרחק ממעלה אדומים לירושלים הינו כ-10 דקות!
- << **בגבעת אדומים** מתוכננים להבנות בנינים בבנייה רוויה (לגובה)
- << **לפי הערכת שמאי כל 100 מ"ר בגבעת אדומים:**
- במצבו היום: שווה 80,000 ₪ כאשר יהיה זמין לבנייה: שווה 250,000 ₪

כל 100 מ"ר במקום - 80,000 ₪
רק 64.000 ₪ **המבצע שלנו!**

הפרוייקט מלווה ע"י עו"ד דורון ניר-צבי

נמכרו בס"ד מאות יחידות!!! הצטרפו להצלחה:

לקביעת פגישה:
***2567**
 g525677977@gmail.com

מִרְן שְׁלִיט"א עִמַּד
 בְּדַבְרֵיוֹ עַל הָעֵרְנוֹת הַנִּדְרָשׁת
 מִמַּחֲנִכִּים וּמֵהוֹרִים
 בְּשִׁמְרָה עַל פֶּךְ הַשָּׁמֶן
 הַטְּהוֹר - הַבַּיִת הַיְהוּדִי
 מִמִּפְגְּעֵי הַטֵּכְנֹלוֹגִיָּה.

מִזְרָנוּ הָרַב צִמַּח
 שְׁלִיט"א הָעֵלָה עַל נֶס אֶת
 הַקּוֹ שְׁמֵאֵפִיין אֶת הַסְּמִינָר
 וְנִרְמַז בְּהַלְכוֹת הַדְּלָקָת נֵרוֹת
 חֲנוּכָה תַחֲלִילַת הַדְּלָקָתָם
 בְּשִׁמְאֵל וּבְכָל יוֹם מֵתְקַדָּם
 לְכִיוּן יָמִין, בְּבַחֲיִנַת "לְעוֹלָם
 תֵּהָא שְׁמֵאֵל דּוּחָה וְיָמִין
 מִקְרַבְתָּ".

מִרְן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן וְרַבָּה
 הָרֵאשִׁי שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם
 הָרַב שְׁלֵמָה מֹשֶׁה עֵמָאֵר
 שְׁלִיט"א שֶׁנִּבְצַר מִמֶּנּוּ
 לְהַשְׁתַּתֵּף אִישִׁית בְּאִירוּעַ,
 כִּיבַד אֶת הָאִירוּעַ בְּבִרְכּוֹתוֹ
 הַחֲמָה וְהַלְבַּבִּית שֶׁנִּצְפְּתָה
 עַל גְּבֵי הַמִּסָּךְ.

הָאִירוּעַ כָּלֵל תְּכֵנִית
 שִׁירָה אוֹמְנוֹתִית
 בְּהַשְׁתַּתְּפוֹתָן שֶׁל כָּל
 תַּלְמִידוֹת הַתִּיכּוֹן וּבְשִׁילּוּב
 מִצְגוֹת כְּשֶׁהַמוֹטִיב הַמּוֹבִיל
 הוּא "בַּיִת לְשִׁמְיִ", וּבַעֲיָקָר
 - שְׁבַח וְהוֹדָאָה לְהַשִּׁי"ת
 שֶׁהֵבִיאָנוּ לְמַעֲמַד מְרוֹמָם
 זֶה שִׁיאוֹ הִיָּה בְּאִמְרֵת
 "נִשְׁמַת" בְּרוּב עִם.

הדש באוצר

אוצרות חכמי המזרח נחשפים

כל דרשן המוזמן לשאת דרשה קצרה, יודע כי אין מתאים יותר מלהעביר רעיון שמוסר בצדו. כאשר נקריית הזדמנות שהציבור מטיים אוזנם לשמוע דבר-תורה קצר, ודאי עדיף שבזמן הזה ישמעו חידוש עם מוסר השכל.

דא עקא, שהחיפוש אחר רעיון מוסרי על פרשת השבוע, לעתים עולה ביגיעה רבה. מדפי הספרים אמנם מלאים עד אין קץ בספרי חידושים ופרפראות על התורה, אך רוב הרעיונות המובאים בהם בדרך כלל אינם מוסריים. מורגש איפוא היטב חסרונם של ספרים הכוללים רעיונות מוסריים הנלמדים מפסוקי התורה (בסגנון הספר "לקח טוב"). **בפרט קשה למצוא רעיונות כאלו מרבתינו חכמי המזרח, עד שלא שומעים כמעט מהדרשנים מוסרים מרבתינו הספרדים.**

גם אחר שמוצאים רעיון מוסרי, פעמים רבות מתקשה הדרשן למצוא סיפור קולע שיתאים להשלמת תמהיל הדרשה. וכבר המליצו 'אין המדרש עיקר אלא המעשה'...

כל זה עמד מול עיניו של איש החזון והמעש, מורנו הגאון רבי **צמח מאזוז שליט"א**, שיזם את הוצאת סדרת הספרים "אוצרותינו" על התורה, הכוללת מסע אל אוצרות התורה לאור חידושיהם ולקחייהם של רבתינו הספרדים, שזור בסיפורים ומשלים. וברוך ה', כעת יצא לאור הכרך הראשון בסדרה **על חומש בראשית**.

תשומת לב מיוחדת הוקדשה לבחירת המאמרים בספר. הובאו במסגרתו רק מאמרים הכוללים רעיונות מוסריים הנלמדים בצורה פשוטה מפסוקי התורה, מתוך אוצר משנתם של רבתינו חכמי הספרדים, תוך שימת דגש מיוחד לרעיונות **קליטים ומעשיים**.

לא הובאו רעיונות של דרש ורמז אלא רעיונות פשטיים שניתן ללמוד מהם לקח מוסרי, עם עדיפות לרעיון עם קושיא ותירוץ. וזאת בשילוב מעשיות, עובדות והנהגות, מחכמי כל החוגים והעדות, תוך הקפדה לא להביא סיפורים קיצוניים ומוגזמים שבדרך כלל אין להם מקור מוסמך.

"בתחילת המלאכה", מספר המחבר בהקדמתו, "חשבנו לתומנו שמא באמת אין הרבה רעיונות מוסריים על התורה מחכמי הספרדים, שכן למרות ספריהם הרבים של חכמי ארצות המזרח, רבותינו הראשונים עסקו בעיקר בחקר פשוטו של מקרא, ולכאורה קשה להציל מכתביהם פניני מוסר, ואילו ספריהם של האחרונים עוסקים בעיקר בחידושים למדניים או ברמזים. אך ככל שהתקדמה העבודה, השתאינו מִכַּמוֹת הרעיונות שניתן לדלות ממשנתם של רבותינו (עד שהוצרכנו להותיר הרבה מהם לסידרה נוספת). מהם מצאנו פנינים יקרות שלא שזפתם עין, ומהם מצאנו לקחים מאלפים המיוסדים על עומק הפשט. לא-פעם הופתענו גם למצוא רעיונות מוסריים שרגילים להביאם מבעלי המוסר של דורנו, וכבר רבותינו הספרדים הקדמונים עמדו עליהם (אם כי כתבו אותם בקצרה, ואנו פיתחנו את הדברים)".

מִרְן הַגָּאוֹן רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה שליט"א בהסכמתו לספר יצא מגדרו וכתב כי "כל המכניס ספר זה לביתו, והוגה בו מדי שבת בשבתו, ימצא בו "עונג שבת" אמיתי".

אין ספק שהספר ימלא חלל גדול, ויתן את הכבוד הראוי לחכמי כל העדות שיהיו שפתותיהם דובבות ודבריהם ומעשיהם יחדרו ללבבות.

תורה מחורב

אור חדש נגה והאיר על עולם התורה, עם הופעתה של הסדרה החשובה "תורה מסיני" (חמשה חלקים) מאת הרה"ג בקי בכל חדרי התורה רבי **משה חורב** שליט"א (מח"ס קרן אור, אור החמה, כתר תורה ועוד). בניגוד לספרו הקודם על התורה "אור החמה", שבו בעיקר נעשה ליקוט של חידושים מחכמי תונס וג'רבא, כאן כל החידושים הם מקוריים פרי תבונתו. והחידוש שבחידושים הוא, שכולם הולכים בדרך אחת - לרמז את הנאמר בתורה שבעל פה בפסוקי התורה שבכתב, ברמזים נפלאים השזורים ביד אמן בגמרות ומדרשים, תפוחי זהב במשכיות כסף, תוך כדי גילוי בקיאות מדהימה רבת היקף בכל חלקי הש"ס.

דרך זו חשיבות רבה יש בה, שכן אם לגבי שאר דברי העולם הזה, למדונו חז"ל דליכא מידי דלא רמיז באורייתא (תענית דף ט' ע"א), הרי ק"ו שהתורה שבעל פה שניתנה למשה בסיני

טמונה ורמוזה בפסוקי התורה. יתירה מזאת, יש ענין לחפש ולתור היכן רמוזים דברי חז"ל בפסוקים. וכמו ששינינו באבות (ה' כ"ב) בן בג בג אומר הפוך בה והפוך בה דכולא בה וכו' ע"ש. וביותר מפליאים הם דברי רבנו האור החיים הקדוש בפרשת תזריע (י"ג, ל"ז), ולחיבת הקודש נעתיק דבריו וז"ל: כי הן אמת שכל דבר תורה נאמר למשה וכו' אבל ההפרש הוא כי למשה נתן לו ה' תורה שבכתב ותורה שבעל פה. והנה האדון ברוך הוא בחכמתו יתברך "רשם בתורה שבכתב כל תורה שבעל פה שאמר למשה", אבל לא הודיע למשה כל מה שנתן לו בע"פ היכן הוא רמוז בתורה שבכתב, "וזו היא עבודת בני ישראל עמלי תורה שיישבו ההלכות שנאמרו למשה בסיני והסודות והדרשות כולן יתנו להם מקום בתורה שבכתב". ולזה תמצא באו התנאים וחברו תורת כהנים וספרי וכו' וכל דרשתם בכתובים, אינם אלא ע"פ ההלכות והלבישום בתורת ה' תמימה שבכתב, ואחריהם ועד היום זו עבודת הקודש בני תורה, לדייק המקראות וליישבם ע"פ המאמרים שהם תושבע"פ, וזו היא עבודת התורה הנקראת "ארץ החיים". עכ"ל. וכבר כתב הרמב"ן בהקדמתו לפירושו עה"ת (ד"ה וכל זה): "וכל הנמסר למשה רבנו בשערי הבינה, הכל נכתב בתורה בפירוש, או ברמיזה בתיבות, או בגימטריאות או בצורת האותיות" וכו' עכ"ל. וע"ע בהקדמת הספר תורה תמימה שהארץ הרחיב לבאר ענין חיבור התורה שבכתב עם התורה שבעל פה. וזו בעצם היתה מטרת ספרו "תורה תמימה", שתהיה התורה תמימה ושלמה, תורה שבכתב יחד עם תורה שבעל פה. ורבנו יוסף חיים זצ"ל בספרו הקדוש "בן איש חי" (שנה א' בהקדמה לפרשת אחרי-קדושים) המחיש זאת בלשונו הציורית: "ה' יתברך נתן תורה שבכתב תחילה לעמו ישראל, ועשה בה כמה אוצרות וחדרים בכל פסוק ופסוק, והכל עשה בחכמה. ואחר כך מסר להם תורה שבעל פה, שהיא הקבלה והמסורת הרחבה מני ים, וצוה להם להתבונן ביגיעה רבה למצוא מקום בתורה שבכתב אשר יכול לשום בו כל דבר ודבר מתורה שבעל פה כראוי לו, באופן שכל החדרים והאוצרות שתקן ועשה בתורה שבכתב, צריך שימלאום מדברי תורה שבעל פה".

בהקדמת הסדרה, מספר הגר"מ חורב על הזמן הבלתי שגרתי בו נולדו ברעיוניו החידושים: "בהיותי לומד מדי ערב קודם השינה, כעשר דקות חומש, תוך שימת לב רבתי, ותשוקה עזה לדייק במקרא, ולמצוא היכן רמוזה תורה שבעל-פה, בפסוקי התורה. ובדרך שאדם רוצה לילך, מוליכין אותו (מכות דף יו"ד ע"ב) ובעזרת החונן לאדם דעת, זכיתי בכל לילה למצוא רמז אחד, והוא פלא! זולת לילה אחד שלא מצאתי רמז, והתפלאתי: מה יום מיומיים?! וישבתי עוד עשר דקות נוספות לקרוא בחומש, אולם רמז אין, וזכורני כי צער גדול נצטערתי על זה, ובפרט בזמן שקריתי קריאת שמע על המטה, על שלא מצאתי הלילה רמז, והנה באמצע קריאת שמע זיכני האל למצוא רמז יקר וחביב, ותרב שמחתי עליו כמוצא שלל רב".

מכאן שלוחה ברכתנו הנאמנה לרב המחבר שליט"א, שעוד יפוצו מעיינותיו חוצה לברכה בקרב הארץ. את הסט ניתן להשיג בטל' 03-5744117

עד שיבוא השלישי

שמחה רבה בעולם התורה עם צאתו לאור של הכרך השלישי המשלים את סדרת הספרים העוסקים במשנתו של מורנו ורבנו הגאון רבי משה לוי זצוק"ל. הספר החדש "במצוותיך" העוסק במשנתו הרעיונית בענייני מצוות, מדות, עבודת ה', הנהגה והשקפה, פותח צוהר לעולמו הקסום, ומגיש בשפה משובחת ובכלי מפואר את דרך ההתמודדות עם אתגרי החיים.

ספר זה מצטרף לאחיו הגדולים ממנו "בתורתך" ו"באמונתך", שהפכו לרבי-מכר, ורבים העידו כי הם חוללו שינוי בחייהם. הספר "בתורתך" האיר לרבים את דרך הלימוד, ואילו הספר "באמונתך" הבעיר את לפיד האמונה, ורבים הצליחו לעבור משברים קשים בעזרתו. וכבר שמענו שמרן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א ממליץ לאנשים הנמצאים בקשיים ומשברים לקרוא בספר זה.

ואם כך לקוראים שלא זכו להכיר את מורנו הרב זצ"ל, הרי שלתלמידיו ושומעיו לקחו הרבים הפזורים בכל הארץ, האירו הספרים כאור שבעת הימים. לאחר שהורם הנזר והוסרה העטרה, חסרה היתה להם הדרכה מוסרית מפיו הקדוש חוצב הלבבות. והספרים, ניסו למלא במדת-מה את החסר.

בין דפי הספר החדש ניתן למצוא תשובות לשאלות שבודאי עלו בראשו של כל אחד מאתנו, כמו: איך מתגברים על יצר הבא במעטה של צדקות? באלו דרכים ניתן להתגבר על הכעס? כיצד נדע אם עשייתנו מכוונת לשם שמים? מה סודו של החפץ חיים שספריו נפוצו בעולם? האם ההתמדה עומדת בסתירה לחסד? ישיבה שאינה בעלת שם אכן 'מקלקלת' בשידוכים? בית של תורה - תלוי בבעל או באשה? מהי ההשתדלות הראשונה עבור חינוך הילדים? כיצד מגיעים לסיפוק בחיים? על כל אלו ועוד מאות הדרכות פרטניות, תוכלו לקרוא ולהחכים בין דפי הספר המרתק.

את הספר פותח מבוא מעניין הנושא את השם "אגרת מלב אויב", ובו מכתב שנכתב כביכול מהיצר הרע לקרבן שלו...

עיקרו של הספר חצוב משיחותיו של הגר"מ לוי זצ"ל שמסר בחלק השני של שיעוריו (השיעורים היו מחולקים חלק להלכה וחלק למוסר). ברוך ה', נשתמרו מאות קלטות המנציחות את שיעוריו ושיחותיו הנפלאות. מתוכן, לוקטו פניני דעת נבחרים, ובעיקר הדרכות נפלאות שיוכלו להאיר את נתיבם של עמך בית ישראל. שיחותיו גדושות היו בלקחים מעשיים, שכל המיישמים,

עשוי לחולל בעזרתם שינוי מבורך במתווה חייו.

לרגל השלמת הסידרה, ניתן להשיג את שלשת הכרכים במחיר מציאה - 130 ₪ בפלא: -050
4108108 (ניתן להשיג את הסט ברשת ספרי "אור החיים")

אזכרה וספר בצידה

לא רבים הם אלו הזוכים שלאחר פטירתם תיערך מדי שנה אזכרה חשובה ורבת משתתפים. הצדיק רבי שמואל עידאן זצ"ל זוכה לכך, בזכות.

מדי שנה ביום פקודתו ז"ך בתמוז, נערכת בישיבת "כסא רחמים", עצרת אזכרה ברוב עם, ובהשתתפות רבנים חשובים, ומלכם בראשם מרן ראש הישיבה שליט"א. שנה זו, היא השנה השמונה עשרה שאזכרה זו מתקיימת ברציפות.

ומדוע באמת זכה רבי שמואל לכך? עד ימיו האחרונים שימש רבי שמואל כמנהלה של ישיבת "כסא רחמים", ואף היה ממייסדיה בארץ הקודש, והכל לשם שמים וללא שום תמורה (לפני מספר שנים, יצא ספר "מעיל שמואל" בו באו קורות חייו ורוב מפעליו. המענויין יקרא שם בהרחבה).

מה שמאפיין ומייחד אזכרה זו והופך אותה לאירוע מיוחד שרבים מצפים לו, זהו הספר היוצא לאור מדי שנה בליל האזכרה - ספר "ויען שמואל". מדובר בספר עב כרס שמשנה לשנה גדל ותופח, כאשר השנה הוא מכיל מאה עשרים סימנים הפרושים על למעלה מ-1100 עמודים.

את הספר מעטרים תשובות נדירות מכתבי יד רבותינו הגאונים מנוחתם עדן, ולהבדיל בין החיים תשובות מאת גדולי הדור, דיינים ואברכים, ובפרט אברכי כולל "ויען שמואל" שע"י ישיבת 'כסא רחמים' (כולל ערב מיוחד שבמסגרתו כותבים אברכים תשובות בהלכה).

כמידי שנה, גם השנה מתכבד הקובץ במאמר הלכתי חדש ממרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל, וכן להבה"ח ממרן ראש הישיבה שליט"א ועוד רבים מגדולי ישראל כמו הגר"ש עמאר, הגר"י ברדא, הגר"ש בן שמעון, הגר"מ לאו, הגר"ד עידאן ועוד רבים.

הספר השנתי החל לצאת לראשונה בתמוז תשנ"ח ביום אזכרתו הראשונה של רבי שמואל. הקובץ נערך במשך השנים ע"י הגאונים רבי אליהו מאדאר, רבי אהרן מאזוז ורבי חננאל הכהן שליט"א. בשנים האחרונות עורך את הספר נכד המנוח הרה"ג אלעד עידאן שליט"א

משגיח ישיבת "אור המאיר".

זכה רבי שמואל שכמו שבחייו ריבה וקיבץ פעלים לתורה לשם שמים, כך לאחר פטירתו, בזכותו מתרבה ומתגדלת התורה.

אנציקלופדיה מאורות אביע"ה

שמחה רבה בעולם התורה עם הוצאת הספר "מאורות אביע"ה" הכולל אוצר בלום של אלפי כללים במקרא במשנה בתלמוד, במדרש, בתרגומים ועוד, המשתרעים על 696 עמודים גדושים ומלאים בידע בלתי נדלה. זהו כרך ראשון מתוך סידרה של שמונה כרכים שעתידים לצאת לאור במשך השנים.

הדברים ברובם נלקטו מבארו הטהורה של מורנו ורבנו מרן הגאון ראש הישיבה שליט"א, על ידי תלמידו הרה"ג רבי אדיר עמרוצי שליט"א, מנהל ור"מ בישיבת "אור מאיר" יפו. במשך עשרים שנה דלה הרב אדיר כל כלל וכל בדל של ידיעה ממעינו הטהור

של מרן שליט"א, בדרשותיו ובשיעוריו בעל פה. וכעת סודר הכל בסדר אנציקלופדי לפי סדר א-ב, בצורה בהירה ומסודרת דבר דבור על אופניו. והיה לו לעזר בעריכת הספר וסידורו הרה"ג ר' בנימין סגרון שליט"א.

קובעים ברכה לעצמם כללי המקרא שלראשונה התקבצו לפונדק אחד, והוא דבר חדש שלא היה כמותו מעולם "ולא ראיתי עד כה שום ספר שקיבץ את הכללים הרבים שהציבו מפרשי המקרא

מרן הרה"ג שון לציון שליט"א במעמד השקת הספר מאורות אביע"ה

בדבריהם. ואם אתה קורא וזוכר את הדברים, לשון המקרא זוהרת לך בכמה מקומות באור יקרות, גם במקום שהמפרשים סתמו בו" (לשון הרב העורך שליט"א). ובכלל, הספר רצוף

בחידושים וידיעות נפלאות שלא שמעתם אוזן.

מרן ראש הישיבה שליט"א בהסכמתו יצא מגדרו בחשיבות הספר וכתב: "ספר זה נחוץ לכל אחד. וראוי לרוכשו בכל תלמוד-תורה, בית ספר, כולל וישיבה, ויהגו בו יונק גם איש שיבה, כי המחבר עמל בו עשרים שנה". אגב, הספר רצוף בהערות של מרן שליט"א שנוספו בהגהת הספר על ידו.

בהקדמת הספר, המרתקת בפני עצמה, מספר הרב אדיר שליט"א על הגעתו לישיבה כנער מתחזק מצפת, ועל ההיכרות המיוחדת עם מרן ראש הישיבה.

ניתן להשיג בפלא': 0524-512-510.

עוללות אפרים

מערכות וכללים חשובים בהלכה ובפסקים מרבותינו הראשונים והאחרונים לפי סדר אלפא ביתא. מאת הדיין המצויין הגאון הגדול הרב **אפרים הכהן שליט"א** (חבר בית הדין האזורי בתל אביב). מראשוני וגדולי גידולי ישיבתנו המעטירה ותלמיד מובהק למרן ראש הישיבה שליט"א, אשר במכתבו (הנדפס בפתח הספר) כותב לו: ראיתי קונטרס יקר בשם "עוללות אפרים" כללים ומערכות בהלכה, מידי"ן הרה"ג הדיין המצוין כמה"ר ר' אפרים הכהן שליט"א. וכבר יצא מוניטין שלו בספרו שו"ת ארץ אפרים העולה על שלחן מלכים מאן מלכי רבנן.... ניתן להשיג את הספר בישיבת "כסא רחמים" רחוב הרב עוזיאל 26 בני ברק או בבית הרב המחבר שליט"א רחוב הרב שפירא 16 בני ברק. טל' 03-6164181

משחק רביעיות מבית 'מאירים'

אמונים אנו על הציווי "והיו עיניך רואות את מוריך" (ישעיה ל כ), ו"תמונה אחת שוה אלף מלים" כידוע. לכן שמחנו לשמוע כי ההוצאה לאור "מאירים" השיקו לאחרונה משחק רביעיות חינוכי ומהנה העוקב אחר דמותו המופלאה של מרן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א.

התמונות המרהיבות שבקלפים, מתארות את שקידתו בתורה, מסירת שיעוריו, השתתפותו באירועי מצוה, בסוד שיח עם גדולי ישראל, וסביב מעגל השנה.

יהי רצון שדרך המשחק המתגר נשאף ונתפלל שנזכה אף אנו

נדפס בסיוע

האחים המבורכים: **שימו, צבי, ינון וכמוס עמאר**
ומשפחותיהם הי"ו. להצלחתם ובריאותם.
ולעילוי נשמת הוריהם **עזר וכנפיטה עמאר ע"ה**.

וכן האחים המבורכים: **מכלוף, יום טוב, אשר וזאן**
ומשפחותיהם הי"ו. להצלחתם ובריאותם.
ולעילוי נשמת הוריהם **מקיץ ומזיאנה וזאן ע"ה**.

ולעילוי נשמת המנוח הנכבד והיקר
אוהב תורה ולומדיה, אהב את הבריות, איש אמת,
בעל צדקות אשר זכה להיות מבוגי הארץ ומיישביה
שאל בר דוד ושושנה לבית עשוש ז"ל תנצב"ה
הוקדש ע"י אשתו בניו ובנותיו

יה"ר שיתמלאו כל משאלות לבם לטובה, ובכל אשר יפנו ישכילו, וכל
אשר יעשו יצליחו, ויזכו לעושר ואושר וכבוד, בריאות איתנה ונהורא
מעליא, אורך ימים ושנות חיים. אמן

בחסות:

מאיה ניהול תכנון ושירותים 1995 בע"מ

